PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdob« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

P 559 (linije)

1 5723

OSREDNJA KNJIŽNICA S.VILHARJA TRG REVOLUCIJE 1 P.P.1 66001 KOPER
7096 AA 66100

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 800 lir - Leto XLIII. št. 231 (12.863)

Trst, četrtek, 1. oktobra 19

Vse stranke z izjemo KD ostro obsodile sedanji zaplet

Stopnjujejo se polemike zaradi verouka Levica zahteva parlamentarno razpravo

Vlada bo navezala stike z Vatikanom - Andreotti skuša zdramatizirati vso afero

SANDOR TENCE

RIM — Uradni poseg Vatikana o šolskem verouku, ki ga mnogi ocenjujejo kot nesprejemljivo vmešavanje v italijanske notranje zadeve, je bil včeraj predmet ostrih ocen skoraj vseh strank, z izjemo krščanske demokracije, ki jo je Sveta stolica s svojim korakom spravila v veliko zadrego. Afera je močno odjeknila v tisku in v vseh javnih občilih, ki z izjemo demokristjanskega glasila »Il Popolo« in še nekaterih katoliško usmerjenih dnevnikov, zaskrbljeno ugotavljajo, da predstavlja ta vatikanski korak nevaren precedens v odnosih med Cerkvijo in državo. Komunisti in neodvisna levica zahtevajo takojšnjo parlamentarno razpravo o tej aferi, ministrski predsednik Goria pa je poveril podtajniku pri predsedstvu vlade Rubbiju, naj takoj naveže potrebne stike s pristojnimi vatikanskimi telesi za rešitev te skrajno zapletene zadeve.

Za tako oster korak Svete stolice se je v prvi osebi odločil vatikanski zunanji minister kardinal Casaroli, ki je v ponedeljek naslovil italijanskemu veleposlaniku v Vatikanu rezervirano noto za predsednika Gorio in za zunanjega ministra Andreottija. Točna vsebina tega dokumenta ni bila objavljena in verjetno tudi ne bo, znano pa je, da vsebuje ostre kritične pripombe o resoluciji, ki so jo izdelale vladne stranke in ki bi jo moral parlament ratificirati v torek zvečer. Casaroli namiguje tudi na možnost, da bi nove norme o verouku utegnile kršiti duh in načela konkordata, ki je bil podpisan leta 1984, ratificiran pa leto kasneje. Posledice tega posega so vsem na dlani, s pogajanji o verouku pa bo treba sedaj praktično pričeti vse znova.

Komunisti in parlamentarci neodvisne levice so včeraj, kot že omenjeno, zahtevali od predsednice poslanske zbornice Jottijeve, naj čimprej vključi na dnevni red zasedanja zbornice debato o tej aferi, ki je močno odjeknila tudi v tujini. Za parlamentarno soočanje se pravzaprav potegujejo dejansko vse stranke, ki nočejo, da bi se ponovila afera izpred dveh let, ko je tedanja ministrica za šolstvo Falcuccijeva podpisala sporazum s škofovsko konferenco, ne da bi predhodno seznanila parlamenta. Vlada, ki jo je vodil Craxi, je bila takrat nakajkrat na robu krize in se je v parlamentu izmazala le s serijo zahtev po zaupnici, ki niso pa razčistile vseh dvomov in polemik, ki so spremljale izvajanje tistega spornega sporazuma. Goria verjetno sedaj ne bo tvegal presenečenj in novih polemik, pogajanja z Vatikanom in s škofovsko konferenco pa se obetajo vse prej kot lahka.

V največji zadregi se je logično znašla krščanska demokracija, ki mora po eni strani ščititi potrebe in zahteve katoličanov, po drugi pa se zavzemati za zaščito interesov in verodostojnosti italijanske države. Kot strela z jasnega pa je vatikanski poseg, ki ima diplomatski in politični značaj, udaril na demokristjanskega ministra za šolstvo Gallonija, ki kot katoličan ni nikoli pozabil, da je istočasno tudi minister neke laične države, kar je pogostoma pozabljala njegova predhodnica Falcuccijeva, ki kot znano pripada tudi KD. Minister Galloni je bil zaradi svoje doslednosti večkrat tarča napadov nekaterih konservativnih katoliških organizacij, v zadnjem času pa tudi določenih krogov cerkvene hierarhije.

Vso afero vsekakor ne gre pretirano dramatizirati, ampak jo točno uokviriti v konkretne odnose med Cerkvijo in državo oziroma v splošne odnose med družbo in katoliško vero. Zunanji minister Andreotti, ki zelo dobro pozna vatikanske razmere in razpoloženje cerkvenih vrhov, je mnenja, da se bo zadeva kmalu rešila ob splošnem zadovoljstvu vseh komponent. Glede morebitne revizije konkordata pa se Andreotti ni hotel izjasniti, tudi zato, je sarkastično podčrtal, ker je konkordat podpisal socialistični predsednik vlade in torej ne pripadnik krščanske demokracije.

Stavka železničarjev

RIM — Tako imenovani koordinacijski odbor strojevodij bo spet stavkal iz protesta proti delovni pogodbi za železničarje, ki so jo podpisali FILT-CGIL, FIT-CISL in UILT z upravo državnic železnic: od 14. ure jutri, 2. oktobra, do iste ure v soboto v okrožjih Turin, Milan, Genova, Benetke, Verona, **Trst**, Palermo in Cagliari ter od 17. ure jutri do iste ure pojutrišnjem v drugih okrožjih.

Andreotti o odnosih z Jugoslavijo

RIM — V senatni komisiji za zunanje zadeve je včeraj tekla beseda o najbolj perečih zunanjepolitičnih problemih, s posebnim poudarkom na položaj v Perzijskem zalivu in na razorožitvena pogajanja med ZDA in SZ. Poročilu zunanjega ministra Andreottija je sledila dolga in živahna razprava, v katero je posegel tudi tajnik komisije, slovenski komunistični senator Stojan Spetič, ki je dejal, da bo po umiku evroraket iz Comisa, severovzhodna Italija (posebno pa naša dežela) deležna največje koncentracije konvencionalnega in jedrskega orožja. Senator KPI je zato postavil v ospredje vprašanje uvedbe mednarodnega denuklariziranega območja in zunanjega ministra opozoril na nujnost, da Italija glede tega naveže čimprej potrebne stike tudi s sosedi.

V repliki, s katero je sklenil razpravo, je Andreotti, navezajoč se na Spetičevo prošnjo, poročal tudi o nedavnem srečanju z jugoslovanskim zunanjim ministrom Dizdarevićem. Šlo je za sestanek obojestranske koristi, je poudaril Andreotti, tudi za boljše razumevanje stvarnih težav, ki v tem trenutku pestijo Jugoslavijo. Kot znano pričakujejo sredi novembra v Rimu uradni obisk jugoslovanskega ministrskega predsednika Mikulića. (ST)

Na zasedanju MDS

Tokrat več o državah v razvoju

WASHINGTON — Danes popoldne se bo zaključila v Washingtonu 42. redna skupščina Mednarodnega denarnega sklada (IMF) in Svetovne banke. Naslednja bo čez leto dni v Berlinu in tedaj se bo zvedelo, kakšne sadove je obrodil letošnji posvet o svetovnem gospodarstvu. Na njem so nanovo poudarili nujo po učinkovitejšem usklajevanju finančno-gospodarskih strategij med industrijsko najbolj razvitimi državami, govorili pa so seveda tudi o tem, kako smotrneje pomagati iz zagate državam v razvoju, oziroma, kako smotrneje reševati vprašanje zadolženosti.

Potem ko je podprl francoski finančni minister Balladur zahtevo o povečanju kapitala Svetovne banke in o ublažitvi pogojev za izdajanje posojil državam s srednjim dohodkom, in potem ko je Reagan napovedal izdatnejšo finančno udeležbo Amerike v skladih obeh mednarodnih organizacij, je rekel ameriški zakladni minister Baker včeraj, da ni predvideti nobenega povečanja kreditov siromašnejšim državam, da pa so v načrtu spremembe v mehanizmih za njih dodeljevanje. Baker je tudi predlagal, naj se v sklopu MDS ustanovi še poseben sklad, iz katerega bi črpali denar za pomoč zadolženim državam v specifičnih okoliščinah, kot so na primer nenaden padec cen surovinam na svetovnem tržišču, zvišanje obresti, zmanjšanje izvoza ali morebitna ujma.

Značilno je, da so prišle njegove besede v trenutku, ko je zaprosila Brazilija za novo posojilo: to je, kot znano, najbolj zadolžena država, hkrati pa najglasnejši alarmni zvonec, ki naznanja, da mora ubrati mednarodni bančniško-finančni sistem drugačno pot, če noče spraviti v krizo svetovnega gospodarstva. Na to je opozoril nedavno tega že kubanski premier Castro, ko je predlagal celo, naj ne bi dolžniki odplačali dolgov, a podobni opomini so prišli te dni iz najrazličnejših držav tretjega in četrtega sveta. In vendar je skupina sedmih najbolj industrializiranih držav Zahoda optimistična: »Kažejo se znamenja, da se svetovna konjunktura zboljšuje in da bo zato mogoče posvetiti večjo skrb revnejšim.« Kako?

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Temni oblaki se nevarno zgrinjajo nad Perzijskim zalivom

Iran kopiči svojo vojsko vzdolž fronte ZDA baje omogočajo vojaške dobave Iraku

TEHERAN — »Podpora ZDA in drugih zahodnih zaveznikov iraškemu režimu bo nujno privedla do neposredne ameriško-iranske konfrontacije«, to je včeraj dejal predsednik iranskega parlamenta Rafsandžani skupini borcev, ki so se pravkar vrnili s fronte in so se srečali s Homeinijem. Tudi včerajšnja Rafsandžanijeva izjava tako dodaja kamenček k zalivskemu mozaiku, kar pa res ne obeta prav nič dobrega. Neodvisni viri iz območja namreč sporočajo, da je Iran zbral ob iraško-iranski fronti več deset tisoč svežih vojakov, opaziti pa je tudi povečano aktivnost varuhov islamske revolucije. Zaradi tega mnogi napovedujejo skorajšen začetek nove iranske ofenzive, ki naj bi bila večja od vseh dosedanjih. V ta okvir moramo torej uvrstiti Rafsandžanijev stavek, ko je dejal, da se Iran pripravlja na možnost neposrednega spopada z ZDA in v ta namen usposobija vse razpoložljive sile.

Hitri iranski patruljni čoln pa je medtem napadel grško tovorno ladjo Koriana, ki je bila namenjena v saudsko pristanišče Žubal. V največjo tajnost je zavita pot ladijskega konvoja, ki pluje pod ameriško zaščito kljub temu da ladje niso »amerikanizirani« kuvajtski tankerji. Ker ladje plujejo pod kuvajtsko zastavo je zato upravičena domneva, da prevažajo vojaški material. Tudi včeraj so britanski in ameriški minolovci čistili morsko pot pri Dubaju, kjer so pred dnevi našli več morskih min. Zvedelo se je, da so našli morske mine tudi nedaleč od iranskega otoka Farsi, kjer naj bi plul konvoj, ki baje pod ameriškim ščitom prevaža orožje.

Jordanski kralj Husein se je odpravil na pot po arabskih prestolnicah, da bi po petih letih le sklicali sestanek Arabske lige. Zaenkrat ni o pogovorih še nič znanega, dobro obveščeni pa trdijo, da bodo na naslednjem sestanku razpravljali o različnih vprašanjih arabskega sveta. S tem bi srečanje izgubilo videz »nujnosti«, o splošnih argumentih pa bi nedvomno lažje dobili soglasje vseh arabskih držav, kot če bi tekla beseda o iraško-iranskem spopadu.

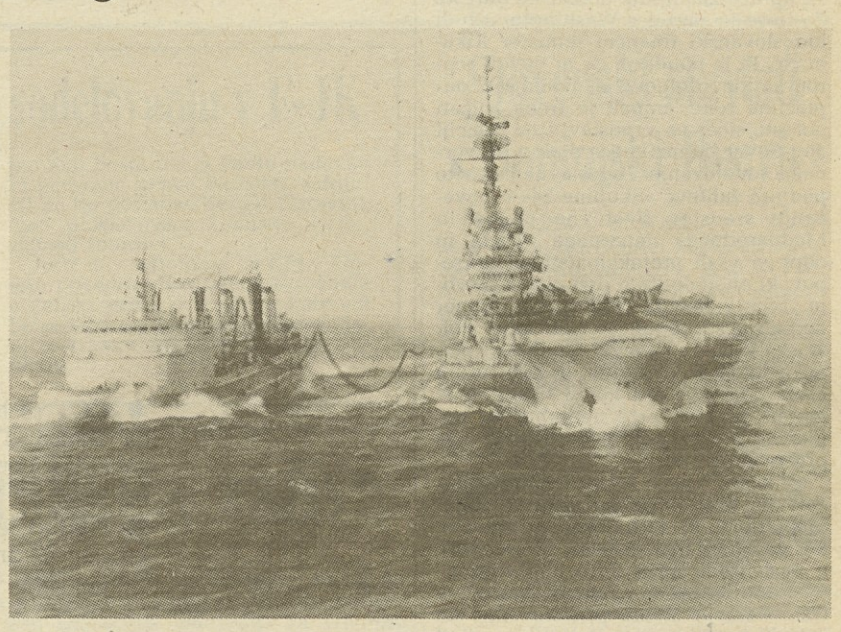

Tanker La Meuse med oskrbovanjem francoske letalonosilke Clemenceau (AP)

Pokal prvakov: v srečanju z Real Madridom

Napoliju ni uspelo

□ □ □

Pokal pokalnih prvakov: Atalanta in Hajduk

Oba v drugem kolu

□ □ □

Pokal UEFA: Italijani in Jugoslovani uspešni

Izločen le Partizan

□ □ □

Na evropskem odbojkarskem prvenstvu

Modri premagali Italijo

Zavrnjena zahteva Gellijevih odvetnikov

BOLOGNA — Proces zaradi pokola na bolonjski postaji se bo nadaljeval, kljub temu da je Licio Gelli po predaji švicarskim oblastem izrazil željo, da bi prisostvoval procesu. Na osnovi te želje je njegov zagovornik odv. Dean zahteval, naj črtajo Gellija iz seznama obtožencev in naj mu sodijo kasneje, po izročitvi s strani švicarskih oblasti, ko bo torej lahko prisostvoval sodni obravnavi. Šlo je očitno za poskus, da bi Gellijev lik odcepili od obtožencev bolonjskega pokola; ta poskus pa ni uspel. Sodniki so namreč odvetnikovo zahtevo zavrnili in odločili, da se bo proces redno nadaljeval.

Medtem so se v Švici končali zdravniški pregledi in Gelli se bo verjetno v kratkem vrnil v zapor. Zdravniki so namreč ugotovili, da kirurški poseg ni nujen in da ga bodo lahko opravili čez dva ali tri mesece. To pomeni, da mu bodo lahko sodili zaradi bega in nato odločali o njegovi izročitvi Italiji.

Pri Palermu ubili mafijskega morilca

PALERMO — Mafijsko obračunavanje je povzročilo še eno žrtev. Plačani morilci so jo tokrat poiskali znotraj organizacije same, saj je pod streli zloglasnega mafijskega orožja padel »kolega« Mario Giovanni Prestifilippo. Morilci so ga pričakali v bližini avtocestnega ovinka pri Bagherii. Ko se je Prestifilippo pripeljal s svojim motornim kolesom, pa so ga pritisnili ob zid in dvanajstkrat ustrelili vanj. Ko se je zgrudil na tla, so mu potisnili cev puške pod čelado in sprožili petelina.

Do okrutnega umora je prišlo predsinočnjim, šele včeraj pa so preverjanja prstnih odtisov dokazala, da ni v mlaki krvi obležal tat Giovanni Gammauta pač pa morilec, ki naj bi imel na vesti umore prefekta Dalla Chiese in njegove soproge Emanuele Setti Carraro, ter mafijskih veljakov Stefana Bontadeja, Antonina Badalamentija, Salvatoreja Inzerilla in Giovannija Mafara. Zaradi teh in številnih drugih umorov so na maxiprocesu zanj zahtevali dosmrtno ječo.

Prestifilippo je pripadal vplivni mafijski družini, njegov boter pa naj bi bil Michele Greco »u papa«. Kariero mafijskega morilca je opravil v rekordnem času, že leta 1982 pa je izginil neznano kam.

Na včerajšnjem srečanju s predstavniki CGIL-CISL-UIL

Razhajanja med vlado in sindikati pred razpravo o finančnem zakonu

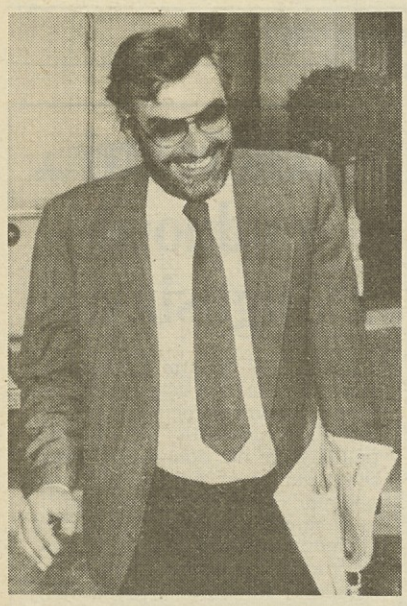

RIM — Vlada je šele včeraj formalno predložila v senatu finančni zakon in državni proračun za leto 1988. Parlamentarna razprava se bo pričela prihodnji teden (najprej v senatu, nato v poslanski zbornici) in vlada računa, da bosta dokumenta uzakonjena konec novembra ali najkasneje prve dni decembra, saj noče tvegati izrednega finančnega poslovanja, ki bi močno postavilo v dvom izvajanje zapletenega gospodarskega manevra. Parlamentarna pot finančnega zakona se tudi tokrat obeta precej naporna in posuta z vsakovrstnimi ovirami, tudi zato, ker so mnogi napovedani ukrepi še vedno zelo nejasni.

V pričakovanju parlamentarnega postopka so predstavniki vlade tudi včeraj imeli vrsto sestankov z zastopstvi gospodarskih in družbenih komponent. V torek so bili tako na vrsti podjetniki in delodajalci, včeraj pa sta ministrski predsednik Goria in minister za delo Formica imela dolgo delovno srečanje z delegacijo CGIL-CISL-UIL, ki so jo vodili generalni tajniki Pizzinato, Marini in Benvenuto. Na sestanku so najprej obravnavali specifična vprašanja nerazvitih predelov Juga, nato pa so se soočali še s perečim problemom nezaposlenosti, posebno med mladimi, to se pravi z vprašanjem, ki se iz dneva v dan zaostruje. Sodeč po izjavah sindikalnih voditeljev, ki so bili videti precej razočarani nad potekom sestanka, je na srečanju prišlo do precej različnih tolmačenj osnutka finančnega zakona ter ukrepov, ki jih vlada namerava v kratkem sprejeti. Sindikati namreč očitajo ministrskemu predsedniku in pristojnim gospodarskim ministrom, da se finančni zakon v glavnem zavzema le za vsebinsko omejene ukrepe, brez globalnega in učinkovitega posega za razmah produktivnih dejavnosti na Jugu. Nekateri predstavniki CGIL so po včerajšnjem srečanju spet namignili na možnost splošne stavke, če vlada ne bo sprejela temeljnih zahtev sindikalnega gibanja.

SANDOR TENCE

Kdo bo prevzel obrate Agrokomerca? Trenutno jih namreč nihče ne mara

BEOGRAD — Afera Agrokomerc je odmevala tudi v razpravah na včerajšnji seji zbora republik in pokrajin zvezne skupščine - delegati so zahtevali odločne ukrepe, s katerimi naj bi preprečili razraščanje sive emisije denarja in s tem tudi primere, kakršen se je zgodil v Veliki Kladuši. Toda medtem ko so se nekateri delegati spuščali v podrobnosti kriminala z menicami, je večina le vztrajala pri tezah, češ da je pametneje, da poskrbijo za boljši finančni sistem, kot da preštevajo Fikretove menice. Zelo ostri so bili slovenski delegati. Tako je na primer Jože Globočnik opozoril, da je zvezna vlada »preslišala« razpravo na seji zvezne konference SZDL, kjer so bila povedana konkretna imena najvišjih funkcionarjev, ki so vsaj moralno odgovorni za menično afero. Res je, je dejal Globočnik, da konferenca glede tega ni sprejela posebnih sklepov, toda imena so vsi slišali, zato vlada ne bi smela molčati.

Silva Bauman pa je razpravo še razširila. Vprašala se je, ali vlada Branka Mikulića še uživa zadostno podporo javnosti, da bi lahko izpeljala program splošne konsolidacije ter predlagala, da ZIS to vsekakor skrbno oceni.

Tudi na včerajšnji seji je ta »diplomatski« predlog, naj vlada razmisli o zaupnici, ostal brez odmeva...

Medtem pa v Bosni in Hercegovini mrzlično razpravljajo o nadaljnji usodi propadlega prehrambenega giganta. Tamkajšnja gospodarska zbornica je predlagala, naj bi čimprej našli podjetja, ki bi prevzela obrate Agrokomerca, saj sicer grozi, da bodo zaradi pomanjkanja surovin in strokovnjakov (ki množično odhajajo) zlasti perutninske farme dobesedno odmrle.

Sicer pa novinarji, ki še vedno taborijo v Veliki Kladuši in čakajo, da se bo kaj zgodilo, ugotavljajo, da je bil Agrokomerc velikan na steklenih nogah. »Agro« je bil v nazivu bolj okras, saj ta velika organizacija še najbolj spominja na hidrocentralo, ki bi jo postavili sredi Sahare. Večina tovarn je brez slehernega zaledja, ki bi jih oskrbovalo s surovinami. Edine povsem upravične naložbe so tri tovarne: dve za konzerviranje povrtnin in tovarna sokov ter marmelade, ki se s surovinami v celoti oskrbuje z območja Velike Kladuše in Cazina. Ostali obrati so bili že do zdaj izkoriščeni največ 50-odstotno.

Ob takšnih ugotovitvah se verjetno kombinati iz drugih republik ne bodo ravno tepli za propadajoči Agrokomerc...

(dd)

BOJAN BREZIGAR: Pred referendumi (3)

Doslej devetkrat »ne«

Italijanski volivci so se morali doslej izreči o referendumih štirikrat: leta 1974 o razporoki, leta 1978 o javnem finansiranju strank in o Realejevem zakonu za boj proti terorizmu, leta 1981 o splavu na dveh referendumih, o Cossigovem zakonu o boju proti terorizmu, o dosmrtni ječi in o orožnem listu, leta 1985 pa o draginjski dokladi. V vseh primerih je prevladal »ne«, kar pomeni, da niso predlagatelji nikoli dosegli svojega namena.

Poleg vsebine vprašanja, o katerem naj bi se volivci izrekli, so bili vsi referendumi doslej dokaj izrazito politično obarvani. V Italiji torej doslej še ni prišlo do »politično nebolečih« referendumov, torej do odločanja o vprašanju samo na osnovi osebnega prepričanja volivcev, ne da bi se stranke polnoštevilno vključile v volilno kampanjo. To je veljalo že za prvi referendum, s katerim je skupina katoliških organizacij predlagala odpravo zakona Fortuna—Baslini iz leta 1968, s katerim je bila v Italiji uvedena razporoka. Za odpravo zakona so se izrekli demokristjani in neofašisti ter seveda Cerkev, proti pa vse levičarske in laične stranke. 59 odstotkov volivcev se je izreklo proti odpravi tega zakona in izid tega referenduma je bil uvod v večje politične pretrese v državi, do katerih je prišlo na deželnih in krajevnih volitvah v Italiji, ko je levica prevzela številne krajevne in deželne uprave v državi, med temi tudi največje občine, to je Rim, Milan, Turin in Neapelj.

Leta 1978 so se morali volivci izreči o dveh vprašanjih, o javnem finansiranju strank in o Realejevem zakonu. Veliko zanimanje je veljalo še zlasti za prvi referendum, ki je bil nekakšen pokazatelj zaupanja, ki ga uživajo stranke pri volivcih. Za »da« na tem referendumu so se namreč izrekli samo radikalci, kljub temu pa se je za odpravo zakona o finansiranju strank izreklo 43,6 odstotka volivcev: stranke so slabo prestale preizkušnjo. Za odpravo Realejevega zakona, ki je vseboval vrsto restriktivnih določil v okviru boja proti terorizmu, se je izreklo 23,5 odstotka volivcev. Zanimivo je, da je bil odstotek višji prav v mestih, ki so najbolj okusila terorizem: v Rimu, kjer so mesec dni pred referendumom ubili Alda Mora, se je za odpravo tega zakona izreklo 27 odstotkov volivcev.

Leta 1981 je vsak volivec prejel kar pet glasovnic. Osrednje vprašanje je bilo tokrat splav, z dvema referendumoma: radikalci so predlagali popolno liberalizacijo splava, Gibanje za življenje pa odpravo zakona o splavu z izjemo terapevtskega splava, če je nosečnica v smrtni nevarnosti. Tudi tokrat je prišlo do hudega spopada med katoliškimi in laičnimi krogi in sam papež je posegel v volilno kampanjo. Vendar ne radikalci ne Gibanje za življenje niso uspeli. Za predlog radikalcev se je izreklo samo 11,2 odstotka volivcev, za predlog Gibanja za življenje pa 32,2 odstotka.

Tudi ostalim trem referendumom ni bila sreča bolj naklonjena. Za odpravo Cossigovega zakona o posebnih ukrepih proti terorizmu se je izreklo 14,6 odstotka volivcev, za odpravo dosmrtne ječe 22,6 odstotka, za odpravo orožnega lista pa 13,5 odstotkov. Tudi tokrat je obveljala tradicija, da italijanski volivci na referendumih glasujejo »ne«.

Ta tradicija je obveljala tudi leta 1985, na referendumu o draginjski dokladi, ki ga je sprožila komunistična partija z namenom, da razveljavi odlok Craxijeve vlade, s katerim so bili vsi odvisni delavci dejansko prikrajšani za štiri točke draginjske doklade. V vroči polemiki med Craxijem, ki je zagrozil z odstopom, ko bi bil poražen, in komunistično partijo je zmagal Craxi. Za »da« se je namreč izreklo samo 45,7 odstotka volivcev. Tudi tokrat je referendum zadobil izrazito politični aspekt.

• Tokrat več

NADALJEVANJE S 1. STRANI

Po zagotovilu posebnega komiteja za razvoj, ki deluje v sklopu IMF in SB, s tem, da bodo vsaj nekatere države upnice zmanjšale dolžniške obresti. Za to se je zavzel v Washingtonu tudi jugoslovanski finančni minister Rikanović, ki je poudaril, da ni dovolj reprogramirati dolgove in podaljšati odplačilne roke, ampak je treba znižati obresti, sicer pa vzpostaviti na relaciji Jug-Sever intenzivnejši dialog in tvornejše sodelovanje. Jugoslavija celovito podpira zahteve »Skupine 24« o povečanju sredstev Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada in odpravi vseh protekcionističnih ukrepov, ki onemogočajo državam v razvoju izvoz v razvite države. Kot primer nerealne strategije v reševanju dolžniške krize je navedel Svetozar Rikanović prav Jugoslavijo: ob rasti bruto proizvoda za manj kot 3 odstotke je morala lani in letos uporabiti za odplačilo dolgov kar 10 odstotkov tega proizvoda.

»V zadnjih petih letih je morala plačati Jugoslavija za servisiranje zunanjega dolga — 19 milijard dolarjev — kar 23,5 milijarde dolarjev in ker mora v naslednjih štirih letih odplačati 68 odstotkov skupnih zunanjih dolgov, je čisto naravno njeno pričakovanje, da ji bodo te obveznosti olajšali,« je rekel Rikanović na sestanku jugoslovansko-ameriškega gospodarskega sveta. Jugoslavija ne namerava prekiniti sodelovanja z MDS (»naša država se je opredelila za konstruktivno sporazumevanje s tujimi posojilodajalci«), a olajšave za odplačilo dolgov bi gotovo ugodno vplivale na gospodarsko in finančno stanje v državi. (dg)

Nove obresti

BEOGRAD — Jugoslovansko združenje bank je uradno potrdilo, da se s prvim oktobrom spreminjajo obresti na devizno varčevanje. Do novih obresti prihaja zaradi spremenjenih obrestnih stopenj v državah, iz katerih valute prihajajo. Gre za usklajevanje s tako imenovanimi domicilnimi obrestmi.

Jugoslavija je ena redkih držav, ki dopušča državljanom, da imajo ob svojem domačem bančnem računu še posebni devizni račun. Najnovejši dvig obresti velja za jugoslovanske varčevalce, lastnike deviznih bančnih računov v Jugoslaviji.

Nove obresti bodo obračunavali za avstrijski šiling, francoski in švicarski frank, angleški funt, kanadski, ameriški in avstralski dolar, nemško marko, italijansko liro in švedsko in dansko krono.

OKTOBER 87

CCT

Certificati di Credito del Tesoro — sedemletni

● CCT se lahko podpišejo pri okencih zavoda Banca d'Italia ali pri drugih bankah po emisijski ceni, ne da bi plačali kakršnekoli provizije.

● Nudijo letno izplačljive bruto obresti; prvi kupon, ki znaša 12% (neto 10,50%), zapade 1. 10. 1988.

● Naslednji kuponi bodo enaki doprinosu BOT na 12 mesecev bruto plus premija. Ta znaša 0,75 točke.

● Imajo široko tržišče in se po potrebi z lahkoto unovčijo.

V podpis od 1. do 7. oktobra

Emisijska cena	Rok	Prvi letni kupon bruto	Prvi letni kupon neto
99%	7 let	12,22%	10,70%

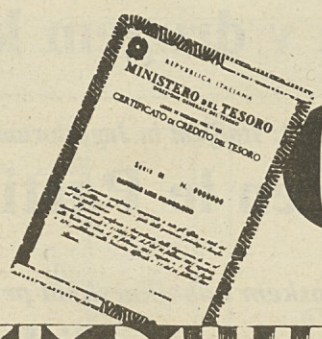

CCT

Včeraj precejšnja zmeda na obmejnih prehodih

Nove pristojbine presenetile jugoslovanske prevoznike

TRST — Včeraj opolnoči je stopil v veljavo odlok o fiksnih pristojbinah na tovor, ki ga jugoslovanski kamioni prevažajo po italijanskih cestah. Odlok je bil objavljen v italijanskem uradnem listu 15. septembra in ureja blagovni promet med Jugoslavijo in Italijo. Kot to predvideva zakon, začnejo odloki veljati 15 dni po objavi v uradnem listu in to se je tudi zgodilo.

Odlok predvideva, da morajo prevozniki, ki prevažajo tovor do 100 km od meje plačati 12.000 lir na tono blaga, tisti pa, ki presežejo to razdaljo morajo plačati 18.000 lir na tono. Kamioni, ki peljejo blago v tržaško pristanišče so oproščeni davka.

Včeraj pa so nove pristojbine povzročile precejšnjo zmedo na obmejnih prehodih, predvsem pa na postajališčih v Gorici in Trstu. Jugoslovanski tisk je namreč pisal, da bodo nove pristojbine pričele veljati s 1. oktobrom. Na mejne prehode so prispeli številni jugoslovanski tovornjaki, ki so bili namenjeni v Italijo, italijanski cariniki pa so zahtevali plačilo pristojbine, seveda v lirah. Številni vozniki niso imeli denarja in niso mogli prekoračiti meje. Lažje je bilo za tiste tovornjake, ki delujejo v sklopu podjetij, ki imajo ob meji svoja predstavništva. Nekatera podjetja so za ukrep vedela neglede na pisanje časopisov in so stvari uredila predhodno. Predvsem tovornjaki iz bolj oddaljenih krajev so imeli več težav, oziroma, vozniki niso imeli dovolj denarja za pristojbine.

Kot smo izvedeli iz krogov italijanskih avtoprevoznikov ima italijanski odlok tudi svoje ozadje. Italijanski avtoprevozniki so namreč v podrejenem položaju do jugoslovanskih. Slednji namreč opravljajo od 80 do 85 odstotkov vseh prevozov v obe smeri, saj so njihove storitve cenejše. Jugoslovanski devizni predpisi pa praktično onemogočajo, da bi lahko italijanskega avtoprevoznika izplačali za njegove prevoze v Jugoslaviji. Naj še dodamo, da velja omenjen odlok samo za jugoslovanske prevoznike, medtem ko imajo vse druge dežele urejene odnose na recipročno zasnovanih dogovorih.

Iz jugoslovanskih virov pa smo izvedeli, da bo nov položaj negativno vplival na uvoz in izvoz med Jugoslavijo in Italijo. Nekatera podjetja na primer že načrtujejo, da bi za prevoze v druge države, na primer v Francijo, »obšli« Italijo in preusmerili kamione na pot preko Avstrije. Po vsej verjetnosti pa se bo gneča na mejnih prehodih povečala že danes in v naslednjih dneh.

Danes zasedanje skupščine F-JK

TRST — Na včerajšnji seji deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine je med drugim tekla beseda o dveh peticijah, ki ju je predložilo prebivalstvo iz Sacileja. Seja se je sicer začela z odgovori odbornikov na vprašanja in interpelacije o raznih problemih deželnega življenja.

Deželni svet je včeraj tudi ponovno odobril zakonski osnutek, ki predvideva finančni prispevek za namestitev varnostne naprave v morju; ukrep je namreč osrednja vlada pred nedavnim zavrnila z nekaterimi pripombami.

Deželni svet F-JK se bo ponovno sestal danes.

Na naslednji seji skupščine KGS obnovitev upravnih organov?

TRST — Tik pred zapadlostjo rokov za odobritev proračuna, obračuna in izrednih načrtov posegov za letos in prihodnje leto, se je v torek zvečer sestala glavna skupščina Kraške gorske skupnosti ter tako formalno zadostila zakonskim obveznostim, vendar dnevnega reda ni izčrpala. Predvidoma bo glavna skupščina spet sklicana že v prihodnjih dveh treh tednih. Na torkovi seji je bilo slišati že celo točen datum, 11. ali 12. oktobra. Na prihodnji seji, naj bi sklepali o tistih vprašanjih, ki so na torkovi seji izostala, potem ko so predstavniki SSk zapustili sejo in ni bilo kvalificirane večine.

Vsekakor ta vprašanja zadevajo določitev odškodnine predsedniku, podpredsedniku in članom upravnega odbora ter sejnine članom glavne skupščine. Na prihodnji seji pa naj bi vendarle prišlo tudi do obnovitve upravnih organov, to je do rešitve vprašanja, ki je bilo povod za odločitev predstavnikov SSk na torkovi seji. Predvidoma naj bi člani upravnega odbora na prihodnji seji odstopili in s tem tudi dejansko omogočili postopek za sestavo širše večine.

Ob tem velja opozoriti, da je bil govor o odstopu sedanjega upravnega sveta in o izvolitvi novega vodstva že konec lanskega leta, a so se stvari zasukale, zaradi objektivnih in tudi subjektivnih razlogov, kakor je na skupščini povedal predsednik Miloš Budin, drugače.

Sicer pustimo času čas, kakšne so možnosti za pritegnitev SSk v večino, ki jo sestavljajo socialisti in komunisti, bodo pokazali pogovori v prihodnjih dneh.

Glavna skupščina je na torkovi seji soglasno odobrila nekaj finančnih ukrepov. Tako je bil odobren obračun poslovanja za leto 1986 in proračun za tekoče leto, odobrena načrta izrednih posegov za letos in prihodnje leto, skupščina pa je ratificirala tudi deset sklepov upravnega odbora.

Medtem ko finančni načrt za letos ne zasluži posebne pozornosti — gre namreč za načrt, ki upošteva izključno tekoče poslovanje — velja opozoriti da je skupščina soglasno odobrila predlog načrtov za izredna posega za leti 1987 in 1988. KGS ima za to obdobje na razpolago skupaj 392 milijonov lir. Ta sredstva so bila takole porazdeljena: prispevki iz skalda za leto 1987: občina Foljan 7,5 milijona, občina Repentabor 30 milijonov, občina Zgonik 60 milijonov, občina Dolina 98 milijonov. Iz sklada za leto 1988 bodo prispevke prejeli: občina Doberdob 25,6 milijona, občina Devin-Nabrežina 40 milijonov, občina Ronke 70 milijonov, občina Sovodnje 30,5 milijona in Gospodarska zadruga "Skala" iz Gropade 30 milijonov lir. Občini Sovodnje in Doberdob so nadalje dodelili 16 milijonov lir iz sklada neuporabljenih sredstev iz prejšnjih izrednih načrtov.

MANJŠINSKI MOZAIK

Razgledi po manjšinski teoriji in praksi

Piše: Pavel Stranj

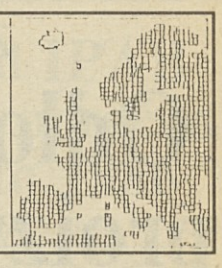

Galerija manjšin - IZJAVA IZ CHIVASSA

Ko govorimo o manjšinah zahodnega alpskega loka (o Valdostancih, Valdežanih, Okcitancih, Waalser), na moremo mimo pomembnega dogodka v teku druge svetovne vojne, ki je vplival zlasti na nadaljnji upravni razvoj doline Aosta.

Valdostansko (in tudi Valdežansko) odporništvo je od vsega začetka povezalo boj proti naci-fašizmu z obrambo jezikovnih pravic alpskega prebivalstva. To je izpričalo v Izjavi iz Chivassa, ki sledi, in ki dejansko presega zgolj jezikovno vprašanje, saj je razčlenjena v smeri »trojne avtonomije«: politične, gospodarske in kulturne.

Izjava je imela veliko zaslugo za dosego valdostanskega posebnega statuta. Njeno vsebino so prebivalci doline seveda podprli tudi z drugimi akcijami, tako na primer z zborovanjem 20.000 Valdostancev, ki so 18. maja 1945 (ob obletnici smrti enega od pobudnikov izjave) zahtevali plebiscit, da izberejo med Italijo in Francijo. Morda je ravno strah pred separatizmom prispeval, da so dokončni posebni statut dobili že 26. februarja 1948. Statut seveda ni bil idealen; upošteval je dejansko le jezikovno avtonomijo, a še tu je izvirno govorico domačinov, frankoprovansalščino, zamenjal s francoščino.

Izjava, ki sledi je nastala dne 19. decembra 1943, v kraju Chivasso, 20 km severovzhodno od Turina in sestavilo jo je šest oseb: dva predstavnika doline Aosta in štirje iz Valdežanskih dolin; eden od teh je pozneje postal senator KD, vsi ostali, pa so izhajali iz krogov Akcijske stranke. Slovenski prevod sledi posnetku originala, ki je bil objavljen v št. 23 okcitanske tromesečne revije Novel Temp (sept.-dec. 1983), ki ima med uredniki enega od sestavljalcev. Izdaja jo društvo Lou Soulestresh v Sampeyru pri Cuneu.

IZJAVA PREDSTAVNIKOV ALPSKEGA PREBIVALSTVA

Mi, prebivalci alpskih dolin ugotavljamo, da je dvajset let slabega vladanja, ki je pod geslom »Roma doma«, težilo k poenotevanju in centraliziranju, imelo za naše doline naslednje pomembne boleče učinke:

*a) **Politično zatiranje** preko delovanja političnih in upravnih agentov (posebnih enot, komisarjev, prefektov, federalov, učiteljev), malih despotov, brezbrižnih in neukih glede vsake krajevne tradicije, do katerih so imeli le aktiven razdiralni odnos;*

*b) **Gospodarski propad,** preko razsipanja gozdnega in kmečkega bogastva, preko prepovedi izseljevanja prebivalstva z nepropustnim zapiranjem meja; preko dejanske odsotnosti vsake tehnične in finančne organizacije v prid kmetijstvu, kar se je skušalo prikriti s širokopoteznimi podporami osrednjih oblasti; preko nesposobnosti, da se nastavi sodobna turistična organizacija, ki bi spoštovala krajino; kar je vse prispevalo k izpraznitvi alpskih območij;*

*c) **Uničenje krajkevne kulture,** preko zadušitve osnovnega lokalnega jezika, kjer obstaja; preko grobe in brutalne spremembe imen in krajevnih oznak; preko ukinjanja šol in avtonomnih krajevnih ustanov, kar je predstavljalo dragoceno kulturno premoženje, tudi v primeru začasne izselitve v tujino;*

OB TEM TRDIMO:

a) da je jezikovna svoboda, kot tudi verska, bistveni pogoj za zaščito človeške osebnosti;

b) da je federalizem najprimernejši okvir, ki nudi jamstva za kolektivne in individualne pravice; da predstavlja rešitev problemov malih narodnosti in da dokončno odpravlja zgodovinski fenomen iredentizmov ter tako jamči za bodočo evropsko ureditev kot dobo trajnega in stabilnega miru;

c) da je federalistični republikanski režim, na deželni in kantonalni osnovi edino jamstvo pred povratkom diktature, ki je našla v monarhistični in centralizirani italijanski ureditvi že pripravljen inštrument za svojo prevlado nad deželo;

*Zvesti najboljšemu duhu Risorgimenta, **IZJAVLJAMO** kar sledi:*

*a) **POLITIČNO-UPRAVNA AVTONOMIJA:***

1 - v splošnem okviru bodoče italijanske države, za katero pričakujemo, da bo v upravnem in gospodarskem smislu organizirana federativno, bo morala biti priznana alpskim dolinam pravica, da se oblikujejo v avtonomne politično-upravne enote kantonalnega tipa;

2 - ne glede na število prebivalstva, bodo morale imeti te enote zajamčeno vsaj eno mesto v deželnih in državnih zakonodajnih svetih;

3 - izvajanje lokalnih političnih in upravnih funkcij (vključno s sodstvom), na občinski in kantonalni ravni, mora biti zaupano osebam, ki so po poreklu domačini ali imajo stalno bivališče na območju že toliko let, kolikor bodo določili krajevni sveti;

*b) **KULTURNA IN ŠOLSKA AVTONOMIJA:***

Glede na njihovo vlogo posrednika med različnimi kulturami, glede na spoštovanje do njih tradicije in do njih etnične osebnosti in glede na prednosti, ki izhajajo iz znanja različnih jezikov, mora biti v alpskih dolinah povsem spoštovana in zajamčena posebna kulturno-jezikovna avtonomija, sestavljana iz:

1 - pravice do rabe lokalnega jezika, tam kjer obstaja, poleg italijanščine, v vseh uradnih aktih in v lokalnem tisku;

2 - pravice do poučevanja lokalnega jezika v šolah vseh vrst in stopenj, s potrebnimi natečaji, ki bodo jamčili usposobljenost šolnikov: poučevanje bo na splošno podvrženo nadzorstvu ali vodstvu nekega krajevnega organa;

3 - ponovne uvedbe vseh izvirnih krajevnih imen;

*c) **GOSPODARSKA AVTONOMIJA:***

Z namenom, da se olajša razvoj gorskega gospodarstva in tako preprečuje razseljevanje alpskih dolin, je potrebno:

1 - uvesti celovit sistem obdavčenja industrijskih obratov, ki se nahajajo v alpskih kantonih (hidroelektrika, rudarstvo, turizem, predelava surovin itd.) tako, da se del dobičkov vrne v doline in to ne glede na dejstvo, če so industrije podržavljene ali ne;

2 - uvesti sistem pravične razporeditve dajatev, ki je prilagojen krajevnim razmeram; rodovitnosti, prevladi kmetijstva, gozdarstva ali živinoreje;

3 - uvesti racionalno in korenito agrarno reformo, ki naj obsega:

a) poenotenje zemljišč, s pomočjo izmenjav in izplačil, kar naj poveča donosnost ter primerno zakonodajo o družinski kmetijski posesti, ki je danes preveč razdrobljena;

b) nudenje kmetijsko-tehničnih storitev, ki naj jih izvajajo domačini, ki na primer poučujejo v krajevnih šolah, od katerih so nekatere lahko kmetijske smeri;

c) krajevne oblasti naj krepijo gospodarsko življenje proizvodnih in potrošnih zadrug;

4 - okrepiti industrijo in obrt; upravo in nadzor pa naj ima kantonalna deželna uprava tudi v primeru, da so dejavnosti lokalnega ali kolektivističnega značaja;

5 - javna dela lokalnega značaja in nadzor nad vsemi storitvami javnega značaja morajo biti v pristojnosti lokalne uprave.

Mi, predstavniki Alpskih dolin, hočemo uveljavitev teh načel s strani nove italijanske države in ravno tako hočemo, da se ista načela uveljavijo za vse tiste Italijane, ki bi lahko prišli pod tujo politično oblast.

Chivasso, 19. decembra 1943

KPI o mednarodnem sodelovanju v F-JK

VIDEM — Deželni komite komunistične partije prireje v prihodnjih dneh dve manifestaciji širšega deželnega značaja.

V sodelovanju s strankino parlamentarno skupino prireja v ponedeljek, 5. oktobra, v palači Kechler, z začetkom ob 10. uri, zasedanje na temo »Ukrepi za razvoj gospodarskih dejavnosti in mednarodnega sodelovanja v deželi F-JK«. Uvodni poročili bosta imela Paolo Padovan in poslanec Renzo Pascolat, zaključil pa bo poslanec Sergio Garavini, član proračunske komisije v poslanski zbornici.

Jutri in v soboto pa bo KPI v Ogleju priredila dvodnevno zasedanje o ženski problematiki, na katerem bo sodelovala tudi Livia Turco, članica strankinega vsedržavnega tajništva.

Slovenski slavisti v Bohinjski Bistrici

BOHINJSKA BISTRICA — *Danes se v Bohinjski Bistrici začne zborovanje slovenskih slavistov, ki je že vrsto let osrednja delovna manifestacija Slavističnega društva Slovenije, manifestacija, na kateri se s svojimi prispevki zberejo praktično vsi osrednji strokovnjaki najrazličnejših področij.*

Letos bo na tem zborovanju, ki se bo zaključilo v soboto, podalo svoje referate kar pet zamejskih slavistov (Lojzka Bratuž, Marija Češčut, Dušan Jelinčič, Marija Pirjevec in Panez Povše), cela vrsta drugih pa se bo tega zborovanja udeležila v vlogi opazovalcev.

Že današnji prvi dan tega srečanja bo kar se da pester in raznolik. Prvi bo podal svoj referat Jože Mahnič (Značilnosti in problemi v Mencingerjevem pripovedništvu), nato pa bo na vrsti Janko Kos (Valentin Vodnik - prvi politični pesnik slovenstva). Minka Cvetek bo predavala na temo Bohinjski govor, sledil pa ji bo Janez Rotar (Slovenci ob dvestoti obletnici V. St. Karadžića).

Po kratki dopoldanski pavzi bo najprej spregovoril France Bernik (Črtomir v poeziji in mitologiji), za njim pa bo Marko Juvan podal referat na temo »Krst pri Savici kot citat«. Peter Kolšek (Interpreti Krsta pri Savici) in Matej Rodè (Krst pri Savici v prevodih) bosta zaključila današnjo Prešernovo »trilogijo«.

Tudi popoldanski program bo natrpan in večstranski. Jože Toporišič bo predaval na temo »Težja mesta iz slovenskega besedotvorja«, Breda Pogorelec o Zgodovini knjižnega jezika v povezavah in funkcijah slavistike, Ada Vidovič-Muka pa bo imela referat o »Razločevalnih lastnostih strokovnih zvez«.

V večernih urah bo še občni zbor Slavističnega društva Slovenije, seveda s pristonostjo predstavnikov Slavističnega društva iz Trsta.

Masovni pogin na dnu Tržaškega in Koprskega zaliva

KOPER — »Od začetka prejšnjega tedna smo se ob vsakem potegu dredže (rampona) na krmo barke lahko samo zgrozili. Od ponedeljka do četrtka smo »prečesali« širše območje Tržaškega in Koprskega zaliva, od rta Ronek do Strunjana in Izole proti Kopru in Debelemu rtiču. Toda ob vsaki »kaladi« smo v sak s kovinskimi grabljami zajeli na desetine kil mrtvih školjk, polžev, zvezd, plaščarjev... Življenje na dnu morja v koprskem in pretežnem delu Tržaškega zaliva je korajda povsem ugasnilo,« pripoveduje Miro Gantar, zasebni ribič - školjkar, ki je skupaj z drugim školjkarjem Borisom Glavino iz Izole prvi zaznal masovni pogin na dnu morja.

»Še v petek, 18. septembra, je bilo nabiranje školjk takorekoč normalno, v soboto in nedeljo nismo šli na morje, že pri prvem potegu, minuli ponedeljek, ko smo dredžo spustili približno 1,2 milje od rta Ronek in jo vlekli proti Strunjanu, smo na krmo potegnili same smrdeče lupine jakobovih pokrovač (cape sante). Dredžo smo nato spuščali na več mestih, vendar povsod se je ponovila ista pesem. Na odprtem morju med Piranom in Savudrijo je še vedno življenje, vendar na tem območju ne smemo vleči dredže,« pojasnjuje Miro Gantar.

Kaj se je zgodilo, da je v dveh dneh popolnoma ugasnilo življenje na dnu morja Koprskega in Tržaškega zaliva? »Nedvomno gre za pomanjkanje kisika,« je kategoričen Andrej Avčin iz portoroškega morskega raziskovalno-izobraževalnega centra in dodaja, da so spričo daljšega obdobja mirujočega morja v severnem Jadranu in izjemno visokih temperatur — še prejšnji petek so morju namerili 25 stopinj celzija — ta pojav tudi pričakovali.

Jadran sodi med zaprta morja, za njegov najsevernejši del, ki je tudi zelo plitek, pa je značilno, da je zelo bogat z lastnimi naravnimi hranilnimi snovmi in tistimi, ki v morje dotekajo s kopnega (od tu se žal v morje steka tudi precej anorganskih in strupenih industrijskih in kemisjkih odplak). V najsevernejšem delu Jadrana tudi ni stalnih tokov, temveč so le sezonski in so v mnogočem odvisni od plime in oseke ter vetrov. Prav za konec poletja je značilno, da morje dlje časa miruje. Drugo polovico avgusta se ponavadi morje pregreje do globine dvajsetih metrov, tik nad dnom pa je sloj mrzle vode (ta voda je tudi bistveno gostejša). Če ni vetrov, se ta vodna sloja med seboj ne mešata, kar pomeni, da na morsko dno doteka vse manj kisika. Ob tem pa se proti dnu stalno posedajo organski delci, s katerimi se prehranjujejo školjke, polži, spužve, plaščarji in drugi živi organizmi. Te hrane je naenkrat preveč. Slaba stran tega izobilja je, da se začnejo počasi mašiti filtracijske naprave organizmov, ki razgrajujejo te delce, neporabljeno hrano pa začnejo razgrajevati bakterije, ki pa za to porabijo veliko več kisika. Bakterije tako porabijo še tiste skromne količine kisika, ki je na dnu, najbolj občutljive vrste živali in rastlinja zato začne počasi umirati.

V Tržaškem zalivu so zadnjič tak pojav zabeležili leta 1983, ko je po besedah Andreja Avčina ostalo brez kisika tretjina morja nad morskim dnom. Tedaj je poginilo praktično vse, ostale so le nekatere drobne vrste živali in nekaj vrst školjk in polžev. S tem se je močno porušilo naravno ravnotežje. Mladice, ki so se kasneje naseljevale so po tem poginu na morskem dnu imele ogromno prostora, začela se je tudi bujna rast, kajti ni bilo tudi naravnih sovražnikov, ki bi delali naravno selekcijo. Pokazalo se je, da je bilo opustošeno dno najboljša »podlaga« za izjemno rast Jakobovih pokrovač, ki so se v Tržaškem zalivu dobesedno razbohotile.

Koncentracijo kisika na morskem dnu v Tržaškem zalivu merijo tudi biologi s tržaške univerze. Profesor Giuliano Orel je povedal, da se s tem ukvarjajo že več deset let, zabeležili pa so številne pogine ali v posameznih pasovih ali v širšem delu zaliva. Tako je po besedah profesorja Orla pogin v letu 1973 pobral vse školjke v najsevernejšem delu Jadrana, leta 1977 pa školjke v beneški laguni, znova je zaradi pomanjkanja kisika ugasnilo življenje na dnu Tržaškega zaliva leta 1983, letos pa so meritve kisika pokazale, da so že od druge polovice avgusta količine kisika na dnu čedalje manjše. Prejšnji ponedeljek je bilo v litru vode le miligram kisika, pri čemer predstavlja kritično točko že koncentracija treh miligramov kisika v litru vode. »Ribiči so nas opozorili, da se pridnene ribe čudno obnašajo in bežijo proti površju. O tem smo obvestili tudi vse ribiče iz Trsta, Gradeža in Marana, vendar povratnih informacij doslej nismo dobili. Verjetno je morje na dnu »premešal« lebič in burja, ki je začela pihati sredi prejšnjega tedna, s čimer je bila preprečena tudi katastrofa,« meni tržaški profesor.

Veter je verjetno prepozno zapihal tudi v koprski zaliv. Revitalizacija morskega dna traja štiri do pet let. Vendar ima vsak tak pogin hude posledice, saj nekatere vrste povsem izginejo, življenje na dnu pa je vse siromašnejše. S tem se manjša tudi njegova očiščevalna sposobnost.

IZTOK UMER

Z zadnje seje tržaškega občinskega sveta

Odločna zavzetost za zaščito proizvodne dejavnosti v Aquili

Tržaški občinski svet je potrdil odločno zavzetost za ohranitev proizvodne dejavnosti v naftni čistilnici Aquila, zlasti pa za obrambo delovnih mest zaposlenega osebja. Zato je predsinočnjim soglasno izglasoval resolucijo, ki so jo podpisali načelniki vse političnih skupin, ki so zastopane v občinski skupščini, z obvezo županu in občinskemu odboru, da ustrezno s tem smotrom posredujejo pri rimski vladi in deželnem odboru. Sprejeta resolucija ugotavlja izredno resnost položaja v žaveljski rafineriji, ki se je še zaostril po prehodu lastnine od francoske multinacionalke Total k italijanski družbi Montedison. Ker je sedaj naftna čistilnica v italijanskih rokah, bo moral parlament prilagoditi proizvajalne načrte novega lastnika spremenjenemu vsedržavnemu energetskemu načrtu, vsaj v tistem delu, ki zadeva energetske dobave in zmogljivost naftnih čistilnic na vsedržavni in deželni ravni.

Resolucijo so precej uglašeno obrazložili in utemeljevali zastopniki skoraj vseh svetovalskih skupin. Rossi (LpT) je naglasil, da se je položaj v žaveljski rafineriji postopoma slabšal, ker sta se ji dejansko odrekla tako prejšnji kot sedanji lastnik, ki jima je šlo samo za ohranitev obalnih skladišč in za razdeljevalno mrežo. Rimska vlada pa lahko še nekaj stori za ohranitev dejavnosti čistilnice, saj more zahtevati od Montedisona protivrednosti za usluge, ki jih je v preteklosti naklonila tej družbi s tem, da ji je odkupila nekaj negospodarnih podjetij. Komunist Calabria je poudaril zlasti pomembnost enotnosti vseh občinskih komponent, ki je dobra osnova za odločnejša prizadevanja vseh pristojnih oblasti za obrambo Aquile. Gre namreč za zdravo podjetje, ki ga je treba ohraniti, ker zadovoljuje energetske potrebe severnovzhodne Italije, ne pa zapreti ravno v času, ko bodo referendumi bržkone navdihovali spremembe v državni energetski politiki.

Predstavnik Mestne liste Aprigliano je v svojem nastopu izrekel sicer nujnost po odločnem nastopu krajevnih uprav v korist Aquile, a je hkrati spomnil na krizo, ki grozi tudi železarni Terni in Tržaškemu arzenalu. Za demokristjana Tripanija mora tržaška Občina usklajevati svoja prizadevanja s Pokrajino in Deželo, da se doseže predvsem ohranitev delovnih mest, zaradi česar je treba poiskati tudi možne alternative, ne le vztrajati samo na ohranitvi dejavnosti rafinerije. Parovel (Tržaško gibanje) pa je najprej ostro kritiziral dosedanje delovanje pristojnih krajevnih uprav, češ da niso storile ničesar za dejansko obrambo Aquile, čeprav se je že več let vedelo, da jo nameravajo zapreti. Nato pa je, za razliko od drugih govornikov, dopuščal tudi možnost zaprtja rafinerije, in poudaril, da je treba v vsakem primeru (tudi če bi se delovanje čistilnice nadaljevalo) poskrbeti za zmanjšanje onesnaženosti zraka, ki jo povzročajo take in podobne dejavnosti.

Alternativne rešitve, ki naj zagotovijo neokrnjenost delovnih mest, je zagovarjal tudi socialdemokrat De Gioia, medtem ko je bil socialist Seghene bolj optimist, saj je zatrdil, da je že dosedanja zavzetost Občine, Dežele in rimske vlade preprečila zaprtje čistilnice, s potrpežljivimi in odgovornimi pogajanji pa je Aquilo še mogoče rešiti, saj je še vedno mogoče pritiskati na lastnike z grožjo o odpovedi koncesije za obalna skladišča. Seghene je tudi pozval Parovela, naj umakne svoji resoluciji, ki sta se zavzemali za »ekološko čiste« alternative v primeru zaprtja čističnice, češ da šibijo pogajalsko sposobnost do lastništva. Enotna resolucija je bila nato soglasno sprejeta, medtem ko sta bili dodatni resoluciji Parovela zavrnjeni.

Občinski svetovalci so nato odobrili dolgo vrsto rednih upravnih sklepov in izvolili zastopnike tržaške Občine v nekatere javne ustanove. V skupščino Kraške gorske skupnosti sta bila tako imenovana socialist Anghelone (ki je prejel pri tajnem glasovanju 24 glasov) in svetovalec Slovenske skupnosti Lokar (z 12 glasovi), v vodstveni svet Ustanove za tržaško industrijsko cono so izvolili Maria Sardosa Albertinija in Gerarda Franceseja, v občinsko komisijo za oblikovanje seznamov porotnikov pri Porotnem in Prizivnem porotnem sodišču pa svetovalca Monfalcona (KPI) in Tripanija (KD). Pri glasovanju o zastopstvu Občine v Ustanovi za tržaško industrijsko cono so svetovalci KPI iz protesta zapustili dvorano, češ da je nerazumljivo, da občina določa nove zastopnike, medtem ko se sploh niso umestili tisti, ki so bili imenovani že leta 1979.

Zanimive in aktualne teme v programu krožka »Miani«

Krožek — Študijski center "E. Miani" je včeraj dopoldne s tiskovno konferenco predstavil program pobud, ki jih namerava izvesti do konca tega leta. O bogatem programu naslednjih treh mesecev je spregovoril predsednik krožka Maurizio Fogar, ki je poudaril, da je to najzahtevnejši načrt delovanja v vseh zadnjih letih. Na sporedu ima namreč osem pobud, predavanj, predstavitev knjig in debat.

To zimsko sezono bo odprla debata o satiri, časopisih in politični oblasti. Glavni govornik bo Sergio Staino, direktor satiričnega tednika "Tango", uvodno besedo pa bo imel novinar Luciano Santin. Razprava, ki bo v ponedeljek, 12. oktobra, ob 17.30, v Novinarskem krožku na Korzu Italija 12, bo prva izmed treh pobud, posvečenih novinarskemu svetu.

V petek, 23. oktobra, ob 17.30, bo prav tako na sedežu novinarskega krožka, kjer bo krožek E. Miani izvedel vse svoje pobude, predstavitev knjige "Fucilate gli Ammiragli" (Postrelite admirale). Predstavitvi, ki jo bo imel novinar Pierluigi Sabatti, bo sledila debata, pri kateri bo sodeloval avtor knjige Gianni Rocca, namestnik direktorja časopisa "La Repubblica". Sam Rocca, ki sledi vsem vojaškim dogajanjem v Italiji, je za predstavitev izbral drugo polovico oktobra, saj bo tedaj italijanska vojna mornarica sredi akcije v Perzijskem zalivu.

V petek, 30. oktobra, ob 17.30, bodo v debati z naslovom "Trst med vojno in po vojni: Ercole Miani" sodelovali senator Leo Valiani, senator Arduino Agnelli in zgodovinar Galliano Fogar.

Tudi za november so na sporedu tri srečanja. V petek, 13. novembra, ob 17.30, bo novinar Sabatti predstavil knjigo "La palude e la città" (Močvirje in mesto), ki analizira pojav mafije izven meja njenega "rojstnega kraja" Sicilije. Zatem bo novinar Davide Giacalone intervjuval avtorja Nanda Dalla Chieso, profesorja sociologije na milanski Univerzi Bocconi, sina ubitega generala Dalla Chiese.

Ostali dve novembrski srečanji še nimata točno določenega datuma, zagotovo pa se bosta pričeli kot običajno ob 17.30. Pri debati o osamljenosti v Trstu bodo prisotni sodelavec "Tandema" Carlo Chinaglia, psihiater Diego Fayenz, predsednica organizacije "Telefono Amico" Paola Stuparich in Primo Rovis. Izredno zanimivo bo verjetno tudi zadnje novembrsko srečanje, ki bo vključevalo dve tematiki, in sicer težka tržaška povojna leta in problem pravice in sodstva. To bo namreč debata o neprijetnih pripetljajih Luciana Rapotza, pri kateri bosta sodelovala sam Rapotez in Enzo Tortora.

V petek, 11. decembra, bo Sabatti predstavil spet drugo knjigo, "Come diventare giornalisti senza vendersi" (Kako postati novinarji, ne da bi se prodali), nakar bo novinar Gualberto Niccolini intervjuval avtorja Sergia Turoneja, ki je univerzitetni profesor zgodovine in metodologije novinarstva. V drugi polovici decembra, točen datum še ni znan, pa bo Oscar Mammì, minister za pošto, predstavil zakonski osnutek za urejevanje predvajanja radiotelevizijskih programov.

V prihodnjem letu pa bo krožek organiziral dve razstavi Altanovih in Forattinijevih vinjet.

Ž. P.

Vrstijo se predstavitve repertoarja našega gledališča v letošnji sezoni

V torek zvečer je Slovensko stalno gledališče v sodelovanju s Slovenskim klubom priredilo predstavitev letošnje gledališke sezone. Taka predstavitev je bila že v ponedeljek zvečer v Katoliškem domu v Gorici.

Na torkovem večeru so spregovorili predsednik kluba Ravel Kodrič, Miroslav Košuta ter Adrijan Rustja, ki vodi letošnjo abonmajsko kampanjo.

Slovensko gledališče se mora tudi letos soočati s finančnimi in drugimi težavami, kljub temu pa bo letos predstavilo polno gledališko sezono. Letos pa je organiziralo vizualno—zvočno reklamno kampanjo, ki se odvija na več ravneh in reklamizira letošnjo sezono.

Gledališče bo organiziralo taka večera še danes zvečer (20.30) v Klubu slovenskih izobražencev v Trstu ter jutri zvečer v Slovenski prosvetni zvezi v Gorici. Na teh večerih je zaželena prisotnost vseh obiskovalcev gledališča, saj bodo poleg predstavitve razpravljali tudi o našem gledališču. Gledališčniki bodo torej prisluhnili predlogom ali željam ter utemeljenim kritikam.

V nedeljo v Domu Jakoba Ukmarja

Predstavitev knjige »Škedenjske krušarce«

V nedeljo ob 11. uri bo v Domu J. Ukmarja v Škednju predstavitev zanimive in pomembne knjige, posvečene škedenjskim krušarcam.

Knjigo, ki nosi slovenski naslov »Škedenjska krušarca« in italijanski naslov »Servola: la portatirice di pane« in je pisana v slovenščini in italijanščini, je napisal Dušan Jakomin, ilustriral jo je Mario Sancin, izdal in založil pa Dom J. Ukmarja.

»Knjigo posvečam vsem Škedenjcem, posebej pa zadnji generaciji škedenjskih krušarc. Naj bosta Škedenjski muzej in ta skromna izdaja poklon in priznanje škedenjski krušarci, ki je napisala eno najlepših in najpomembnejših poglavij zgodovine Škednja in svoje, več kot 300 let trajajoče ljubezni in požrtvovalnosti.«

V knjigi, ki jo dopolnjujejo lepe fotografije, dokumenti in risbe, so arhivski podatki, podatki o zaposlitvi žensk v tržaški okolici, predvsem v Škednju, opis priprave kruha, opis življenja krušarc, njihove noše, njihovega posebnega besednega zaklada, opis raznih cerkvenih in ljudskih običajev in še konec te večstoletne tradicije; knjigo zaključujejo še razna osebna pričevanja.

V nedeljo maša v cerkvici na Pečah

Prvo nedeljo oktobra se po starem običaju boljunski župljani podajo na obisk svetišča Marije na Pečah, ki stoji nad dolino Glinščice. Ob tej priliki so prenesli Marijino podobo v farno cerkev. Tega običaja žal ni več in tudi romarjev je iz leta v leto manj. Eden izmed razlogov je tudi zelo slabo vzdrževana cesta, ki je na določenih mestih sploh ni več, kar povzroča velike težave zlasti starejšim ljudem.

V nedeljo, 4. oktobra bo mačkoljanski župnik ob 15. uri maševal na Pečah, kjer bodo med drugim prvič prebrali sonetni venec v čast Marije na Pečah, ki ga je spesnil Albert Miklavec.

Vsi okoličani so toplo vabljeni k tej svečanosti, ki letos sovpada z Marijinim letom.

Enotna deželna manifestacija sindikata upokojencev

Zahteve upokojencev niso ekstremistične temveč posledica krivične davčne politike

Po mestnih ulicah je včeraj manifestiralo kakih 2 tisoč upokojencev iz vse dežele, ki so hoteli s svojo masovno prisotnostjo opozoriti na pereče probleme, ki tarejo ta najštevilnejši in obenem najbolj zapostavljen družbeni sloj. Na zborovanju, ki je bilo v kinodvorani Fenice, je najprej govoril deželni tajnik sindikata CGIL za upokojence Migliorini, osrednji govor pa je imel Silvano Miniati iz vsedržavnega tajništva sindikata.

Včerajšnja manifestacija nekako zaključuje vrsto protestnih pobud, ki jih je sindikat upokojencev priredil v preteklih tednih. Migliorini je v svojem posegu poudaril zlasti potrebo po enotnosti v boju za boljše življenske pogoje, saj je v preteklosti že prišlo do škodljivih razhajanj med posameznimi sindikalnimi organizacijami. Dejal je tudi, da imajo vsi upokojenci podobne, če že ne celo enake probleme, ki jih ni mogoče razlikovati. Problemov pa tudi ni mogoče rešiti kar čez noč, saj se nanašajo na dobro četrtino celotnega prebivalstva, odražajo pa se že v zgrešeni politiki zaposlovanja, davkoplačevanja in številnih dajatev delavcev, ki večinoma ne uživajo tega, kar so skozi vso delovno dobo nalagali v blagajne socialnega skrbstva in pokojninskega sklada.

"Zahteve upokojencev niso ekstremistične, kot natolcujejo določeni vladni in finančni krogi," je v svojem posegu dejal Silvano Miniati. "Zahtevajo samo dostojno raven življenja, od primernejših finančnih podpor do ustreznega zdravstvenega in socialnega skrbstva." Razlike v vrednotenju zasebnega in javnega dela in posledično določanje pokojnin je ena prvih diskriminacij, ki jih morajo upokojenci odpraviti. Začeti pa je treba z ureditvijo mezdne in plačne dinamike, ki ni vselej pravična. Prav tako krivičen je davčni sistem, ki skorajda ne pozna razlik med bogatejšim in revnejšim slojem in sistematično spregleda davčne utajevalce. Vendar ni samo finančna plat tista, ki upokojence najbolj obremenjuje. Tudi obstoječe zdravstvene storitve ne odgovarjajo dejanskim potrebam ostarelih, zlasti nesamostojnih oseb, saj morajo plačevati tudi usluge, ki jih največkrat niso deležni. Vse bolj je občutiti pomanjkanje ustreznih rekreativnih struktur in domov za ostarele, primernega nadzorstva izven obstoječih zdravstvenih centrov in podobno. Gre torej za obširno problematiko, ki je pristojne oblasti ne obravnavajo v zadovoljivi meri. Zadnji primer brezbrižnosti do upokojencev in ostarelih je državni letni proračun, saj jim namenja pičlo pozornost skopo odmerjena finančna sredstva. "Boj bo torej še dolg in naporen," je zaključil Miniati, "nujno pa je, da se ga udeležimo z zavestjo, da starost in upokojitev nista neke vrste kazen, temveč sad napredka, ki omogoča boljše delovne in življenske pogoje in zato tudi daljše življenje. Ne smemo pa dovoliti, da nam jesen življenja kalijo razmere, ki jih res ne moremo istovetiti z dostojanstvenostjo."

Manifestacija upokojencev po tržaških ulicah

Domačo sekcijo VZPI bodo poimenovali po Evaldu Antončiču

V soboto in nedeljo partizansko slavje v Križu

Kriška sekcija VZPI-ANPI priredi v soboto in nedeljo v Ljudskem domu v Križu pomembno prireditev ob poimenovanju domače borčevske sekcije po padlem partizanskem borcu - domačinu Evaldu Antončiču.

V soboto bo osrednja kulturna prireditev s pozdravnim govorom predsednika VZPI - Križ Ferdinanda Bogatca ter z govorom predsednika Domicilnega odbora II. brigade VDV polkovnika Andreja Grapulina (v tej se je Evald Antončič tudi boril) in člana Vsedržavnega sveta VZPI-ANPI Silvana Bacicchija. Govorom bo sledil nastop domače godbe na pihala pod vodstvom Livija Sullinija, moškega pevskega zbora »Vesna« pod vodstvom Iva Lešnika ter dekliškega pevskega zbora »Vesna« pod vodstvom Bogdana Kralja. Na programu bodo še recitacije in plesna točka.

V nedeljo se bo prireditev začela ob 16. uri z nastopom Tamburaške skupine in mešanega pevskega zbora »Gribljе« (s tem krajem je Križ pobraten). Temu bo sledil nastop Tržaškega partizanskega pevskega zbora, ki ga vodi Oskar Kjuder. Na nedeljski prireditvi bo govoril Mario Lizzero, bivši komisar furlanskih divizij »Garibaldi«.

Kdo je bil Evald Antončič? Križanom bi bilo odveč postavljati to vprašanje, starejši so ga sami poznali, mladim je poznan po pripovedovanju in po tem, kar je zapisano v brošuri, ki jo je kriška sekcija izdala. Vsem pa je poznano njegovo ime, saj je zapisano na prvem mestu med imeni padlih na spomeniku v Križu.

»Naša vas je poznana kot partizanska vas,« nam je povedala Soča Hafner, ki skrbi za koordinacijo sobotne in nedeljske prireditve. »Junakov in pogumnih dejanj je bilo zato pri nas veliko. In Evald je bil eden med njimi. Izbrali smo ga, kot simbol herojstev odporništva in osvobodilnega gibanja. Naj s svojo žrtvijo dokazuje mladini in bodočim generacijam, kdo so bili sovražniki in zatiralci v teh krajih in kdo so bili naši osvoboditelji.«

Evald se je rodil 3. oktobra 1924 v Križu ter je, kot mnogi mladi Slovenci, okusil grozote fašističnega režima in življenje v ječi. Bil je delavec v ladjedelnici Sv. Andreja ter se je že leta 1941 povezal z osvobodilnim gibanjem. Po padcu fašizma je stopil v vrste partizanskih borcev, kjer so ga, zaradi njegove predanosti in hrabrosti, soborci zelo cenili. Njegovo zadnje herojsko dejanje je bil protinapad na Collottijeve enote, ki so 21. marca 1945 obkolile, skupno z nemškimi vojaškimi silami, vas Lonjer. Šest partizanskih borcev, med njimi Evald - Stojan, se ni ustrašilo sovražnikove premoči ter so se spustili v odločen boj, v katerem je Stojan tudi padel.

Odbor za mir in kulturo sožitja proti avtorjem rasistične brošure

Odbor za mir in kulturo sožitja je sklenil, da bo formaliziral prijavo odgovornih urednikov pred kratkim izdane brošure »Istria, Carnaro, Dalmazia: un'unica terra latina, veneta, cristiana«. Odbor je namreč mnenja, da ima publikacija nedvoumno rasistično vsebino, kar je kaznivo po zakonu z dne 13. oktobra 1975 št. 654. Le-ta prepoveduje širjenje idej, ki so osnovane na pojmu večvrednosti in rasističnega, etničnega ali jezikovnega sovraštva.

Prijavo sta sestavila in prva podpisala člana Odbora Paolo Parovel, občinski svetovalec Tržaškega gibanja, in odvetnik Bogdan Berdon.

Sodni dokument lahko podpišejo vsi občani od ponedeljka, 12. oktobra, dalje na sedežu Odbora v Ulici Valdirivo 30, 2. nadstropje, od 17. do 19. ure, vsak dan razen ob sobotah.

Odbor za mir in kulturo sožitja poziva vse demokrate in še posebno predstavnike slovenskih ter italijanskih organizacij in političnih sil, naj strnjeno podprejo pobudo za zaščito večnacionalne identitete teh področij in njihovih prebivalcev.

Danes zaključek Glasbenega septembra

S koncertom tria Wiener Schubert se bo danes ob 20.30 v Luteranski cerkvi v Ulici Panfili zaključila enajsta prireditev Glasbeni september v Trstu.

Avstrijska umetniška skupina bo nastopila v zasedbi Claus Ch. Schuster (klavir), Boris Kuschir (violina) ter Martin Hornstein (violončela).

Listki za koncert bodo naprodaj v prostorih UTAT v Pasaži Protti ter pred vhodom v cerkev.

S seje glavnega sveta sindikalne zveze

Ostre kritike tržaške CGIL zadnjim vladnim ukrepom

Glavni svet tržaškega sindikata CGIL je na svoji zadnji seji razpravljal o soočanju med vlado in sindikati glede finančnega zakona in je s tem v zvezi izrekel negativno mnenje o sklopu ekonomsko-finančnih ukrepov, ki jih je vlada že sprejela, medtem ko je ugodno ocenil uspeh, ki so ga sindikati dosegli v zvezi z delno davčno razbremenitvijo in družinskimi dokladami v korist podrejene delovne sile. Glede vladnih ukrepov sindikat ugotavlja, da jih ni navdihovala resna in racionalna izbira gospodarske politike, pač pa zgolj matematična računica med dohodki in izdatki, zaradi česar je gospodarski manever vlade nejasen in ne ustreza namenu omejevanja javnih izdatkov in njihove kvalifikacije.

Hkrati tržaška CGIL obžaluje, da vlada ni sprejela enotne sindikalne zahteve glede politike zaposlovanja, uvedbe davka na premoženje in na borzne zaslužke, ampak je nasprotno pospešila izvoz kapitalov v druge države EGS in s tem ustvarila pogoje za špekulativne naložbe v tujini, kar je povzročilo naravno upadanje italijanske borze. Finančni ukrepi pa povzročajo tudi podražitev denarja in s tem zmanjšanje produktivnih naložb ter omogočajo parazitske rente, ki jih ne obdavčujejo, ampak celo pospešujejo. Iz tega izhaja, da tudi delna davčna razbremenitev delovnih prejemkov in poviški družinskih doklad tvegajo razvrednotenje, spričo verjetnega vala podražitev (ki jih bo prineslo povišanje davka IVA), ki bodo prizadele predvsem podrejene delavce, upokojence in manj premožne sloje.

Zato je glavni svet tržaške CGIL naslovil poziv vsem delovnim kategorijem, naj obširno seznanijo vse delavce in upokojence s to problematiko, hkrati pa poziva vsedržavno vodstvo sindikata CGIL, naj sproži odločno politično pobudo, da prisili vlado k vsebinskemu soočanju o strukturnih vzrokih primanjkljaja italijanske ekonomije in zavrača oholo kampanjo Confindustrie proti sindikatom, medtem ko so prav zasebni industrijci najbolj favorizirani od zadnjih vladnih ukrepov, v zadnjih letih pa so jim vlade dejansko preusmerile 70.000 milijard lir večjih zaslužkov, ne da bi jih obvezovale glede povečanja zaposlitve.

Pokrajina oddala dela za preureditev bivše umobolnice

Pokrajinski odbor je te dni oddal dela za preureditev bivše psihiatrične bolnišnice pri Sv. Ivanu. Za načrt bo dežela Furlanija-Julijska krajina odštela približno devet milijard lir.

Dela se bodo torej pričela nekje v prvi polovici prihodnjega leta, ko bodo večino zgradb popolnoma prenovili, druge bodo prirejene novim zahtevam ali pa porušene. Obenem predvidevajo načrti tudi ureditev zelenih površin, ki so v mestu, kot je Trst, še kako potrebne.

Pokrajinski odbor je sporočil, da bo preureditvena dela nadzorovala posebna komisija in kontrolirala podjetja, katerih ponudbe bo že prej preučila.

Jutri na velesejemskem razstavišču uradna otvoritev

Razstava »Spazio 4« projekcija v prihodnost

Jutri bodo na tržaškem razstavišču pod Montebellom odprli četrti salon znanstvenega raziskovanja in tehnologije »Spazio 4«, ki bo odprt do 6. oktobra. Prireditev je predvsem priložnost, da bi se tržaška javnost globlje seznanila in zbližala z znanstveno raziskovalno stvarnostjo nasploh in našega mesta, ki si na tem področju zastavlja ambiciozne cilje, še posebej. Predvsem si prireditelji nadejajo, da bi ta mični svet bodočnosti približali mlajšim rodovom, kot je na predvčerajšnji uradni predstavitvi poudaril pokrajinski odbornik Zorko Harej, ko je v imenu pokrajinske uprave, soprireditelj salona, orisal glavno novost letošnje razstave, to je prikaz nekakšne sinteze med umetnostjo in elektroniko. Ravno s tem želi pokrajinsko odborništvo posvetiti posebno pozornost mladim. Kot so bile druge kulturne pobude Pokrajine (koncerti, razstava Človek in trta ipd.) posvečene preteklosti, je dejàl odbornik, tako želi biti ta pobuda projekcija v prihodnost.

V zvezi s salonom »Spazio 4« velja posebej omeniti jutrišnjo predstavitev študije, ki naj bi odgovorila na vprašanje, kako bodo učinkovale na okolje pobude, ki jih uresničuje Območje za znanstvene in tehnološke raziskave pri Padričah, vključno s predvideno gradnjo svetlobnega generatorja pri Bazovici.

Nova telefonska služba za simultano prevajanje

Osebi, ki govorita različen jezik, se izredno težko sporazumeta. Če se pogovarjata po telefonu, pa je to početje skoraj brezupno. Toda ta resnica od danes dalje ne bo več držala. Telefonska družba Italcable je namreč poskrbela za novo telefonsko službo, ki bo uporabnikoma nudila simultano prevajanje kar v teku telefonskega pogovora. Zaenkrat je predvideno prevajanje v angleščino in arabščino, minuta prevajanja pa bo stala 3 tisoč lir za angleščino, štiri tisoč pa za arabščino. K temu je seveda treba všteti normalno tarifo za klic prek telefonskega operaterja.

Kdor se želi poslužiti te službe, mora zavrteti številko 170 in sporočiti operaterju svojo željo. Služba velja za vse države, svoje usluge pa nudi od 8. do 21. ure od ponedeljka do petka. Za prevajanje bo poskrbel isti operater, ki bo porabnika povezal s sogovornikom. Za podrobnejša in brezplačna pojasnila se zainteresenti lahko obrnejo na št. 0019 telexa družbe Italcable.

KPI o zaskrbljujočih razmerah v muzejih

Komisija za kulturo pri tržaški federaciji KPI je vzela v pretres razmere v krajevnih javnih kulturnih ustanovah, pri čemer je izrazila veliko zaskrbljenost. Zaprti so namreč že številni muzeji, kot so galerija za moderno umetnost Revoltella, gledališki muzej C. Schmidl, muzej narodne zgodovine, muzej risorgimenta, muzej Morpurgo in zbirka Stavropulos, nobene perspektive pa niso pristojne ustanove (predvsem tržaška Občina) nakazale za naravoslovni muzej.

Ob takih razmerah je krajevna KPI že predlagala srečanje predsedstvu Združenja prijateljev muzejev, ki je s tem zaskrbljujočim položajem seznanilo politične sile, hkrati pa zahteva, naj tržaški občinski svet ustanovi posebno komisijo, ki naj nujno prouči zadevo in predlaga ustrezne rešitve. S tem v zvezi je načelnik skupine KPI v občinskem svetu že nastopil pri tržaškem županu.

Zavod IPAB objavil obračun za leto 1986

Zavod IPAB (gre za bivšo ustanovo ECA) je te dni objavil obračun in poročilo o delovanju v letu 1986. Finančno poslovanje je bilo lani deficitarno, primanjkljaj znaša 208 milijonov lir, vendar je ob prebitku iz prejšnjih let finančni obračun pozitiven. IPAB ima pod svojim okriljem več institucij. Najpomembnejša je dom v Ulici Pascoli, kjer živi 400 ostarelih Tržačanov, ki so v veliki večini (91 odst.) nesamostojni in potrebni stalne nege. Da bi si pomagali iz stiske, ki jo povzroča pomanjkanje osebja, se je vodstvo poslužilo delovnih zadrug in dveh oporečnikov iz vesti. Nove izkušnje so se izkazale za nadvse pozitivne, tako da bo zavod nadaljeval po tej poti tudi v bodoče.

V domu »Malusà—Zanetti« živi 48 priletnih Tržačank, v ljudskem zavetišču Gaspare Gozzi pa se je število porabnikov nekoliko znižalo, in sicer od predlanskih 98 na sedanje 88. Zelo zadovoljivo delujeta dnevni središči v Ul. Pascoli in Gozzi, kjer so zabeležili dnevno 220 porabnikov. Še v teku letošnjega leta pa bodo odprli v Domuhotelu v Ul. della Valle nov objekt, kjer bodo avtonomnim in ostarelim občanom na razpolago novi prostori za stalno bivanje. Zraven bo deloval tudi nov dnevni center.

Glavni problem zavoda IPAB je vsekakor posodobitev poslopja v Ulici Pascoli, ki je bilo zgrajeno pred 125 leti v prvi vrsti za avtonomne osebe. Z raznimi fondi (Dežela je že namenila 4 milijarde lir) imajo na vidiku postopno obnovo, tako da bodo namesto sedanjih soban pridobili manjše sobe za dve osebi, skupno število razpoložljivih postelj pa naj bi se zvišalo na 500.

† Po dolgi bolezni nas je za vedno zapustila naša draga

Miranda Zobec por. Kocjančič

Pogreb bo jutri, 2. oktobra, ob 12.45 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v boljunsko cerkev.

Žalujoči mož Danilo, hči Elena, oče Izidor, brat Adrijano z družino in drugo sorodstvo.

Dolina, Boljunec, 1. oktobra 1987

Ob smrti drage žene in mame Mirande Zobec - Kocjančič izrekajo iskreno sožalje Danilu in Eleni tiskarji in kolektiv Primorskega dnevnika.

Ob smrti drage mame izrekata uslužbenki Eleni Kocjančič občuteno sožalje uprava in uredništvo tednika Gospodarstvo.

KD F. Prešeren iz Boljunca iskreno sočustvuje z odbornico Eleno Kocjančič in družino ob izgubi drage mame Mirande.

Ob izgubi drage
MIRANDE
sočustvujejo z družino
Ada, Alma, Klara, Laura, Nadja, Nevja in Nives.

Pogovor z ravnateljem Centra ICGEB prof. Arturom Falaschijem

Na Raziskovalnem območju tiho rase Mednarodni center za biotehnologijo

Medtem ko oči javnosti nenehno spremljajo dogajanja okrog sinhrotrona, se na Raziskovalnem območju pri Padričah godi še marsikaj drugega, kar bi zaslužilo širšo pozornost. Tako so po daljših oklevanjih pred nedavnim končno stekla dela za ureditev tržaškega sedeža Mednarodnega centra za genetsko inženirstvo in biotehnologijo (ICGEB), ki deluje pod okriljem Organizacije združenih narodov za industrijski razvoj (UNIDO). »Z začetnimi deli sem resnično zadovoljen,« pravi ravnatelj Centra prof. Arturo Falaschi, ki smo ga prosili za pogovor. »Problemov seveda ne manjka, a na splošno nam uspe težave in ovire premostiti... Skratka, občutek imam, da se stvari premikajo, in to v pravo smer.«

Prof. Falaschi ima za seboj prestižno pot znanstvenega raziskovalca in organizatorja. Rodil se je pred 54 leti v Rimu, študiral je medicino v Milanu, nakar se je specializiral na področju genetike v ZDA kot učenec in potem sodelavec nobelovcev Khorane in Kornberga. Po vrnitvi v Italijo je začel delovati v Pavii, kjer je leta 1970 ustanovil in vse do letošnjega aprila vodil Inštitut za genetiko, biokemijo in evolucionizem, ki je danes ena najpomembnejših italijanskih raziskovalnih ustanov na področju novejših bioloških ved. »Vodstvo tržaškega sedeža ICGEB sem part-time prevzel že novembra 1986,« pojasnjuje prof. Falaschi, »od letošnjega aprila pa je to postala moja glavna služba. Sploh sem se odločil, da postanem Tržačan: pred tednom dni sem se vselil v svoje stanovanje v vašem mestu.«

Kaj pa ICGEB? Ima že svoje prostore? »Trenutno razpolagamo s poslopjem, ki je veliko okrog 900 kvadratnih metrov,« odvrne naš sobesednik. »V kratkem bomo dobili drugo, enako veliko stavbo. Poleg tega so v izdelavi načrti za gradnjo našega tretjega in največjega poslopja: obsegalo bo okrog 4 tisoč kvadratnih metrov.« Zdaj je pri ICGEB na Raziskovalnem območju pri Padričah poleg prof. Falaschija zaposlenih še 6 drugih oseb. Gre za narodnostno dokaj pestro druščino, saj so poleg treh italijanskih državljanov še Danka, Nigerijec in Škotinja. »V tehnično-upravne službe nameravamo vzeti predvsem domačine, se pravi Tržačane,« pojasnjuje ravnatelj. »Takšnih mest bo vsega okrog 40. Kar zadeva raziskovalce, pa je stvar drugačna, saj jih sprejemamo v službo na osnovi mednarodnih natečajev. Razpise objavljamo v mednarodnih znanstvenih revijah, kandidati pa se morajo najprej prijaviti na sedež UNIDO na Dunaju. Predvidevamo, da bomo v treh letih imeli že kakih 60 raziskovalcev.«

Prof. Falaschi v prvi osebi skrbi tudi za opremo. Prav v teh dneh prihajajo na Raziskovalno območje prve pošiljke laboratorijskih in drugih raziskovalnih naprav. A s čim se bodo v Centru pravzaprav ukvarjali? »Preden dam podrobnejša pojasnila o našem delu,« pravi ravnatelj, »naj spomnim, kateri je glavni cilj naše ustanove. Naša naloga je, da pospešujemo pretok znanja od razvitih k nerazvitim državam na področju genetskega inženirstva in biotehnologije, in to bodisi z razvijanjem samostojnih raziskav bodisi z oblikovanjem raziskovalnih kadrov. Jasno je, da bomo svojim nalogam kos le v primeru, če bomo znali razviti z znanstvenega in organizacijskega vidika vrhunsko dejavnost.«

Pri opisovanju nalog ICGEB je treba nadalje spomniti, da ima ta ustanova dva sedeža, enega pri nas, drugega pa v New Delhiju. V indijskem glavnem mestu bi se morala osredotočiti na uporabo biologije v kmetijstvu in medicini, v Trstu pa na industrijske aplikacije. »Ta razmejitev je zelo okvirna in relativna,« pravi prof. Falaschi. »Konkretno bomo pazili, da ne bomo drug drugemu hodili v zelnik, tako da se bomo sproti med seboj obveščali o delu in programih.«

V Trstu imajo trenutno zastavljene tri raziskovalne programe. Prvi obsega preučevanje dveh vrst virusov, ki so posebno razširjeni v tretjem svetu. Gre za viruse "človeškega papiloma", ki povzročajo rakasta obolenja na spolovilih, in za tako imenovane "rota viruse", ki povzročajo često smrtonosno drisko, zlasti pri otrocih. Druga raziskovalna skupina, ki jo bo osebno vodil prof. Falaschi, se bo ukvarjala z molekularnimi aspekti replikacij DNA v človeških celicah, in to v povezavi s prej omenjenimi virusi, ki se širijo prav na osnovi replikacij DNA. Tretji raziskovalni program ima kot predmet mikrobiološko razgrajevanje lignoceluloze in sta ga tržaškemu ICGEB ponudili organizaciji Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano FAO in za atomsko energijo IAEA. »V vseh treh primerih gre za razreševanje problemov, ki so posebno pereči oziroma zanimivi za države v razvoju,« pravi prof. Falaschi. »Naše delo bi moralo omogočiti pomembne posege na področju zdravstva, pa tudi razvoj nekaterih industrijskih dejavnosti, zlasti na področju farmacevtike.«

Pri ICGEB je včlanjenih 39 držav, med temi tudi Jugoslavija. Prof. Falaschi poudarja, da namerava spodbuditi najširše sodelovanje s sorodnimi raziskovalnimi ustanovami v sosednji republiki. Kaj pa Trst? Kaj bo našim krajem prinesla ta ustanova? »Kratkoročno nič posebnega, nekaj desetin uradniških delovnih mest. Toda dolgoročno lahko precej in celo prav veliko: naša dejavnost bi lahko v Trst priklicala marsikatero visokotehnološko industrijo.« **M. B.**

■ **Krožek za politična in socialna proučevanja** »Che Guevara« prireja jutri, 2. oktobra, ob 19. uri predavanje o pomenu Antonia Gramscija v našem času. Predaval bo senator Giuseppe Fiori, član Neodvisne levice, novinar in pisatelj ter avtor znane biografije o Gramsciju.

Gasilci nad čebele

Gasilcem, kot vemo, res ne manjka dela: reševati morajo ljudi iz dvigal, mačke z balkonov in streh, ranjene golobe, odstranjevati viseče napušče in polkna, podirati razmajena drevesa in seveda gasiti požare. Zadnjič smo slišali celo o mrtvem govedu, ki so ga našli na plaži pod Križem in ki so ga odpeljali v upepeljevalnik.

Tudi včeraj so imeli veliko takega dela: ukrotili so požar, ki je zajel suho travo in podrastje v Ul. del Pane Bianco v Škednju, in odstranili viseče transparente v Ul. Carducci in na Korzu, ki ju je razmajala burja. Spoprijeti pa so se morali tudi z dvema bolj nenavadnima primeroma. V jutranjih urah so se najprej spopadli z rojem čebel, ki je nadlegoval stanovalce hiše v Ul. Fabio Severo 28. Poleti se pravzaprav večkrat zgodi, da si čebele pripravijo panj celo na strehah ali oknih mestnih hiš. V takih primerih pokličejo čebelarja, ki odnese matico, čebele delavke pa ji pridno sledijo. Ko gre kot v včerajšnjem primeru za roj čebel brez »stalnega bivališča«, pa morajo gasilci poškropiti strupeno tekočino. Včerajšnji primer je bil vseeno nekoliko nenavaden, saj imajo čebele staro navado, da hladno sezono prezimijo na varnem.

Okrog 11.30 so na klic gospe Colombari prispeli v Ul. Bonomo 3. Tu je namreč nastal požar, ki ga je povzročil kratek stik v televizijskem sprejemniku. Colombarijeva je ležala v spalnici, kjer ima pač televizor, ko je v aparatu naenkrat škrtnilo in zublji so objeli leseno škatlo. Dim se je takoj razširil po spalnici, Colombarijeva pa je pohitela v sosednjo sobo, da bi poklicala gasilce. K sreči je aparat stal na mizici, tako da ogenj ni zajel drugega pohištva.

V Italiji ta primer nima izrazitih precedensov

Še nič jasnega o domnevni prodaji orožja

Primer, zaradi katerega sta v zaporu Sergij Cesar in Miriam Carli in zaradi katerega iščejo še tretjo osebo, Dragomira Penso iz Splita, je zelo zapleten in nejasen. Niti branilca obtožencev si nista še popolnoma na jasnem o položaju njunih varovancev, saj še nista imela možnosti, da bi si ogledala celotno dokumentacijo, ki so jo zbrali finančni stražniki.

Kot je znano, sta Cesar in Carli obtožena vlaganja in nalaganja kapitala v tujini in prodaje ali posredovanja pri prodaji orožja. Obtožba v zvezi z valutnimi prekrški ne bi ustvarjala posebnih težav. Posebnost njunega položaja pa je, da je to eden izmed redkih primerov v Italiji, ko obtožujejo dve osebi zaradi posredovanja ali prodaje orožja iz tujine v tujino. Ta podrobnost je namreč zelo pomembna. Italijanska zakonodaja ni dovolj jasna glede podobnih dejanj. Zaradi pomanjkanja drugih primerov torej ni niti sodstvu popolnoma jasno, kako bi postopalo proti obtožencema, ko bi se izkazalo, da sta res vpletena v to zadevo. Za nekatere naj bi prodaja orožja iz tujine v tujino po sedanji zakonodaji ne predstavljala nikakršnega kaznivega dejanja. Mogoče pa bi sodstvo rado uveljavilo novo interpretacijo zakona v smislu, da mora biti država seznanjena s prodajo orožja, tudi če poteka zunaj države.

Cesar in Carli sta trenutno še vedno v zaporu, v izolaciji. Cesar je bil zaslišan že dvakrat in obakrat je zavrnil obtožbe ter se proglasil za nedolžnega. Trdi, da se je podjetje Computel s sedežem v Ul. sv. Frančiška 18 vselej ukvarjalo le z elektronskim materialom za civilno uporabo. Prodajalo naj bi ga pretežno v Jugoslavijo, sam pa ni bil nikoli vpleten v prodajo orožja. Na vsa vprašanja, pravi odvetnik, je odgovorjal jasno in odločno, brez negotovosti. Preiskovalni sodnik Filippo Gullotta, ki ni hotel dati nobenih izjav, pa mora razjasniti še celo vrsto vprašanj, tako da bodo zaslišavanja zelo verjetno trajala še precej dolgo. Cesarjev in Carlijev položaj bi lahko razjasnilo pričevanje Dragomira Pense, ki je morda ključni človek celotne zadeve. Cesarjev branilec odvetnik Borean bo v čim krajšem času zahteval preklic zapornega naloga, češ da ni legitimen.

† V 98. letu starosti nas je zapustila naša ljuba mama, babica in prababica

Antonija Pupis vd. Kenda

Pogreb drage pokojne bo jutri, 2. t. m., ob 11.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice.

Žalujoči hči Mara, vnuka Vera z Valterjem in Rado s Francesco in malo Kostanco, snaha Ema in vsi drugi sorodniki.

Namesto cvetja, darujte v dobrodelne namene.

Trst, 1. oktobra 1987

Dijaki 5. A razreda DTTZ Žiga Zois izrekajo sošolki Dorotei globoko sožalje ob izgubi dragega očeta.

Ob bridki izgubi moža in očeta Tea Križmančiča izrekajo ženi Silvi in hčerki Doroteji svoje iskreno sožalje cerkvene pevke iz Nabrežine.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

ABONMA 1987-88

Branislav Nušić
SUMLJIVA OSEBA
komedija, SSG, režija Dušan Jovanovič

Bertolt Brecht
MALOMEŠČANSKA SVATBA
komedija, gostovanje Drame SNG Ljubljana

Ivan Cankar
KRALJ NA BETAJNOVI
drama, SSG, režija Mario Uršič

Milan Jesih
PTIČI
glasbena komedija, gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega

Molière
ZAGRABITE SGANARELA!
tri komedije, gostovanje SLG Celje

Franco Brusati
GALANTNI POGOVORI
igra v dveh dejanjih, SSG, Režija Boris Kobal

Thornton Wilder
ŽENITVENA POSREDOVALKA
komedija, gostovanje Drame SNG Maribor

ABONMA V TRSTU

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma do 3. oktobra od 9. do 14. ure, tudi po telefonu 734265. Vpisovanje novih abonentov od 5. oktobra od 10. do 14. ure in od 16.30 do 19.30, ob sobotah od 10. do 14. ure v Kulturnem domu, Ul. Petronio 4.

ABONMA V GORICI

Vpisovanje abonentov od 1. do 19. oktobra vsak delavnik od 17.30 do 19. ure, ob sobotah od 10. do 12. ure v Kulturnem domu, Ul. Brass 20, tel. 33288.

ABONENTI IMAJO PRI PREDSTAVAH IZVEN ABONMAJA 25% POPUSTA

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

BALETNA ŠOLA prične s poukom v ponedeljek, 5. oktobra

Sestanek s starši bo v ponedeljek, 5. oktobra, ob 15. uri.
Vpisovanje in informacije na Upravi SSG, Ul. Petronio 4, tel. 734265, vsak delavnik od 10. do 14. ure.
Zaradi sestave razredov prosimo, da z vpisom novih učencev pohitite!

gledališča

VERDI
Jutri, 2. t. m., ob 20.30 bo v veliki dvorani Združenja Ginnastica Goriziana simfonični koncert orkestra gledališča Verdi, ki ga vodi Alkis Baltas. Koncert organizira Združenje LIPIZER v sodelovanju z občino in avtonomno deželo FJK. Na sporedu bodo skladbe Rossinija, Respighija in Čajkovskega.

Operna sezona 1987/88. Pri blagajni gledališča (tel. 631948) je v teku vpisovanje novih abonmajev in potrjevanje starih. Otvoritev sezone bo 20. oktobra z Bizetovo opero CARMEN.

TEATRO STABILE
Pri Teatru Stabile so v teku vpisovanja novih in potrditev starih abonmajev za gledališko sezono 87/88. Vpisovanja sprejema osrednja blagajna v Pasaži Protti (tel. 69406) do vključno 2. oktobra 1987.

LA CONTRADA - IL CRISTALLO
Gledališka sezona 87/88. Vpisovanja novih in potrditev starih abonmajev sprejema UTAT - Pasaža Protti 2, in blagajna gledališča - Ul. Ghirlandaio 12.

razstave

V umetnostni galeriji Barbacan bo do 3. oktobra razstavljal slikar Ivo PETKOVŠEK. Razstava je odprta od 17.00 do 19.30.

V umetnostni galeriji Malcanton bo do 3. oktobra razstavljala svoja dela Gabriele SCHURIAN iz Avstrije.

Razstava Človek in trta v Kraškem muzeju v Repnu bo odprta do 16. oktobra. Urnik: od ponedeljka do petka od 17.00 do 20.00; ob sobotah in nedeljah od 11.00 do 13.00 in od 17.00 do 20.00.

V umetnostni galeriji Cartesius bodo v soboto, 3. oktobra, ob 18. uri otvorili razstavo tržaške likovnice Olivie SIAUSS. Razstava bo odprta do 15. oktobra.

V prostorih tržaške pokrajine - Trg V. Veneto 4 - bodo v soboto, 3. oktobra, odprli grafično razstavo slikarja Carla CASETTIJA. Razstava bo odprta do 17. oktobra ob delovnikih od 17. do 20. ure.

razne prireditve

Kriška sekcija VZPI-ANPI priredi v soboto, 3., in v nedeljo, 4. oktobra, v Ljudskem domu v Križu PRAZNIK OB POIMENOVANJU SEKCIJE PO EVALDU ANTONČIČU. V soboto bo kulturna akademija, v nedeljo pa shod z gosti iz Gribelj in TPPZ P. Tomažič.

KD V. Vodnik vabi na koncert skupine SWINGING' FAST FOOD jutri, 2. oktobra, ob 20.30 v občinskem gledališču F. Prešeren v Boljuncu. Vabljeni!

SKD Barkovlje prireja v nedeljo, 4. oktobra, PRAZNIK KARAMALOV. Poskrbljeno bo za hrano, pijačo in veselo razpoloženje. Začetek ob 16. uri.

V nedeljo, 4. oktobra, bo v Barkovljah procesija rožnevenčne matere božje, po maši od 8. ure. Vabljeni vsi, posebno noše.

izleti

SPDT prireja v nedeljo, 11. oktobra, tradicionalni avtobusni izlet v neznano; prireja ga skupno s pobratenim društvom Integral iz Ljubljane. Odhod ob 7. uri izpred sodne palače. Hoje bo skupno od 3 do 4 ure. Cena izleta 12.000 lir. Vpisovanje na sedežu ZSŠDI (Ul. sv. Frančiška 20/II, tel. 767304).

Društvo naravoslovcev in tehnikov Tone Penko prireja v nedeljo, 4. oktobra, strokovno vodeni izlet na Passo Pura (1.470 m) in po naravoslovni poti "Sentiero Tiziana Weiss". Odhod izpred sodne palače v Trstu ob 6.30, ob 9. uri zbirališče na trgu v Ampezzu Carnicu. Predvidene so 4 ure hoje. Prevoz z lastnimi sredstvi, kosilo iz nahrbtnika.

SKD Slavec iz Ricmanj priredi v nedeljo, 18. oktobra, enodnevni izlet v Brežice, Pleterje in Laško. Vpisovanje na sedežu društva danes od 20. do 21. ure. Tel. 280808.

Slovenska gobarska družina - Trst priredi v nedeljo, 4. oktobra, tradicionalni izlet za člane v Hudičevec. Odhod ob 8. uri izpred spomenika padlim na Opčinah.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Po lanskem velikem uspehu pravljice

OLE LUK

izrecno ponavljamo za naše malčke in njihove mamice **v nedeljo, 4. oktobra, ob 10.30 v Kulturnem domu v Trstu.**

razna obvestila

KRUT obvešča, da se začne 15. oktobra tedenska plavalna ura v bazenu v Strunjanu. Vpisovanje in informacije od 9. do 12. ure na sedežu KRUT v Ul. Cicerone 8/B - tel. 631084.

Slovenska prosveta prireja pred novo gledališko sezono srečanje z vodstvom in člani SSG, ki bo danes, 1. oktobra, v Peterlinovi dvorani, Ulica Donizetti 3, z začetkom ob 20. uri.

SKD Tabor - Opčine obvešča, da bo prvo srečanje udeleženk telovadnega tečaja v Prosvetnem domu na Opčinah danes, 1. oktobra, ob 16. uri.

Godbeno društvo Prosek prireja tečaj za mlade godbenike. Interesenti naj se javijo do jutri, 2. oktobra, v drogeriji Ukmar na Proseku ali ob torkih in petkih od 20. do 21. ure v Soščevi hiši na Proseku.

KD F. Venturini priredi plesni tečaj za odrasle v Domu A. Ukmarja pri Domju. Tečaj, ki ga bo vodil priznani učitelj, bo ob ponedeljkih in sredah od 20.30 do 22.30. Za informacije tel. na št. 812993 ob urah kosila.

Otroški pevski zbor F. Venturini vabi vse otroke, ki jih veseli petje naj pridejo v soboto, 3. oktobra, ob 14.45 v Kulturni center A. Ukmar pri Domju.

Važno za mladince! Ustanavljamo mladinski pevski zbor. Pridite v soboto, 3. oktobra, ob 15. uri v Kulturni center A. Ukmar pri Domju.

KD F. Prešeren iz Boljunca sporoča, da bo sestanek za starše otrok, ki obiskujejo plesno šolo v petek, 2. oktobra, ob 20.30 v društvenih prostorih gledališča F. Prešeren.

Glasbena matica obvešča, da je urnik pevskih vaj sledeč: otroški pevski zbor v torek, 6. t. m., ob 16. uri, mladinski pevski zbor, v torek, 6. t. m., ob 17. uri in dekliški pevski zbor v torek, 6. t. m., ob 19. uri v mali dvorani Kulturnega doma, Ul. Petronio 4.

Župnija Boljunec vabi v nedeljo, 4. oktobra, ob 15. uri, da se okoličani udeležijo maše na Pečah.

šolske vesti

Sindikat slovenske šole obvešča celoletne suplente v šolskem letu 1987/88, da je zanje razpisan izreden rok za habilitacije. Tozadevne ministrske ordinance so razobešene na Deželnem šolskem skrbništvu. Rok za prošnje zapade 26. oktobra 1987.

Sindikat slovenske šole obvešča šolnike, da je urad v Ul. Carducci 8, II. nad., odprt vsak ponedeljek, sredo in petek od 11. do 12. ure, v torek in četrtek od 16. do 17. ure.

Srečnima staršema Danijeli in Ivu Marušiču iskreno voščijo ob rojstvu malega

ANDREJA

upravitelji, nadzorniki, ravnatelj in nameščenci Hranilnice in posojilnice v Nabrežini.

Danijela je povila Ivu bodočega blagajnika

ANDREJA

Iskreno čestitata

SKD I. Gruden in ŠD Sokol

čestitke

ALEKSANDRA! Za tvoj 18. rojstni dan ti voščimo vse najboljše mama, oče, Tanja in Franko.

Danes praznujeta 10. obletnico poroke VERA in MARIJAN SEMEC. Ob tej priložnosti jima voščijo Martina, starši in Klara z Mariom.

Naša MARICA - SLOVENKA - praznuje danes 75-letnico rojstva. Veliko zdravja in prijetnega razpoloženja ji želijo vsi njeni posebno še Jadranka in Devan.

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 1. oktobra
TEREZIJA

Sonce vzide ob 6.02 in zatone ob 17.47 - Dolžina dneva 11.45 - Luna vzide ob 15.12 in zatone ob 23.32.

Jutri, PETEK, 2. oktobra
ANGELI

PLIMOVANJE DANES: ob 6.51 najvišja 19 cm, ob 12.17 najnižja 6 cm, ob 16.23 najvišja 12 cm, ob 23.50 najnižja -36 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 15,2 stopinje, zračni tlak 1022,7 mb naraščа, veter 16 kilometrov na uro vzhodnik severovzhodnik, burja, s posameznimi sunki do 71 km na uro, vlaga 41-odstotna, nebo jasno, morje razgibano, temperatura morja 21 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Stefano D'Alessio, Giuliano Festa, Alessandra Ielussic, Daniela Speretta, Matteo Bergot, Marco Pizzignacco, Giuseppe Cacitti, Roberta D'Italia, Naomi Busdon, Sara Vaglieri.

UMRLI SO: 64-letni Pietro Minutello, 75-letni Giuseppe Tomaselli, 88-letni Giuseppe Cleva, 58-letni Benedetto Cagli, 77-letna Emilia Zubin vd. Biloslavo, 77-letni Mario Reselli, 91-letni Bartolomeo Ruzzier, 86-letna Anna Gombaz, 73-letni Antonio Pasquotti, 47-letni Teodoro Krizmancic, 73-letni Mario Cernigoj, 77-letna Amalia Scheriani, 69-letni Francesco Scopelliti, 96-letna Anna Chicco, 68-letni Bruno Sain.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 28. septembra, do sobote, 3. oktobra 1987
Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Ul. Giulia 1, Ul. S. Giusto 1, Ul. Felluga 46, Ul. Mascagni 2, Ul. Flavia 89 (Žavlje).
NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Ul. Giulia 1, Ul. San Giusto 1, Ul. Felluga 46, Ul. Mascagni 2, Ul. Mazzini 43, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 (Žavlje).
NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Ul. Mazzini 43, Ul. Tor S. Piero 2, Ul. Flavia 89 (Žavlje).
NABREŽINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

prispevki

Namesto cvetja na grobove prijateljev in tovarišev Guerrina Husuja, Stanka Požarja, Tonija Erjavca, Antona Sosiča, Romana Ceja in Gastoneja Mennuccija ter v spomin na Marico Škabar daruje Dušan Košuta z družino 250.000 lir za ŠD Polet.

V spomin na pok. Pepija Budina in Dušana Grilanca darujeta Mara in Ladi 30.000 lir za ŠK Kras.

V spomin na Anico Gruden-Terčon darujejo ravnateljica, učno in neučno osebje liceja F. Prešeren 90.000 lir za Župnijsko dvorano v Nabrežini in 90.000 lir za SKD I. Gruden.

V spomin na pok. Alojza Pirca darujeta Mara in Ladi 50.000 lir za KD Rdeča zvezda.

Ob 1. obletnici smrti drage sestre Ljudmile in v spomin na dragih očeta Antona, matere Rože in brata Antona darujeta Ksenija in Laura 50.000 lir za Dijaško matico.

V spomin na Stanka Požarja daruje Ženka Ločičnik 50.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

V spomin na Stanka Požarja darujeta Jarmila in Mirko 50.000 lir za Sklad M. Čuk.

V zahvalo za voščila daruje prof. Stanislav Kodrič z ženo Angelo 20.000 lir za Društvo slovenskih upokojencev.

V spomin na Anico Terčon darujeta Danila in Sergio Pavlina 50.000 lir za ŠD Sokol.

kino

ARISTON - 16.30, 22.00 **Giulia e Giulia**, r. Peter Del Monte; i. Kathleen Turner, Sting, Gabriel Byrne, Gabriele Ferzetti.
NAZIONALE IV - 16.00, 22.00 **Good morning Babilonia**, dram., It., 1987, 120'; r. Paolo in Vittorio Taviani; i. Vincent Spano, Greta Scacchi.
EXCELSIOR I - 16.00, 22.15 **Oci ciornie**, It., 1987, r. Nikita Mikhalkov; i. Marcello Mastroianni, Silvana Mangano
FENICE - 17.00, 22.15 **La piccola bottega degli orrori**, srh. kom., ZDA 1986, 100'; r. Frank Oz; i. Rick Moranis, Ellen Greene
GRATTACIELO - 17.45, 22.15 **007 Zona pericolosa**, akc., VB 1987; 100'; r. J. Glen; i. Timothy Dalton, Maryan D'Abo.
EXCELSIOR II - 17.00, 21.45 **Appuntamento al buio**, kom., ZDA 1986, 100'; r. Blake Edwards; i. Kim Basinger, Bruce Willis
EDEN - 16.00, 22.00 **Love for sale (Amore in vendita)**, porn., □□

VITTORIO VENETO - 16.00, 22.10 **Platoon**, vojni, ZDA 1986, 115'; r. Oliver Stone; i. Tom Berenger, Wilem Dafoe.
NAZIONALE II - 16.30, 22.00 **Dimensione terrore**, srh.
MIGNON - 17.00, 22.00 **Il ragazzo dal kimono d'oro**, pust.
CAPITOL - 16.30, 22.00 **Fantasia**, ris., Walt Disney, ZDA 1940; 120'.
NAZIONALE III - 16.30, 22.00 **Ricercati, ufficialmente morti**, vojni
LUMIERE FICE - 16.00, 22.00 **Dove sognano le formiche verdi**, dram., NDR 1984; r. Verner Herzog; i. Bruce Spence, Wandjuk Marika.
NAZIONALE I - 16.00, 22.00 **A grande trepada**, porn., □□
RADIO - 15.30, 21.30 **A. A. A. Club per intimi**, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

koncerti

Repentabor - Glasbeni popoldnevi stare in sodobne glasbe. V nedeljo, 4. oktobra, ob 18. uri v repentabrski cerkvi SKLADBE GEORGA PHILIPPA TELEMANNA. Izvajajo: Klemen Ramovš, Paolo Faldi, Irena Pahor, Dina Slama.

XI. glasbeni september. Danes, 1. oktobra, ob 20.30 bo v evangeličansko-luteranski cerkvi nastopil WIENER SCHUBERT TRIO.

SKD Tabor - Openski glasbeni večeri. V nedeljo, 4. oktobra, ob 16.30 v Prosvetnem domu na Opčinah koncert NONETA VITRA iz Ribnice na Dolenjskem. Na sporedu pesmi Marija Kogoja, Rada Simonitija in Radovana Gobca.

mali oglasi

MLAD slovenski par kupi hišico na Krasu, tudi potrebno popravil. Tel. 815701 ob večernih urah.

PRODAM zazidljivo parcelo 2.600 kv. m v Križpotu - Mačkolje. Tel. 228803.

PRIVATNO prodam stanovanje v Rojanu: kuhinjski kot, dnevna soba, sobica, spalnica, kopalnica, dva balkona in klet. Tel. 723671 ali 417814.

GOSTILNA na Krasu nujno išče kuharico. Pismene ponudbe na Oglasni oddelek Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro »Kuharica«.

GOSPA srednjih let išče katerokoli zaposlitev v popoldanskih urah. Tel. 280674.

PRODAM lancia beta 2 V 1600 1981, 70.000 km, za 1.400.000 lir. Tel. 0481/882317.

PRAŠIČE najboljše pasme, primerne za pršute, prodaja podjetje Grudina, Sovodnje, Štradalta, tel. 0481/882343. Dobava tudi na dom.

ŠTRAJN ALDO - lastnik trgovine "Bazar Dolina" obvešča, da sprejema tudi številke za tedensko žrebanje (Lotto).

PRODAM motorno kolo Cagiva 125 elefant 2, letnik 1986. Tel. 51853.

menjalnica

30. 9. 1987

Ameriški dolar	1312.—	Japonski jen	8.—
Nemška marka	717,50.—	Švicarski frank	864.—
Francoski frank	213.—	Avstrijski šiling	101,75
Holandski florint	637.—	Norveška krona	194.—
Belgijski frank	33,50	Švedska krona	203.—
Funt šterling	2135.—	Portugalski eskudo	9.—
Irski šterling	1900.—	Španska peseta	10.—
Danska krona	184.—	Avstralski dolar	885.—
Grška drahma	8.—	Debeli dinar	1,25
Kanadski dolar	990.—	Drobni dinar	1,20

BCIKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA Telef.: Sedež 040/67001 Agencija Domjo 831-131

Poročni seznami

Zurlan

neponovljive priložnosti

POSEBNA PRODAJA OB PRENOVITVI PROSTOROV
S POPUSTI OD **30%** DO **50%**
DO IZČRPANJA ZALOGE

Ul. Carducci 20 - Tel.: 768494

Obv. občini 12/9/87

utrinki iz naše preteklosti boris kuret

Novi zvonovi na Katinari

Iz Katinare pri Trstu, 30. maja — Naznanivši v zadnjem dopisu slovesnosti, katere se bodo na Katinari vršile, rekel sem, da bodem še le po dokončanih slovesnostih kaj več o izidu poročal. Ne morem pa čakati do zvršitve vseh slovesnosti, ker to, kar se je včeraj vršilo, kar sem vidil in čutil, vredno je, da se č. čitateljem «Edinosti» brez odloga naznani.

Včeraj smo nove lepe zvonove iz Divače na Katinaro prepeljali slovesno in še kako slovesno! Pričakoval sem sodeč po pripravah, naj bo uže od strani deklet, fantov ali mož, da bode kaj nenavadnega, ako le Bog lepo vreme da; ali vse moje pričakovanje je prekosilo, kar se je v resnici godilo, kar sem videl.

Želim prav kratko povedati, kako se je slavnost vršila, ali vidim, da ne bo mogoče. Malo prizanesljivosti tedaj prosim.

Uže dva dni in toliko noči je bilo neko neutrudljivo gibanje, posvetovanje, letanje, nagovarjanje po vaseh in v farovžu opaziti. Možje so se posvetovali, fantje z godci pogodbe sklepali in za to potreben denar nabirali, dekleta pa so pridno rožice skupaj znašala in v vence spletala. Pa ne le z venci naj bodo novi zvonovi okrašeni, temveč po sklepu vrlih deklet mora vsak zvon svojo krono imeti. Skleneno, storjeno! V le ta namen so najele strokovnjake o tej reči, ki so prav umetno in okusno, in kar je največ vredno, v narodnih barvah iz umetnih cvetlic naredili vsakemu zvonu primerno krono. Trije strokovnjaki so delali dve noči.

Z mnogimi velikimi in manjšimi krasnimi venci, bukeji in pa s tremi prekrasnimi kronami se je napotilo 10 (deset) v lepej narodnej obleki oblečenih deklet in toliko fantov z vozovi včernj zjutraj v Divačo, kder so nove zvonove naložili in okrasili.

Pot nazaj pa, ne morem drugači se izraziti, bila je ko zmagonosen sprevod, zakaj kdor je ugledal krasno ulite zvonove in tako spremstvo, bil je premagan, bil je od lepote očaran. Dragi čitatelj, kar nič ne pretiram! Tisoč in tisoč svedokov imam v Divači, Lokvi, Bazovici, posebno pa od tu dalje, da le resnico poročam. Prebivalci omenjenih vasi so vsi občudovali le ta sprevod in se veselili z veselimi. Pozdravljali so zvonove in sprevod z lepim pritrkovanjem v Lokvi in Bazovici. Prečastnemu cerkv. predstojništvu v Lokvi in Bazovici naj bode po tej poti hvala in zahvala izrečena.

Ob 2. uri popoldne smo šli skupno zvonovom naproti. Pa glej, čudo! Kdo bi bil na delalni dan toliko ljudstva pričakoval. O omenjenej uri so ljudje od vseh strani v tako obilnem številu pričeli dohajati, rekel bi, kako čebelice kupoma v panj (krl) hite, kadar začne dež naletovati.

Uže mej potjo tja gori je človek marsikaj opazil, da mu je srce v radosti kipelo. Videl je stare ženice liki mlada dekletca urno tekajoča. Na opomnim, naj tako ne hiti, ker se ne mudi, odgovorila je, da ne more polagoma hoditi, ker želja, nove zvonove uže skoraj videti, goni jo i nese. Kaj pa še le otroci, le ti bi bili pa kar sfrčali.

Odločeno je bilo, da na vrhu Ključa pri borovih pričakamo zvonov. Duhoven in prapori sicer ostanejo na določenem mestu, ali za ljudstvo z malimi izjemami tu ni bilo postanka, posebno pa, ko zaslišijo, kako veselo pozdravljajo Bazovški zvonovi svoje nove tovariše, in pa muziko, katera je bila šla onkraj Bazovice naproti, takrat pa uderejo kar dalje.

Kaj se je pa godilo vse, ko zvonove do praporov in duhovna pripeljejo, koliko živijo se je slišalo, kaki glasni vzdihljnji so iz src izhajali, koliko solz se je sicer na prav veselih obrazih prikazalo, in kaki občutki so naša srca pretresali; kako veselo je bilo snidenje tistih, ki so bili šli v Divačo po zvonova z duhovnom, kakor da bi se ne bili zdavnaj videli itd. Dragi čitatelj, nisem zmožen tega trenotka dostojno popisati.

Od tu dalje se je vredil še le prekrasen sprevod, pač vreden, da bi bil kak vešč fotograf podobo njegovo vzel, in jo pokazal tistim, ki tega sprevoda videli niso. Vrstili so se tako le: Banda, moški, ženske, šolska mladina, pevci, prav dobro pevajoči pod vodstvom nadučitelja g. Jančar-a sicer staro ali času primerno in vedno krasno v srce segajočo Potočnikovo: Ko dan se zaznamva itd. in pa: Pojo, pojo zvonovi. Za njimi je šel duhoven.

Nad vse ganljiv pa je bil ta le prizor: 32 belo oblečenih deklic s pečami je lepo za oje voza privezane trake držalo, kakor bi one zvonove peljale. Pogled na ljubo nežno nedolžnost je moral še tako mrzlo srce ogreti, da, v vojaškej suknil ostarelemu vojaku z britko sabljo na obočjl je ta prizor solze iz oči vabil. — Kako je pisatelju le teh vrstic pri srcu bilo, pač si lahko vsak čitatelj misli! — Menil sem, da tudi lepi voli poznajo, da pred njimi ljuba nedolžnost stopa in skoraj se me je neko prepričanje polastilo, ako bi tudi v najhujšem klancu koles ne bili zavrli, voli bi bili voz pridrževali in ljubo nedolžnost nesreče varovali. Ne pretiravam, dragi čitatelj! Prepričan sem, da bi bil tudi Ti enakih misli, ako bi bil opazoval, kako močni voli v tolikem drenju, šundru in vročini polagoma, mirno, pazljivo, varno, bi rekel brez vsakega opomina od strani voznika, za deklicami korakajo, še nadležni muhi se ne branijo, ampak potrpežljivo puščajo si krv srkati, baje iz straha, da bi se nedolžno dekletce ne ustrašilo ali poškodovalo. Presunljiv je bil ta prizor.

Kakor uže omenjeno, bili so vozovi in zvonovi krasno odičeni. Od kron so viseli dragi trakovi, katere so zopet narodno oblečena dekleta držala.

Koliko se je bilo ljudi sešlo, ne bom trdil. Več tisoč jih je bilo.

Zvonove so potem pazljivo mej godbo narodnih komadov razložili in v cerkev spravili, kder ostanejo do prihodnjega četrtka. Mi pa pričakujemo zopet vesel dan 5. junija, ko pride premilost. gosp. škof zvonove blagoslovit.

Gotovo zopet kaj lepega, veselega, ako Bog le lepo vreme in zdravje podari.

(Edinost - št. 45 z dne, 4. 6. 1884)

sklad mitja čuk jelka cvelbar

Iz revij o otrocih in vzgoji

Naš zbornik

Revijo Naš zbornik izdaja Zveza društev za pomoč duševno prizadetim. Številka 2/3 je posebna, posvečena usposabljanju otrok doma.

Avtorja besedila sta dr. Anton Kotar in urednik Tonči Koželj, risbe je prispevala Lili Hribarjeva, fotografije pa Marjan Ciglič. Cela vrsta naslovov nas vabi k poglabljanju organizacije domačega usposabljanja, še posebej če vemo, da je vsaka ura zgodnjega privajanja res dragocena.

»Za vsakega otroka je zelo pomembna dejavnost«. Tako se začenja uvodni članek z naslovom Igra in igrače predšolskega otroka. Uvede nas v spoznavanje ropotuljic, ljubkovalnih igrač, kock, lego kock, natikank, žebljičkov, osvešča pa nas tudi o potrebi otrok po igrah na prostem in v peskovniku, zaposlenosti otrok med počitnicami in dopusti, poleti in pozimi.

Na naslednjih straneh je govor o zaposlitvah s flanelografom, z oblikovanjem z žico, z oblikovanjem s testom in plastelinom, s trganjem papirja, izrezovanjem, gubanjem papirja, barvanjem in tiskanjem, šivanjem in prepletanjem.

Nič manj pomembno ni oblikovanje socialnih in higienskih navad, ki jih urimo, kot vsako drugo dejavnost, dnevno in kontinuirano.

V reviji dobimo nekaj napotkov za navajanje otroka na samostojno hranjenje, na umivanje rok in obraza, na umivanje zob, na sezuvanje in obuvanje, slačenje in oblačenje. Tudi otroka moramo naučiti, da se oblači letnim časom primerno. Posebej pozorni moramo biti na učenje spoznavanja nevarnosti doma in izven doma.

Otrok in družina

Revijo za družinsko in družbeno vzgojo Otrok in družina lahko z gotovostjo vzameš v roke, če želiš dobiti nasvet, izvedeti kaj novega, razširiti svoje znanje o otrocih, mladostnikih, njihovih problemih in njihovi vzgoji. Tako je tudi s septembersko številko, ki je posvečena predvsem problemom vrtca in šole, pa tudi drugim vzgojnim problemom in dilemam.

Že uveljavljene rubrike dajejo branju poseben ton: pestre so kot zmeraj središčne strani z naslovom: »Pozdravljeni, otroci!« Namenjene so najmlajšim, s prispevki o znamenitih Slovencih, o Slovenski zemlji v bajki in pripovedki izpod peresa Dušice Kunaver; njen je tudi zapis o antičnih bajkah in pripovedkah. Seveda ne manjka Bitenčeva glasbena pravljica, ki tokrat razpleta zgodbo o velikanu Gorjanu. Iz narave je Marija Bavdaž predstavila otrokom ptička kolibrija. Jana Milčinski je oblikovala novo lutkovno igrico. »Pogled v zgodovino« pa nas pripelje do živali daljne preteklosti - praživali.

Nič manj zanimiv ni tisti del revije, ki je posvečen odraslim. V njem zasledimo zapis predavanja dr. Martine Tomori z naslovom Družina pogosto bolnega otroka, ki smo ga spomladi poslušali na Občinah v ciklusu predavanj našega Sklada. Zanimiv je članek o počitku in spanju otrok v vrtcu, o čemer se pri nas pravzaprav ne razpravlja, kakor tudi o morebitnih ležalnikih ne. Utrne se misel, da nas morebiti bolj zaposlujejo problemi administrativnega značaja, kot pa resnične potrebe otrok.

Iz tujih revij sta povzeta članka, ki govorita o eksperimentalni šoli v nemškem mestecu Bielefeld in o togoti kot o besu, ki ga nismo zmožni obvladati. Aktualni so članki o nasilju nad otroki, o mladih med šolo, družino in delom, kakor tudi izvajanja Vinka Skalarja o Izvorih prestopniškega vedenja pri otrocih in mladostnikih.

V času, ko nas narava sredi potrošniškega vrveža ne more več sama ščititi, je dobrodošel članek o Jedeh, ki so manj vredne ali ki niso priporočljive. Članek je poglavje iz knjige dr. Benjamina Spocka in dr. Mihaela B. Rothenberga Nega in vzgoja otroka, ki jo je izdala založba Delavska enotnost.

Droben, vendar zelo pomemben je članek, ki govori o odnosu do družbene imovine sošolcev in odraslih. O tem odnosu bi se morali tudi sami globoko zamisliti kot o prvem koraku na poti k zdravemu okolju.

V rubriki Vprašanja in ogovori bodo tokrat prišli na svoj račun tisti, ki jih zanimajo problemi v zvezi z odporom do branja, s posvojenčki ali z močenjem postelje.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1

7.15 Inf. oddaja: Uno mattina
9.35 Nanizanka: Professione pericolo
10.30 Dnevnik
10.40 Rubrika: Okrog nas
11.30 Nad.: La valle dei pioppi (9. del)
12.05 TV film: L'ora del mistero
13.30 Dnevnik
14.00 Dok. oddaja: Quarkov svet
14.50 Risanka: Grisù il draghetto
15.00 Rubrika: Italijanska kronika
15.30 Kulturni tednik: Primissima
16.00 Risanka: Trollkins
16.20 Nanizanka: La baia dei cedri
16.45 Glasbena oddaja: 5. festival disko glasbe (prenos iz Riminija)
18.05 Rubrika: Te lo do io il Brasile
19.40 Almanah, vreme in dnevnik
20.30 Fantastični večer, vmes film: Wyoming terra selvaggia (pust., ZDA 1971, r. Robert Totten, i. Steve Forrest, Jack Elam)
22.10 Dnevnik
22.20 Fantastični večer (2. del)
23.10 Dokumentarec: Velike razstave
23.45 Dnevnik - zadnje vesti
24.00 Aktualno: Literarna nagrada Tevere (prenos iz Rima)

RAI 2

11.55 Nadaljevanka: I cervi volanti
13.00 Dnevnik - ob trinajstih
13.25 Dnevnik - šport
13.30 Nanizanka: Saranno famosi
14.30 Dnevnik - kratke vesti
14.35 Nanizanka: Tuono blu
15.25 Film: Contrabbando sul Mediterraneo (pust., ZDA 1958, r. Richard Thorpe, i. Robert Taylor, Dorothy Malone, Gia Scala)
17.00 Dnevnik - kratke vesti
17.05 Nanizanka: Blondie
18.25 Filmske novosti
18.30 Dnevnik - športne vesti
18.45 Nan.: Le strade di San Francisco
19.35 Vreme, dnevnik in športne vesti
20.30 TV film: Le lunghe ombre (r. Gianfranco Mingozzi, i. Lina Sastri, Antonio Degli Schiavi, Leonardo Ferrantini, 2. del)
21.55 Dnevnik
22.10 Kviz: Il milionario (vodi Jocelyn)
22.55 Športna rubrika: Eurogol
23.25 Dnevnik - nočne vesti
23.40 Film: Il miracolo delle campane (dram., It. 1948, r. Irving Pichel, i. Alida Valli, Frank Sinatra)

RAI 3

17.00 Šport: atletika (prenos iz Perugie)
17.30 Sportni dnevnik: Derby (pripravil Aldo Biscardi)
17.45 Nadaljevanka: Le inchieste del commissario Maigret - L'ombra cinese (r. Mario Landi, i. Gino Cervi, Andreina Pagnani, 2. del)
19.00 Vreme in dnevnik
19.20 Deželne vesti
20.05 Izobraževalna oddaja: Italijanščina in Italijani danes v svetu - Ob iskanju korenin (pripravil Ignazio Baldelli, 4. del)
20.30 Nanizanka: I professionals - La via della droga
21.30 Dnevnik - nocoj
21.45 Film: Il massacro del giorno di San Valentino (dram., ZDA 1967, r. Roger Corman, i. Jason Robards, Ralph Meeker)
23.20 Filmske novosti
23.25 Dnevnik - zadnje vesti
23.30 Deželni dnevnik
23.45 Koncert: Don't knock the rock (pripravil Lionello De Sena, vodi Sergio Mancinelli, r. Lillo Gullo)

RTV Ljubljana

10.00 TV mozaik. Šolska TV: umetnostna zgodovina - Stili, obdobja, življenje v antičnem Rimu, glasbena vzgoja - Oboa, kulturna dediščina - Mlini in mlinarstvo v dolini Krke
11.00 Matineja. Film: 90 dni (dram., Kanada 1974, r. Giles Walker, i. Stefan Wodoslawsky, Christine Pak, Sam Grana, Fernanda Taveres)
16.25 Rubrika: Videostrani
16.40 TV mozaik. Šolska TV (pon.)
17.40 Otroška oddaja: Naslikam tičko (Oton Župančič)
17.55 Mladinska oddaja: Pisma iz TV klobuka
18.25 Ekološka oddaja: Zelena straža
18.45 Risanka
19.00 Obzornik
19.25 Zrno, vreme in dnevnik
20.05 Tednik
21.10 Nadaljevanka: August Strindberg (biog., r. Kjell Grede in Johan Bergenstrahle, 5. del)
22.10 Dnevnik
22.25 Rubrika: Videostrani

TV Koper

16.00 Otroški spored: risanke
18.00 Nadaljevanka: Nora ljubezen
19.00 Odprta meja

Danes v Odprti meji med drugim:

FERNETIČI — V veljavi novi davčni predpisi za jugoslovanske prevoznike
TRST — Razgovor z Miroslavom Košuto o novi sezoni SSG
TRŽIČ — Skupna razstava umetnikov štirih držav
GRADIŠČE — Ustanovili Mednarodni center za uporabne znanosti

19.30 TVD Stičišče
19.45 Rubrika: Mesto danes
20.30 Nanizanka: Mary Hartman
20.25 TVD Novice
20.30 Tenis: Živojinović-Becker
22.15 TVD Vsedanes
22.30 Športna oddaja: Eurogol - goli pokalov
23.00 Film: Storia d'amore e d'amicizia (r. Franco Rossi, i. Barbara De Rossi, Claudio Amendola, 4.del)

CANALE 5

7.00 Rubrika: Dobro jutro Italija
7.20 Risanke
8.10 Rubriki: News, 8.30 Pogovori
9.30 Nanizanka: General Hospital
10.30 Kviz: Cantando cantando
10.45 Nanizanka: Orazio
11.15 Kvizi: Tuttinfamiglia, 12.00 Bis, 12.45 Il pranzo è servito
13.30 Nad.: Sentieri
14.30 Kviz: Fantasia
15.00 Film: Dieci in amore (kom., ZDA 1958, r. George Seaton, i. Clark Gable, Doris Day)
17.30 Kviz: Doppio Slalom
18.00 Variete: Ciao Enrica
20.00 Kviza: Tra moglie e marito, 20.30 Telemike
23.15 Variete: Maurizio Costanzo show - Night
0.30 Filmska rubrika: Première
0.40 Nanizanka: Sceriffo a New York

RETEQUATTRO

8.30 Nanizanka: La grande vallata
9.15 Film: S.O.S. Lutezia (dram., Fr. 1955, r. C. Jacque, i. Helene Pedriere, Claude Sylvain)
11.00 Nanizanke: Strega per amore, 11.30 Giorno per giorno, 12.00 La piccola grande Nell, 12.30 Vicini troppo vicini
13.00 Otroška oddaja: Ciao ciao, vmes risanke Creamy, Juny Peperina, Miny Pony
14.30 Nadaljevanki: La valle dei pini, 15.30 Così gira il mondo
16.15 Nanizanka: Il Santo
17.15 Nadaljevanka: Aspettando il domani
18.15 Kviza: C'est la vie, 18.45 Gioco delle coppie
19.30 Nanizanka: Quincy
20.30 Film: La pantera rosa (kom., ZDA 1964, r. Blake Edwards, i. Peter Sellers, David Niven)
22.45 Film: I cinque volti dell'assassino (krim., ZDA 1963, r. John Huston, i. George C. Scott, Dana Wynter)
0.30 Nanizanki: Premiata agenzia Whitney, 1.20 Il Santo

ITALIA 1

8.30 Nanizanke: L'uomo da sei milioni di dollari, 9.15 Wonder Woman, 10.00 Tarzan, 11.00 Cannon, 12.00 Agenzia Rockford, 13.00 Tre cuori in affitto
13.25 Variete: Smile
13.35 Nanizanka: M.A.S.H.
14.00 Glasbena oddaja: Deejay Television
15.05 Nanizanka: La famiglia Addams
16.00 Otroška oddaja: Bim, Bum, Bam, vmes risanke Memole, Magica Emi, Holly e Benji, Mila e Shiro
18.00 Nanizanki: Star Trek, 19.00 Starsky e Hutch
20.00 Risanke: Maple Town, 20.15 Piccola bianca Sibert
20.30 TV film: V-Visitors (3. del)
22.20 Nanizanka: Stazione di polizia
23.45 Dok.: Fish eye
0.15 Nanizanke: La strana coppia, 0.45 Signore e signori buonasera, 1.15 Così così, 1.45 Ai confini della realtà

TELEPADOVA

12.00 Nadaljevanka: Signore e padrone
13.00 Ris.: Ken il guerriero
14.00 Nadaljevanki: Signore e padrone, 15.00 Dancing Days
16.30 Nan.: Fantasilandia
17.30 Risanke
19.30 Nanizanka: I predatori dell'idolo d'oro
20.30 Film: I due sergenti del generale Custer (kom., It. 1965, r. Giorgio Simonelli, i. Franco Franchi, Ciccio Ingrassia)
22.30 Nanizanki: Devlin & Devlin, 23.30 Al banco della difesa
0.30 Film: Passione immortale

TELEFRIULI

13.00 Nanizanka: Sherlock Holmes
13.30 Nadaljevanka
14.30 Risanke
15.00 Nanizanka: Brothers & Sisters
15.30 Glasbena oddaja: Music Box
17.30 Nadaljevanka: Quell'antico amore
19.00 Dnevnik
19.30 Dan za dnem
20.00 Rubrika: Bella Italia
20.30 Variete: Buonasera Friul
22.30 Dnevnik
23.30 Dražba
0.30 Informativna oddaja: News dal mondo

TELEQUATTRO

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše: koledarček, pravljica; 8.10 Od Milj do Devina; 8.40 Glas. almanah; 9.00 V znamenju RK; 9.20 Glasbeni almanah; 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega repertoarja; 11.30 Četrtkov zbornik: Svet, v katerem živimo (1. del); 12.00 Duško Jelinčič: Odhajanja; 13.20 Glasba po željah; 14.10 Na goriškem valu; 14.50 Glasbene skice 15.00 Bralni roman: Pod svobodnim soncem (4. del); 15.10 Četrtkov zbornik (2. del); 16.00 Poezija slovenskega zapada; 17.10 Mi in glasba: zbor Akord 84 iz Ljubljane; 18.00 Četrtkova srečanja: Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče; 18.30 Glas. skice.

LJUBLJANA

5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 4.30 Jutranji spored; 8.05 Radijska šola; 8.35 Koncert za mlade; 9.05 Glasba; 10.05 Rezervirano za; 11.05 Izbrali smo; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.30 Melodije; 14.05 Enajsta šola; 14.20 Iz glasbenih šol; 14.45 Mozaik; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Vrtiljak želja; 17.00 V studiu; 18.00 Ansambel F. Puharja; 18.15 Jezikovni pogovori; 18.30 Zbori; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Big Band RTV Ljubljana; 20.00 Četrtkov večer; 21.05 Lit. večer; 21.45 Melodije; 22.30 Podoknica; 23.05 Lit. nokturno; 23.15 Popevke.

RADIO KOPER (slovenski program)

13.30, 14.30, 17.30, Poročila; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.05 Rubrika: Danes se spominjamo; 6.10 Vreme, prometni servis; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Poročila in dnevni pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Ljubljana; 13.00 Na valu Radia Koper; 14.40 Intervjuji, reportaže, zanimivosti in popevka tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.30 Primorski dnevnik; 17.35 Rubrika: Aktualna tema; 18.00 Mladim poslušalcem; 19.00 Zaključek sporedov.

RADIO KOPER (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.35 Koledarček; 7.00 Za dober dan; 8.00 Prisrčno vaši; 8.40 Po vaši izbiri; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Na prvi strani; 10.35 Vstop prost; 11.00 Srečanje z Radiom Koper; 11.15 Danes bomo govorili o...; 12.00 Glasba po željah; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Otroška oddaja: L'Aquilone; 15.45 Počitnice po Jugoslaviji; 17.33 Bazar; 18.00 Video parade; 18.33 Glasba; 19.00 Narodna glasba; 20.00 Nočni spored.

RADIO OPČINE

10.30 Za vsakogar nekaj; 20.15 Kulturni program; podnevi in ponoči povezuje oddaje glasba.

Srečanje med sindikati in Združenjem API

Realizacijo gospodarskih pobud zavira nejasnost glede olajšav

Kakih dvajset novih gospodarskih pobud čaka na trenutek, da bodo v pristojnih krogih le prižgali zeleno luč za porazdelitev finančnih sredstev iz raznih skladov za spodbujanje gospodarstva. Vrednost predvidenih naložb znaša okrog trideset milijard lir, ob popolni realizaciji vseh načrtov, pa bi to pomenilo tristo dodatnih delovnih mest.

O tem so razpravljali na nedavnem srečanju predstavniki Zveze malih industrijcev in tajniki treh sindikalnih zvez CGIL, CISL in UIL. Podatek o tolikšnih novih gospodarskih pobudah je na prvi pogled spodbuden, vendar optimizem kmalu pusti mesto zaskrbljenosti zaradi velikih zamud in nejasnosti glede obsega in možnosti koriščenja različnih ugodnosti in olajšav, ki so bile prredvidene prav s ciljem izboljšanja splošnega gospodarskega položaja v krajih ob meji.

Predstavniki združenja API so namreč poudarili, da je večina novih gospodarskih pobud vezana na možnost financiranja iz javnih skladov. Tu pa prihaja do občutnih zamud in nejasnosti.

Na razgovoru je bilo nadalje poudarjeno, kako so v zadnjem času spet vse bolj vidni znaki recesije, od večanja števila nezaposlenih do naraščanja inflacije itd. Tudi ob upoštevanju teh novih pokazateljev, je treba vztrajati in v največji možni meri podpirati proces reindustrializacije. Omogočiti je treba nastanek novih podjetij z najsodobnejšo tehnologijo, saj je to edini pogoj, da vzdržijo v zmeraj ostrejši konkurenci.

V tej zvezi je predsednik združenja Maruccio De Marco seznanil sogovornike z načrtom tehnološkega posodabljanja, ki ga bodo skušali uresničiti s sodelovanjem včlanjenih podjetij. Tako naj bi pričeli postopoma uvajati v podjetjih, ki bodo za to zaprosila, poseben računalniški sistem za risanje in tudi za proizvodnjo CAd/CAM.

Predstavniki sindikalnih zvez pa so na srečanju opozorili na potrebo po večji povezanosti med šolo in proizvodnjo.

Delegacijo združenja API je vodil predsednik Maruccio De Marco, sindikalne zveze pa so predstavljali trije pokrajinski tajniki, Luciano Pini, Vittorio Brancati in Flavio Snidero.

KGS bo štirim občinam na Goriškem nakazala okrog 150 milijonov lir

Prispevki za Ronke, Foljan, Doberdob in Sovodnje

Na seji glavne skupščine Kraške gorske skupnosti, v torek zvečer, so odobrili tudi načrt izrednih posegov za leto 1987 in za leto 1988. Za omenjeno obdobje ima KGS na razpolago 392 milijonov lir. Denar bodo uporabili za financiranje načrtov, ki so jih predložile občine in razne ustanove. Ob tem velja zabeležiti, da je bila skupna vsota vseh načrtov nad eno milijardo lir, oziroma trikrat večja od dejanske razpoložljivosti. Upravni svet je izdelal predlog porazdelitve, ki ga je glavna skupščina soglasno odobrila. Od skupnega zneska 392 milijonov lir, bodo približno polovico prejele občine na Goriškem, drugo polovico pa občine v tržaški pokrajini.

Občini Ronke je bilo dodeljenih 70 milijonov lir za odkup in ureditev parkirišča v Romjanu, občini Doberdob 21 milijonov za ureditev in opremo prostorov za glasbeni pouk ter 4,6 milijona za nakup opreme za skupino prostovoljnih gasilcev, 7,5 milijona lir bo prejela občina Foljan in sicer za razne posege s področja varstva okolja, 30, 5 milijona lir občina Sovodnje za ureditev in opremo športnega objekta na Peči. Občini Sovodnje in Doberdob bosta lahko koristili še prispevka za 11,6, oziroma 4,5 milijona lir in sicer iz sklada neuporabljenih sredstev 3., 4. in 5. izrednega načrta posegov prejšnjih let.

Ob stoletnici rojstva

Danes začetek posveta o Carlu Michelstaedterju

V avditoriju se danes dopoldne prične tridnevni posvet o goriškem piscu in mislecu Carlu Michelstaedterju. Posvet prireja pokrajinska uprava ob 100-letnici njegovega rojstva. Z neretoično, pač pa kritično in strokovno poglobljeno študijsko pobudo nameravajo osvetliti še marsikatero senčno plat kratkega, a izredno ustvarjalnega življenja mladega filozofa ter njegovo literarno in umetniško zapuščino.

Michelstaedter se je rodil 3. junija 1887 v meščanski družini iz židovske skupnosti, umrl pa komaj 23 let star, oktobra 1910, ko si je s strelom iz samokresa vzel življenje. V kratkem, a izjemno intenzivnem življenju se je Michelstaedter ukvarjal s slikarstvom, poezijo, predvsem pa s filozofijo. Tik pred smrtjo je diplomiral v Firencah z diplomsko nalogo »La persuasione e la rettorica«: knjigo ocenjujejo danes kot eno najbolj originalnih del iz začetka našega stoletja.

Nasploh je vznemirljiv lik goriškega misleca predmet posebne pozornosti. Še zlasti v zadnjih nekaj letih izhajajo ponatisi njegovih spisov, kritične študije o njem. Izraz tega zanimanja bo gotovo tudi tridnevni goriški posvet, na katerem se bodo zbrali največji poznavalci Michelstaedterja z univerz v Trstu, Rimu, Firencah in drugih italijanskih ter nekaterih tujih vseučilišč.

Po pozdravnih posegih oblasti bo imel kratek uvod prof. Elvio Guagnini, znanstveni koordinator posveta. V današnjem dopoldanskem programu so predvidena tri uvodna poročila: prof. Alberto Asor Rosa z rimske univerze La Sapienza (Uvod v Michelstaedterja), prof. Sergio Campailla z iste univerze (Tri misli o M.), prof. Marco Cerruti iz Turina (M. in sodobna civilizacija).

Popoldanski del posveta bo v Attemsovi palači od 15.45 dalje. Obsegal bo poročila o Michelstaedterjevem življenjepisu, posebej o florentinskem obdobju, o njegovem zanimanju za slikarstvo, o oblikovnih aspektih njegovega pisanja. Jutri se bo posvet nadaljeval ob 9. uri v avditoriju, ob 15.45 pa v Attemsovi palači. Jutrišnje dopoldansko zasedanje bo posvečeno predvsem filozofskemu delu goriškega avtorja, oz. pogledu iz psihoanalitičnega zornega kota; popoldne bo govor o njegovi poeziji in zanimanjih za evropsko kulturo. Zaključno zasedanje bo v soboto dopoldne v avditoriju, kjer bodo na vrsti še zadnja poročila in okrogla miza, pri kateri bodo sodelovale vidne osebnosti italijanske kulture.

Seminar o računalnikih v izobraževanju

V Novi Gorici se danes pričenja tridnevni seminar o politiki modernizacije izobraževalne tehnologije. Seminar, kjer bodo slušatelji iz vse Jugoslavije, prireja Zavod za šolstvo SR Slovenije. Seminar se bo odvijal v prostorih Iskra Delta. Pričetek danes ob 10. uri.

Občni zbor SPD Štandrež

Člani SPD Štandrež se bodo drevi, ob 20.30, zbrali na rednem občnem zboru v župnijskem domu. Dnevni red zasedanja je naslednji: pozdrav, tajniško poročilo, blagajniško poročilo, poročila odgovornih za posamezna področja, predsedniško poročilo, poročilo nadzornega odbora, pozdravi gostov, razrešnica in volitev novega odbora.

Razstava gob tokrat v Gradišču

Smo pač v obdobju razstav gob. Prejšnjo nedeljo in ponedeljek je bila tradicionalna prireditev Gorici, ob koncu tedna pa napovedujejo razstavo gob v Gradišču. V soboto, 3. t. m., ob 18. uri bodo v razstavni dvorani v Ulici Bergamas odprli 7. meddeželno razstavo gob. Prireja jo gobarska družina Città di Gradisca.

V sezoni društva Lipizer 15 abonmajskih koncertov

Prvi bo že jutri v stolnici

Jutri ob 20.30 bo koncert Simfoničnega orkestra Verdijevega gledališča iz Trsta pričel abonmajsko glasbeno sezono goriškega društva Rodolfo Lipizer. Na razliko od ostalih koncertov, ki bodo v avditoriju v Ul. Roma, bo jutrišnji nastop tržaških orkestrašev v stolnici. Verdijev orkester sestavlja namreč kar 82 članov, tako da bi bil oder avditorija premajhen. Spored jutrišnjega koncerta obsega Rossinijevega Guglielma Tella, Respighijeve Fontane di Roma in simfonijo op. 36 P. I. Čajkovskega.

Preostali koncerti sezone so razdeljeni na dva ciklusa, večerne koncerte in glasbene matineje. Večernih koncertov bo 9, matinej pa 6. Program je zelo raznolik saj obsega nastope simfoničnih orkestrov, vokalnih ansamblov, komornih glasbenih skupin, solistov ter opernih pevcev. Na zadnji matineji bo na programu tudi jazz glasba.

Posamezne vstopnice bodo stale 10 tisoč lir (znižane 8 tisoč) za večerne koncerte, polovico prejšnjih vsot pa za nedeljske. Abonma za vseh 15 koncertov iz obeh ciklusov je na voljo po 57 tisoč lir (znižani 45, za člane 39), kar omogoča vztrajnejšim ljubiteljem glasbe znaten prihranek.

Seminar o sociosistematiki

V Gorici se bo danes in jutri, v priredbi Instituta za mednarodno sociologijo (ISIG), odvijal pomemben seminar na vsedržavni ravni. Raziskovalci in univerzitetni profesorji iz vseučilišč v Trstu, Padovi, Bologni, Torinu, Milanu Genovi, Pavii, Parmi, Pisi in Bariju bodo razpravljali o sociosistematiki, to je o novih metodologijah ter uporabi računalnikov na področju socioloških raziskav.

Seminar, ki ga vodita Carlo Pelanda in Daniele Ungaro, naj bi služil tudi izdelavi večletnega raziskovalnega načrta.

Poleg tega bodo na seminarju predstavili zelo stvaren načrt, to je, da bi v dveh letih pripravili strokovno publikacijo (Teorija sistemov), ki bi bila na razpolago univerzitetnim študentom in drugim operaterjem.

V programu dvodnevnega strokovnega seminarja je tudi izdelava sistemskih modelov za raziskave mednarodne razsežnosti.

Na seji pokrajinskega sveta

Kritične pripombe o obnovi palač Dornberg in Tasso

Mirna, dolgočasna seja pokrajinskega sveta, ki je na dnevnem redu imela le vrsto upravnih sklepov, se je v torek zvečer nekoliko razvnela ob vprašanju obnove palač Dornberg in Tasso na Gradu, ki naj bi postali nov sedež pokrajinskih muzejev. Obnova, ki traja že dalj časa, je v zadnjih mesecih zašla v dokaj kočljiv položaj. Gradbeno podjetje je namreč doslej izvedlo vrsto nepredvidenih del. Nekatera so bila nujna (nepredvidene težave s podzemno vodno žilo ipd.), druga morda manj. Vsekakor so se s temi posegi stroški povečali in podjetje je zaustavilo dela v pričakovanju, da Pokrajina odobri večje stroške.

Odbornik za javna dela Bressan je tako poročal, da so stroški narasli za kakih 200 milijonov in dosegli milijardo 450 milijonov. Predlagal je odobritev povečanega stroška, da se omogoči nadaljevanje del.

Marsikateri svetovalec pa je s tem v zvezi imel pomisleke. Z močno kritičnimi pripombami so se oglasili predstavniki opozicije, pa tudi sama načelnika KD in PSI, Bergamin in Cej. Predvsem je treba ugotoviti, je bilo rečeno, če so sploh bila vsa dela nujno potrebna. Zdi se namreč, da je prišlo do sprememb in vmešavanj pri izvajanju del, ki so v bistvu spremenili prvotni načrt. Situacijo je treba na kak način sanirati, vendar svetovalci so zahtevali točna jamstva za vnaprej, da se ne bo stvar ponovila in ne bo treba ponovno prilagajati stroškov, ki so se od prvotnega načrta doslej že podvojili.

Odbornik je zaradi tega umaknil sklep. Dejal je, da bo sklical načrtovalca, ravnateljico muzejev in druge zainteresirane, da bi na sestanku pristojne pokrajinske komisije končno razjasnili, kako naj se uredijo prostori in da se spet vzpostavi nadzorstvo Pokrajine nad izvajanjem načrta.

Kriza na občini proti razjasnitvi

Predstavniki strank koalicije, ki upravlja goriško občino so se sestali v torek zvečer na sedežu krščanske demokracije. Kaže, da je bil sestanek koristen in da so se stališča partnerjev zbližala. Do razrešitve krize in preklica odstopa župana in odbora naj bi predvidoma prišlo do konca prihodnjega tedna. Kaj so se v bistvu domenili? Najbolj pomembno je v tem trenutku, da odbor in župan umakneta odločitev o odstopu in da občinski odbor spet obnovi svojo dejavnost. Preverjanje med petimi strankami se bo nadaljevalo, vendar bo istočasno stekla tudi upravna dejavnost na občini. To je v tem trenutku še posebej pomembno. Zdi se, da so predstavniki petih strank osvojili stališče, da je spodrsljaj v občinskem svetu in kasnejši odstop odbora politično in ne zgolj tehnično vprašanje; menda pa so vsi pristali tudi na ugotovitev, da je pojav prostih strelcev zadeval vse stranke koalicije.

Prihaja torej do razjasnitve, oziroma do ustvarjanja pogojev, ki bodo omogočili preklic ostavke. Predstavniki štirih strank so si pridržali pravico da predlog, ki je bil iznešen, posredujejo pristojnim organom. Posvetovanje in ocene naj bi opravili v zelo kratkem času. Predvidoma bo nov sestanek med predstavniki petih strank že jutri zvečer. Bo odločilen ?

KZE poskrbela za namestitev zdravnikov v Gradežu

Napovedane stavke zdravnikov v bolnišnici v Gradežu zaenkrat ne bo. Vodstvo Goriške KZE je včeraj s telegramom obvestilo, da je poskrbelo za namestitev treh zdravnikov na oddelku za prvo pomoč. Stanje negotovosti, ki se je ustvarilo prejšnje dni je bilo tako odpravljeno. To pa ne pomeni, da so rešene tudi vse druge težave. Usoda bolnišnice v Gradežu še ni zapečatena in o vprašanju bo kot kaže še veliko besedi. Med drugim bo ta zadeva na dnevnem redu skupščine goriške KZE, ki se bo sestala 9. t. m.

Prijetna občutja ob podelitvi častnega meščanstva

Le takrat ko je odšel v širni svet se je Zoran Mušič umetniško uveljavil

Najbrž ni lahko povedati kaj smo čutili prejšnji večer v dvorani goriškega občinskega sveta, ko se je vršila svečanost podelitve častnega meščanstva Zoranu Mušiču, goriškemu rojaku, rojenem v našem mestu pred 78 leti, v svetu uveljavljenem slikarju, človeku naše krvi, ki je okusil grenkobe življenja, ki je zaradi vojnih in povojnih dogodkov, kot je sam povedal, večkrat moral iz rodnega mesta, potem pa v širnem svetu dobil priznanja za svojo umetnost.

Zoran Mušič, kot je pravilno povedal v svojem govoru goriški župan Antonio Scarano, je obmejni mož, mož, ki je občutil vsestransko problematiko te naše zemlje, kjer so se in se prepletajo različne govorice, različne kulture. Kot marsikater drug umetnik, lahko bi tu omenili Luiša Spazzapana, seveda pa je še veliko takih, je Zoran Mušič moral v svet, da se je uveljavil.

Uveljavil pa se je v svetovnih središčih umetnosti, tam kjer znani kritiki znajo pravilno oceniti vrednost umetnika, ki je prej živel in ustvarjal v zapuščeni provinci. Zoran Mušič se je uveljavil v Benetkah. Uveljavil se je v Parizu. Niso pa pozabljeni Ljubljana, Zürich, München, Kjöbenhavn, in še druga evropska ter svetovna mesta. Pred letom in pol dni so mu Benetke priredile veličastno antološko razstavo, ki je doživela izreden uspeh. K temu bi dodali še lonček Gorice, saj je tu pri nas imel leta 1979, ko je umetnik imel že sedemdeset let, bogato antološko razstavi v palači Attems.

V svečani dvorani mestne skupščine, kjer so podobna priznanja dobili drugi pomembni ljudje, predvsem kulturniki, kot so bili Biagio Marin, Antonio Morassi, Ervino Pocar, možje goriške zemlje, ki so se, na drugih področjih, prav tako kot Mušič uveljavili daleč od rodnega kraja, smo imeli občutek velikega pomena, ker je tako priznanje častnega občana dobil človek naše slovenske krvi. To ni vsakdanji dogodek.

V svojih zahvalnih besedah se je Zoran Mušič spomnil na kratke trenutke svojega bivanja v rodnem mestu. Kot deček je moral med prvo vojno v izgnanstvo. Vrnil se je, še sredi vojne vihre, v močno poškodovano mesto. Po vojni je spet moral v izgnanstvo, tokrat v novo jugoslovansko državo. Študiral je v Mariboru in Zagrebu. Dalmatinska narava ga je navdušila. Odšel je v Španijo, kjer so nanj zelo vplivali mojstri španske likovne umetnosti. Po začetku druge vojne je nekaj časa spet živel na Goriškem, policija mu je bila za petami. Odšel je v Benetke, od tam pa v nacistični zapor, najprej v tržaško Rižarno, potem pa v Dachau. Po vrnitvi iz taborišča je nekaj časa spet živel v Gorici, potem pa odšel v Benetke in Pariz. »Na rodno mesto me vežejo nekateri lepi in grenki spomini,« je dejal naš umetnik.

Ko smo se od njega po novinarskem pogovoru poslavljali smo mu izrazili željo, da bi čez dve leti, ob njegovi osemdesetletnici, radi videli v Gorici celoten prikaz njegovega umetniškega opusa.

MARKO WALTRITSCH

razstave

V galeriji Meblo v Novi Gorici bodo jutri obnovili razstavno dejavnost v novi sezoni. Ob 18. uri bodo odprli razstavo kiparskih del Erika Lovka iz Postojne. Avtorja bo predstavil Aleksander Bassin ravnatelj republiškega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine. Razstava bo odprta do 17. oktobra.

razna obvestila

Društvo slovenskih upokojencev javlja, da se je spet začela rekreacijska telovadba in sicer ob ponedeljkih in četrtkih od 15. do 16. ure v telovadnici Kulturnega doma.

Tečaj ruskega jezika bo tudi v Gorici in sicer na pobudo združenja Italia-SZ. Prijave in informacije na sedežu Združenja v Trstu, Ul. Torrebianca 13, tel. 040—60158.

Gospodarska zadruga Dol—Poljane sklicuje redni občni zbor članov, ki bo v ponedeljek, 5. 10., ob 20. uri (ob prvem sklicu) in v torek, 6. 10., ob 20. uri (v drugem sklicu) v prostorih osnovne šole na Palkišču. Sklepali bodo o obnovitvi upravnega in nadzornega odbora ter o nekaterih drugih zadevah.

KD Jezero iz Doberdoba vabi v soboto, 3. t. m., na gobarski pohod, ki ga bo vodil poznavalec gob Milko Čebulec. Zbirališče ob 8.30 pred gostilno Peric na Poljanah.

kino

Gorica

CORSO 17.00—22.00 »007 zona pericolosa«.

VERDI 18.00—22.00 »Il bacio della donna ragno«.

VITTORIA 17.30—22.00 »La chiave del piacere«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 17.30—22.00 »Capricci erotici«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Nova Gorica

SOČA 18.00 »Absolutni začetniki« in 20.00 »As asov«.

DESKLE Danes zaprto.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Tavasani Korzo Italia 10, tel. 84576.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
S. Antonio, Ul. Romana 147, tel. 40497.

Veliko odkritje prezgodaj umrlega filozofa

V obsoškem mestu tridnevni mednarodni posvet o goriškem filozofu Carlu Michelstaedterju

MARKO WALTRITSCH

GORICA — *Vsakomur je že postalo jasno, da je nemška kultura zelo močno vplivala na mislece, pisatelje, umetnike italijanske narodnosti in jezika, ki so živeli v naših krajih v prejšnjem in tudi na začetku tega stoletja, kot tudi kasneje. Tržaški pisatelji v italijanskem jeziku so nekaj posebnega v italijanski literaturi. Resna kritika in tudi vedno širši krog bralcev jih odkriva in bolj ceni iz dneva v dan ter jih postavlja v ospredje v italijanskem literarnem svetu. Marsikaterega sodobnega pisca iz teh krajev še vedno preveva nek drug duh, ki ni isti, ki je lasten piscu iz prelepe Toskane, Rima ali Piemonta.*

Kljub temu da so živeli v Avstro-Ogrski so se ti italijanski kulturniki prištevali v italijanski svet, v tisti svet, ki je bil onkraj takratnih državnih mejà. Mnogi so bili iredentisti. Niso pa mogli pozabiti na kulturno vzgojo, ki so jo dobili v šolah, kjer je v ospredju bila nemška kultura.

Italijanski kulturni svet ve veliko povedati o filozofu Benedettu Croceju, ki je pisal svoja razmišljanja v tem stoletju. Nekateri so se ogrevali za filozofa Giovannija Gentileja, a to precej tudi iz desničarskih in nacionalističnih političnih nagibov.

Sedaj pa, več desetletij po smrti, se ti kar na lepem pojavi filozof Carlo Michelstaedter, o katerem se v italijanskem, in ne samo italijanskem svetu, v zadnjih desetih letih govori veliko.

Carlo Michelstaedter je pripadal judovski družini. Njegov nemški priimek nas ne sme preslepiti. Kot vsa, sicer maloštevilna, gospodarsko in kulturno ter politično zelo pomembna, goriška judovska skupnost, je bil tudi sedanji slavljenec iredentist. Ko je v Gorici dovršil srednje šole je šel najprej na nemško univerzo, potem pa jo od tam odpihal v italijanske Firenze. Tam se je čutil bolj doma, pa čeprav je moral čez mejo.

Vendar pa so ga v njegovih filozofskih razglabljanjih pogojevali nemški filozofi, s katerimi se je soočil že v letih srednješolskega študija v Gorici kot tudi kasneje na avstrijskih univerzah.

S pisanjem razprav (občasno tudi pesmic ter črtic) se je ukvarjal že kot srednješolec. Ni imel težav z objavo, saj mu je bil goriški italijanski dnevnik, last njegove tete, na stežaj odprt.

Ne bomo se spuščali v njegove filozofske teze. Takrat so morda bile mnogim nerazumljive. Morda so prav tako nerazumljive tudi danes. Komaj nekaj časa potem, ko je končal pisati delo, ki ga danes filozofi smatrajo kot višek njegove misli, si je sredi leta 1910, komaj 23 let star, Carlo Michelstaedter vzel življenje.

Dolgo let so bila njegova dela pozabljena. Tembolj, ker je bilo to delo mladega misleca, ki je šele pogledal v svet iz provincialnega mesta. Šele pred kakim desetletjem so nekateri

italijanski filozofi začeli preučevati njegove spise. Precej zaslug za njegovo ponovno odkritje imajo Goriška mittelevropska srečanja, saj je marsikdo na njih privedel na dan njegova dela. Tu se je odlikoval še zlasti Sergio Campaila, profesor na rimski univerzi. Večkrat je bilo na mittelevropskih srečanjih govor o tem goriškem filozofu.

Dandanes marsikdo ugotavlja, da imamo pred seboj morda najbolj izrazitega italijanskega filozofa tega stoletja. Morda bodo te trditve pretirane, saj moramo v tem primeru najti primerni kotiček za dosti bolj znane in uveljavljene mislece.

Michestaedterjeve misli pa so danes predmet razprave tudi v drugih deželah, še zlasti v Nemčiji in Avstriji ter Franciji.

Zaradi tega je bilo prav, da si je Goriška pokrajinska uprava prevzela nalogo prirediti tridnevni simpozij o tem mislecu, ki se pričenja v mestu ob Soči danes, 1. oktobra, in ki bo trajal do sobote, 3. oktobra.

Na tem posvetu bodo govorili ugledni italijanski, francoski, nemški in avstrijski misleci. Brez dvoma bo prišlo tudi do navskrižnih mnenj, kar je na takih posvetih tudi prav. Prav je tudi, kot nam je povedal organizator simpozija, tržaški univerzitetni profesor Elvio Guagnini, da bomo čuli rezultate analiz Michelstaedterjevega dela.

Dela Carla Michelstaedterja so bila doslej malo tiskana. Pred kratkim pa so izšle njegove pesmi, v Nemčiji pa sta bili tiskani dve deli o njem.

Brez dvoma bo goriški posvet prinesel marsikatero novost. Morda pa bo vzbudil zanimanje za dela tega goriškega filozofa tudi med Slovenci.

Da je goriški simpozij vzbudil precej zanimanja v italijanskem svetu so nam v dokaz članki izpod peres uglednih piscev, ki so se v teh dneh pojavili tudi v najbolj uglednih italijanskih listih, da o tistih krajevnega značaja sploh ne govorimo. Alberto Asor Rosa, profesor na rimski univerzi, sicer pa tudi poročevalec na simpoziju, je napisal članek v rimskem dnevniku La Repubblica, tržaški esejist Claudio Magris pa v milanskem dnevniku Il Corriere della Sera. Carlo Michelstaedter ne bo torej ostal samo na straneh strokovnih revij.

Zakaj ni premiere v PDG

Včeraj je prišlo v našem dnevniku do precejšnje nerodnosti, za katero pa so bolj krive zunanje okoliščine kot pa uredništvo. Na kulturni strani, ki jo pripravljamo v dopoldanskih urah, smo najavili prvo premiero PDG iz Nove Gorice in sicer Strniševe Ljudožerce.

Omenjeno predstavo pa je temeljno sodišče iz Nove Gorice začasno prepovedalo, ker je to zahtevala Thea Skinder-Strniše, ki je skrbnica dedičinje slovenskega pesnika. Omenjeno novico smo objavili na goriški strani. Seveda je bila omenjena novica povsem nepričakovana, saj je v navadi, da se podobne avtorske pravice, predvsem ko gre za dediščine, poravnajo v doglednem času. Ne mislimo tu, da novogoriško gledališče ni opravilo stvari, kot je treba, nasprotno.

Direktor PDG Tomica Dumančić nam je dejal, da je gledališče poslalo predloge za letošnji repertoar avtorski agenciji marca meseca. V repertoarju so bili seveda tudi Strniševi Ljudožerci. Nobenih težav ni bilo z avtorizacijo teksta. Ob zaključku lanske sezone je gledališče pričelo z vajami, režijo pa je zaupalo Miletu Korunu.

Med vajami pa so prišli pomisleki s strani skrbnice Strniševe dedinje. Pomisleki so leteli na izbiro režiserja. Ko je namreč Korun pred leti zrežiral krstno uprizoritev Ljudožercev, avtor ni bil z režijo zadovoljen. Skrbnica dedinje se je na to sklicevala in trdila, da bi lahko Korun delu škodil. PDG se je obrnilo na razne forume, prišlo je celo do predloga, da bi ustanovili posebno revizijsko telo. Predlagani revizorji pa niso sprejeli nadzorstva nad tako eminentnim režiserjem, kot je prav Korun. Samo gledališče je po premisleku sklenilo, da to ni pravilna rešitev.

Vaje so se potem nadaljevale. Pred premiero pa je Thea Skinder vložila na Sekretariat za notranje zadeve in na temeljno sodišče v Novi Gorici pritožbo, v kateri zahteva, da se prepove uprizoritev Ljudožercev. Sodišče je v ponedeljek res izdalo začasni nalog za prepoved. PDG je vložilo priziv.

Stališče novogoriškega gledališča je jasno. Glede materialne pravice dedičev ni nobenega dvoma. Gledališče je nameravalo plačati, kar je potrebno. Glede moralne pravice do dela pa se stvari spremenijo. PDG odklanja namreč to, da bi se dediči vmešavali v nek gledališki projekt in določali, kdo naj bo režiser, kdo naj igra itd. Delo je namreč možno soditi le po uprizoritvi. Za slabo izvedbo si PDG seveda jemlje vse odgovornosti, vendar je potrebna strokovna sodba. Gledališče se sklicuje tudi na dejstvo, da je po krstni uprizoritvi Strniševih Ljudožercev kritika zelo pozitivno sprejela delo in Korunovo režijo. Sam Strniša, kljub jezi, ni posegel in delo so nemoteno ponavljali.

Vsekakor pa bo PDG počakalo, da se vsa zadeva na sodišču razjasni in zato predstave ne bo igralo, dokler se stvari ne rešijo.

Dnevi nemega filma, posvečeni Fattyju Arbucklu

V Pordenonu so v nedeljo odprli mednarodni festival nemega filma, ki ga letos posvečajo debelušastemu komiku Roscu Fattyju Arbucklu (levo). **V soboto bo na sporedu gala predstava Vidorjevega filma The Big Parade, ob glasbeni spremljavi simfoničnega orkestra RTV Ljubljana**

Pomembna knjiga o posvojenih otrocih

Posvojen otrok — zaželen in ljubljen avtorice Ele Zupančič je knjiga, ki je nastala na osnovi dolgoletnega strokovnega dela na tem področju in na njeni obširni raziskavi o posvojitvah, v kateri je zajela 200 družin z 227 otroki.

Knjiga, ki so jo predstavili v torek v Ljubljani (izšla je pri Cankarjevi založbi), je sestavljena iz štirih delov. Prvi del obsega teoretične predpostavke, v drugem so predstavljeni rezultati raziskave, tretji del vsebuje napotke za delo strokovnih služb, v zadnjem pa so podane ugotovitve raziskave.

Avtorica je na podlagi empiričnih dognanj razvila sistem načel, napotkov in izhodišč za delo, ki bi jih moral poznati vsakdo, kdor se strokovno ukvarja s posvojitvami. Knjiga bo zanimiva tudi za vse posvojitelje in odrasle posvojence same, saj na celovit način prikaže pot od odločitve za posvojitev, postopek za posvojitev, sprejem otroka in vraščanje v novi dom.

Založba Lipa upa na odzivnost

V razmeroma uspešni primorski založbi Lipi, ki sodi tudi med vidnejše slovenske založbe, so nam ob obisku povedali, da »tople vode« ne bodo mogli izumiti — namreč zdravila proti tegobam, ki spremljajo slovensko knjigo. Nas pa je kljub temu zanimalo, kako sprejemajo in ocenjujejo nelahek položaj založništva in tistih, ki pomagajo ustvarjati knjigo za tako maloštevilen narod. O tem smo se pogovarjali z glavnim urednikom založbe Lipa Raulom Šiškovičem in njenim odgovornim urednikom Jožetom Hočevarjem.

Kakšne so gmotne razmere v vaši založbi? Bi lahko z nekaj podatki predstavili mesto in položaj založbe?

Šiškovič: »Precej je podoben položaju drugih založb, le da je naši morda še nekoliko težje, ker je kot čista založba brez drugih dejavnosti, ki bi nam omogočale lažje gospodariti in premoščati denarne težave. Zato smo primorani še toliko bolj posegati po posojilih, ki so neverjetno draga, saj nam obresti izničujejo vse napore pri ustvrjanju lastne akumulacije. Lani smo ustvarili nekaj čez sto milijonov dinarjev celotnega prihodka, od tega smo poslovali le z 20 odstotki lastnih sredstev, 80 odstotkov denarja pa smo si morali posoditi, če smo hoteli živeti. To pove vse. Ob tem smo prisiljeni prodajati knjige na kredit (od treh mesecev brez obresti, nad tremi meseci z 20-odstotnimi obrestmi. Mi seveda povsem drugače odplačujemo naša posojila, kar ne vodi nikamor.«

Založba Lipa je vsaj po zastavljenem programu ena vidnejših v republiki. Kakšen je njen program, v čem je drugačna od drugih, kaj opravičuje njen obstoj?

Hočevar: »Za slovenski knjižni trg tiska 22 založb. Večina je specializiranih. Res je večkrat slišati mnenje, da jih je preveč, vendar menimo, da je to težko tako površno ocenjevati. Podobno je tudi pri ocenjevanju, katera podjetja bolje poslujejo — večja ali manjša. Naša založba med drugim pokriva tisto, kar nastaja v regiji, ne da bi se s tem omejevala v nekakšen provincializem.

Ob vprašanju o utemeljenosti obstajanja primorske založbe Lipa je presenetljivo, da si podobnega vprašanja nikoli ni zastavljala založba, ampak je zmeraj prihajalo od drugod. Pred tremi leti, ko je celoten Primorski tisk, katerega sestavni del je tedaj bila Lipa, zašel v krizo in razpadel na tri dele, ni bilo niti sence dvoma med založniškimi delavci, da bi bila morda nepotrebna in bi morala biti ukinjena. Že izhodišče, ki je bilo opredeljeno ob njeni ustanovitvi pred dobro tretjino stoletja, jo je usmerilo k Primorski in tej poti ostaja zvesta vseskozi. Lipina drugačnost izvira iz drugačnosti Primorske in njene specifične preteklosti, ki ji založba v svojih programih namenja največ dolžnega prostora in največ zavzetosti, da taka dela tudi zares izidejo in pridejo med bralce. Skrbno negujejo zbirko »Primorski portreti«, ki prinaša spominska dela, biografije, problemske obdelave itd. Iz polpreteklosti, iz časa pod fašizmom, iz bojev za našo pravično zahodno mejo itd. V programu za leto 1988 je v to zbirko uvrščena spominsko-dokumentarna razprava Vida Vremca — Pinko Tomažič in drugi tržaški proces 1941. Avtor je bil na tem procesu med obtoženimi in obsojenimi. Doslejšnji avtorji so s svojimi deli postavili zbirko na res ugledno mesto: Aleš Bebler (Čez drn in strn), Joža Vilfan (delo Spomini srečanja), Branko Babič (Primorska ni klonila), Dorče Sardoč (Tigrova sled), Julij Beltram (Tukaj je Jugoslavija, Pomlad v Istri), Alojz Zidar (Doživetja tigrovca partizana).

Zaradi omenjene osnovne usmeritve uživa v Lipinih programih posebno pozornost tudi »Primorska skozi čas«, rubrika, kjer ne gre le za spominska dela, ampak za znanstvene zgodovinske razprave, kot je na primer knjiga Milice Kacinove o narodnoobrambnem gibanju na Primorskem med vojnama ali Branka Marušiča razprave primorski čas pretekli, ali monografija Janeza Kramarja o Izoli, ki izide letos. Za prihodnje leto so v načrtu izdaje knjig: Andreja Šavlija o delu primorskih učiteljev konec 19. in v 20. stoletju do fašizma in pod fašizmom, »Obrazi in dela Primorske« Branka Marušiča (skupaj z Založništvom tržaškega tiska) ter Vodni mlini in mlinarstvo v slovenski Istri Julija Titla. Za izid so pripravljene tudi razprave o nemirnem času med drugo svetovno vojno in po njej na naši zahodni meji, zlasti v Trstu, zbornik razprav ima značilen naslov »Trst 1941-1947«. Na leposlovnem področju je Lipin program nujno širši in se ne omejuje na primorske ustvarjalce, vendar so jim njena vrata zmerom prijazno odprta. Pisatelj Pavle Zidar je postal skorajda Lipin hišni avtor. Letos je v načrtu za prihodnje leto dvoje njegovih del — novo prozno »menetekel« in ponatis romana »Oče naš«. Tudi v zbirki Rob, namenjeni sodobnemu, mlajšemu, svežemu pesniškemu snovanju, vezanost zgolj na Primorsko ne bi bila smotrna, zato v njej beremo pesniška imena iz vse Slovenije. Prihodnje leto izidejo Milan Kleč, Andrej Rozman, Goran Gluvič in Zdravko Duša, pred izidom pa so Vojin Kovačchubby, Damjan Jenstrle, Primož Piskernik in Jure Detela, zunaj te zbirke izidejo še pesmi Novogoričana Lucijana Vuge »Odtenčje slučaja«. Od del primorskih avtorjev na leposlovnem področju velja omeniti roman Marije Vogrič Neptunov krst, ki govori o mladih pomorcih, in pesmi istrskega rojaka Alojza Kocjančiča »Šavrinske pesmi«. Na primorsko je vezana še revija »Primorska srečanja«, ki izhaja že enajsto leto in še bo v dvanajstem letniku približala že svojemu stotemu izidu. V tej »primorski« obravnavanosti je res nekaj takega, zaradi česar je Lipa nekoliko drugačna od drugih slovenskih založb.«

Kakšna pa je vloga založbe Lipa pri vzgajanju, pomoči in objavljanju del avtorjev narodnosti z obeh strani meje?

Hočevar: »Za prevajanje del iz italijanskega kulturnega prostora je na primer pri nas začuda malo dobrih prevajalcev. Tudi zato, ker skušamo italijansko literaturo prevajati kot literaturo sosednjega naroda, s katerim ustvarjamo trdne vezi. Zaradi tega moramo biti še posebej pazljivi in natančni. Takih prevajalcev italijanske literature, kot je Ciril Zlobec, je malo (velikokrat so dela zahtevna in jih lahko prevaja samo, če je tudi prevajalec sam dober literat).

V ustvarjalnosti italijanske narodnostne skupnosti v Istri je mrsikaj specifičnega in zanimivega, zato je opažena in cenjena. Iz Istre izhaja Fulvio Tomizza, čigar boljše življenje je pred leti izšlo pri Lipi, v načrtu njenih izdaj pa sta še njegov roman Materada in biografski roman o Petru Pavlu Vergeriju »Zlo prihaja s severa«. Pred nekaj leti je Lipa izdala izbor proze in poezije sodobnih italijanskih ustvarjalcev v Istri in na Reki »Avtentično življenje«. Še plodnejše je založbeno sodelovanje s Slovenci na italijanski strani meje, saj so pri njej objavili svoja dela domača vsi danes vidni pesniki in pisatelji — Alojz Rebula, Boris Pahor, Milan Lipovec, Marko Kravos, Miroslav Košuta, Ace Mermolja, Marij Čuk in še nekateri. Danes se kaže to sodelovanje v povezovanju s tržaško založbo Založništvo tržaškega tiska pri skupnih izdajah posameznih naslovov (na primer zbirke »Primorski portreti«).«

Ali ne bi mogla založba bolj izkoristiti vsakoletnega srečanja pisateljev ob meji v Portorožu, ali pa Vilenice za kakšne posebne programe?

Hočevar: »Obe pisateljski srečanji, v Portorožu, ki ga organizira Skupnost Italijanov iz Kopra, in v Vilenici, ki ga pripravlja Društvo slovenskih pisateljev s sežansko ZKO, gotovo odpirata vabljivo možnost založniške hiše. Tako se je tržaška založba odločila, da bo izdajala dela, ki bodo prejela nagrado v Vilenici, medtem, ko so »Primorska srečanja« pri Lipi objavila vse referate in povzetke razprav s prvega srečanja v Portorožu leta 1986 in to v vseh štirih jezikih srečanja. Revija je objavila tudi že temeljito poročilo o drugem srečanju v Portorožu leta 1987. Letos so prvič podelili nagrado Portoroža za leposlovno in esejistično delo na temo meje, tako, da se ponuja možnost za objavo del s to nagrado, vendar o tem še ni otipljivega dogovora. Težava pa je tudi v tem, ker so nagrajena dela (eseji in novele) s portoroškega srečanja razmeroma kratke in bi verjetno kazalo počakati nekaj let, potem pa objaviti več del hkrati, kot nekakšno skupno publikacijo. Naj omenim še, da je Lipa ob pomoči Josipa Tavčarja in Bruna Maierja poskrbela za vsaj delno predstavitev sodobnega literarnega snovanja v Furlaniji, ko je pred leti izdala izbor med dokumentom in poezijo. Te dni pa je v sodelovanju med založbo Obzorja in Lipo izšel roman pisatelja Carla Sgorlona »Armada izgubljenih rek«, ki govori o dogajanju v Furlaniji konec vojne.«

BORIS ŠULIGOJ

V povratnih srečanjih prvega kola v treh evropskih nogometnih pokalih

Veliko razočaranje v Neaplju

Napoli je edini izpadel od italijanskih moštev od jugoslovanskih ne bo v 2. kolu Vardarja in Partizana

POKAL PRVAKOV

Napoli - Real Madrid 1:1 (1:1)

STRELCA: Francini v 9. min., Butragueno v 43. min.

NAPOLI: Garella, Ferrara, Francini, Bagni, Ferrario, Renica,, Careca, De Napoli (Carnevale v 66'), Giordano, Maradona, Romano.

REAL MADRID: Buyo, Chendo, Solana, Tendillo, Sanchis, Gordillo, Butragueno, Michel, Hugo Sanchez, Gallego (Mino v 50'), Martin Vasquez (Janković v 46').

SODNIK: Pauly (ZRN); GLEDALCEV: 85 tisoč.

NEAPELJ — Upanje Napolija, da bi premagal Real Madrid, je bilo kratkotrajno. Trajalo je natanko 34', toliko časa je namreč minilo med zadetkoma Francinija v 9' in Butraguena v 43'. »Jastreb«, kot pravijo mlademu španskemu oportunistu, je izkoristil prvo in edino napako Napolijeve obrambe in po lepi podaji Sancheza spretno ugnal Garello.

Dotlej je bil Napoli boljši nasprotnik. Po zadetku Francinija so imeli namreč gostitelji še dve izredni priložnosti za podvojitev. Najprej je vratar lepo odbil strel z glavo Carece, nato pa je brazilski napadalec slabo izkoristil predložek Francinija in z ugodnega položaja streljal v vratarja. Ob zadetku Špancev so seveda Neapeljčanom dobesedno pošle moči. Po napetem prvem polčasu je tako srečanje povsem izgubilo na pomenu. Španci so zavlačevali z igro, igralce Napolija pa je zajela živčnost, tako da je bil Carnevale celo izključen zaradi prekrška nad vratarjem.

Ob splošnem razočaranju je zadovoljen le blagajnik Napolija, saj znaša inkaso srečanja nad 4 milijarde lir!

Vardar - Porto 0:3 (0:1)

STRELCI: Sousa v 37. min., Magalhaes v 64. min. in Madjer v 66. min.

VARDAR: Grošev, Stanojković, Simonovski, Kanatlarovski, Babunski (Trajčevski), Najdovski, Avramovski, Simovski, Pančev, Savevski (Džipinov), Georgijevski.

SODNIK: Bergamo (It.); GLEDALCEV: 15 tisoč

SKOPJE — Za razliko od prvega srečanja (poraz s 3:0), je bil Vardar tokrat enakovreden nasprotnik evropskega prvaka, včasih je celo igral bolje, vselej pa je bil neučinkovit. Porto, ki ga trenira Jugoslovan Tomislav Ivić, sinoči ni blestel, a je igral modro in taktično brezhibno. Skromne upe Skopljancev je s strelom s kakih 20 metrov pokopal Sousa.

POKAL POKALNIH PRVAKOV

Atalanta - Merthyr Tydfil 2:0 (2:0)

STRELCA: Garlini v 16. min. in Cantarutti v 20. min.

ATALANTA: Piotti, Prandelli, Gentile, Fortunato, Progna, Icardi, Stromberg, Nicolini, Cantarutti, Incocciati (Barcella od 84'), Garlini.

SODNIK: Mintoff (Malta); GLEDALCEV: 10 tisoč

BERGAMO — Atalanta je z dobro igro premagala žilave goste. Gostitelji so si uvrstitev v drugo kolo zagotovili že po 20 minutah, nato pa sta bili obe moštvi nevarni. Čeprav je Atalanta imela še naprej več od igre, je moral Piotti nekajkrat spretno poseči, sploh pa so bili gostje do zadnjega zelo nevarni.

Hajduk - Aalborg 5:2 po 11-metrovkah (1:0, 1:0)

STRELEC: Asanović v 43. min. (enajstmetrovka)

HAJDUK: Varvodić, Tipurić, Miljuš, Čelić, Vulić, Andrijašević (Bursać), Šetinov, Karačić (Bogdan), Bursać, Asanović, Dražić.

SODNIK: Deda (Tur.); GLEDALCEV: 12 tisoč

SPLIT — Hajduk je z veliko muko izločil požrtvovalne in čvrste Dance. Junak srečanja je bil vratar Varvodić, ki je pri izvajanju enajstmetrovk po podaljških ubranil dve najstrožji kazni. Gostitelji so imeli stalno terensko premoč, v kazenskem prostoru gostov je večkrat prišlo do velikih gneč, a pravih priložnosti za gol ni bilo. Edini zadetek je padel po enajstmetrovki.

Milan - Gijon 3:0 (3:0)

STRELCA: Virdis v 21. min. (11-metrovka), Gullit v 43. min. in Virdis v 45. min. (11-tmetrovka).

MILAN: G. Galli, Tassotti, Bianchi, Colombo (Mussi od 85'), F. Galli, Baresi, Massaro, Ancelotti, Van Basten, Gullit, Virdis (Evani od 64').

SODNIK: Petrović (Jug.); GLEDALCEV: 40 tisoč

LECCE — Čeprav po zaslugi dveh spornih enajstmetrovk (do prekrškov je prišlo na robu kazenskega prostora), je Milan povsem zasluženo izločil Špance, ki so doma zmagali z 1:0. Milančani so v postavi s tremi napadalci (Gullit, Van Basten, Virdis) že od vsega začetka oblegali nasprotnikova vrata in imeli nekaj dobrih priložnosti. Ob Virdisovi hladnokrvni izvedbi najstrožjih kazni, je lep zadetek iz prostega strela dosegel Gullit, v drugem polčasu pa so Sacchijevi igralci štedili z močmi, vročekrvnim Špancem pa ni uspelo doseči niti častenga gola.

Inter - Besiktas 3:1 (2:1)

STRELCI: Feyyaz v 15. min., Altobelli v 36. min., Serena v 44. in 86. min.

INTER: Zenga, Beregomi, Nobile, Baresi, Ferri, Passarella, Fanna (Mandorlini v 56'), Scifo, Altobelli, Matteoli, Serena (Piraccini v 86').

SODNIK: Biguet (Fr.); GLEDALCEV: 15 tisoč.

MILAN — Za Inter srečanje s turškim moštvom ni bilo le formalnost. Gostje so celo povedli in Milančanom je treba priznati veliko mero hladnokrvnosti, da so pred iztekom polčasa s preudarnim napadanjem z Altobellijem in Sereno lepo premagali nasprotnikovega vratarja. Besiktas ni igral obrambo in je zapustil dober vtis. Na tiskovni konferenci po tekmi je trener Interja Trapattoni pohvalil svoje igralce, ker so se v tako kratkem času izvlekli iz kočljivega položaja, laskavo pa je ocenil tudi turško moštvo.

Verona - Pogon 3:1 (3:0)

STRELCI: Elkjaer v 32. in v 40. min. (11-metrovka), Di Gennaro v 43. min. (11-metrovka), Hawrylewicz v 82. min.

VERONA: Giuliani, Volpati, Volpecina (Sacchetti v 72'), Berthold, Fontolan, Iachini, Verza, Galia, Pacione, Di Gennaro, Elkjaer (Gasparini v 80').

SODNIK: Verga Trigo (Port.); GLEDALCEV: 30 tisoč.

VERONA — Srečanje je v bistvu odločil Elkjaer in potrdil mišljenje trenerja Bagnolija, da je v pokalnih tekmah odločilni igralec. Uspeh je za Verono še toliko bolj pomemben, ker se bo po nedeljskem težkem porazu v Genovi lahko mirneje posvetila prvenstvenim tekmam. Poleg Elkjaera so se sinoči izkazali še Iachini, Galia, Berthold in Pacione.

Juventus - La Valletta 3:0 (1:0)

STRELCI: Magrin v 23. min., Vignola v 60. min., Rush v 87. min.

JUVENTUS: Tacconi, Favero, Bruno, Bonini, Brio, Scirea, Alessio, Magrin (De Agostini od 46'), Rush, Vignola, Laudrup (Buso od 46').

SODNIK: Antoniou (Ciper); GLEDALCEV: 4 tisoč

TURIN — Za Juventus je bila tekma le formalnost, v bistvu dober trening (branil je štiri gole razlike z Malte), in tega ni skrival. Sicer maloštevilnim gledalcem, ki so kljub vsemu le upali na dostojnejšo predstavo, tako početje nikakor ni šlo po godu in so ob koncu prvega polčasa izžvižgali igralce. O tekmi sami res ni kaj dosti povedati, saj je bila razlika med ekipama prevelika. Morda velja omeniti, da je Ian Rush po dveh letih in pol spet nastopil v pokalnem srečanju, vendar se ni izkazal. Dobro so pazili nanj, poleg tega je od soigralcev dobil malo podaj in se je delno oddolžil le z zadetkom, ki ga je dosegel malo pred koncem. Blestel ni niti Laudrup, tako da je še največ volje pokazal Vignola.

Trakija - Crvena zvezda 2:2 (1:0)

STRELCI: Djurović v 37. min., Pašev v 55. min. (enajstmetrovka), Georgijev v 66. min. in Binić v 82. min.

CRVENA ZVEZDA: StojanoviĆ, Krzdević, Marović, Radovanović (Punišić), Milojević, Krivokapić, Binić, Šabanadžović, Cvetković, Prosinečki, Djurović.

SODNIK: Germanakos (Grčija); GLEDALCEV: 30 tisoč

PLOVDIV — Zadetek, ki ga je že v 37. minuti po predložku Prosinečkega dosegel Djurović, je zapečatil usodo bolgarskega moštva, ki je v Beogradu zgubilo s 3:0. Odtlej sta obe ekipi igrali odprto, prej se je Crvena zvezda le branila, in priložnosti za gol ni manjkalo. Več so jih imeli gostitelji, a vratar Stojanović je bil sijajno razpoložen, med drugim pa je ubranil tudi eno od dveh enajstmetrovk, ki jih je sodnik dosodil v korist Trakije.

Partizan - Flamurtari 2:1 (1:0)

STRELCI: Stevanović v 45. min. (enajstmetrovka), Vokrri v 60. min. in Pusta v 76. min.

PARTIZAN: Omerović, Klinčarski, Djordjević, Vermezović, Katanec, Radanović, Smajić, Stevanović (Ščepović) Vokrri, Djurovski (M. Bajević), Vučičević.

SODNIK: Libich (Polj.); GLEDALCEV: 40 tisoč.

BEOGRAD — Kljub zmagi je Partizan izločen, saj je v gosteh zgubil z 2:0. Včeraj so igrali Beograjčani zelo dobro, Albanci pa so se le branili. Gostitelji so izničili zaostanek iz prve tekme po nesporni enajstmetrovki in z golom z glavo Vokrrija, trikrat zadeli prečko, Vokrri pa je imel najmanj dve stoodstotni priložnosti, a vsa prizadevanja so propadla, ko je odlični Pusta v protinapadu neubranljivo streljal v levi kot Omerovićevih vrat. Skratka, Beograjčani so si uvrstitev v nadaljnje kolo zapravili v prvi tekmi.

Sion - Velež 3:0 (3:0)

STRELCI: Brigger v 5. min., Bouderbala v 7. min., Balet v 21. min.

VELEŽ: Petranović, Hadžiabdić, Šišić, Prskalo, Djurasović, Barbarić, Kajtaz, Kalajdžić, Predrag Jurić, Karabeg, Tuce.

SODNIK: Ponnet (Bel.); GLEDALCEV: 7 tisoč.

SION — Velež je začel ležerno, kot da gre za prijateljsko tekmo, saj je računal, da je prednost 5 zadetkov iz prvega srečanja nedosegljiva. Tako je malo manjkalo, da ni doživel pravega poloma. Igral je namreč skrajno izredno nezbrano, neorganizirano, a borbeni Švicarji so to znali dobro izkoristiti in so ga dobesedno pregazili. Na srečo so jim v drugem polčasu začele pojemati moči za silovite juriše, a tudi Velež je nadaljeval nekoliko zbraneje, kar je bilo dovolj, da se reši katastrofe.

POKAL PRVAKOV

Šestnajstina finala	1. tekma	2. tekma	Kval.
Hamrun Spartans (Mal.) - Rapid D. (Av.)	0:6	0:1	Rapid Dunaj
Vardar Skopje (Jug.) - Porto (Por.)	0:3	0:3	Porto
G. Rangers (Škot.) - Dinamo Kijev (SZ)	0:1	2:0	Gl. Rangers
Dinamo Berlin (NDR) - Bordeaux (Fr.)	0:2	0:2	Bordeaux
Partizan Tirana (Alb.) - Benfica (Port.)	0:4	0:3	Benfica
Sredets Sofija (Bol.) - Bayern M. (ZRN)	0:4	0:1	Bayern M.
MTK Budimp. (Madž.) - Steaua B. (Rom.)	0:4	2:0	Steaua
Anderlecht (Bel.) - Malmoe (Šve.)	1:0	1:1	Anderlecht
Napoli (It.) - Real Madrid (Šp.)	0:2	1:1	Real Madrid
Kuusysi (Fin.) - Neuchatel X. (Švi.)	0:5	2:1	Neuchatel X.
Galatasaray (Tur.) - Eindhoven (Niz.)	0:3	2:0	Eindhoven
Sparta (ČSSR) - Fram Reykjavik (Islan.)	2:0	8:0	Sparta Praga
Gornik (Pol.) - Olympiakos (Gr.)	1:1	2:1	Gornik
Omonia (Ciper) - Shamrock (Ir.)	1:0	0:0	Shamrock
Jeunesse (Luks.) - Aarhus (Dan.)	1:4	1:0	Aarhus
Linfield (Irska) - Lillestroem (Nor.)	1:1	2:4	Lillestroem

POKAL POKALNIH PRVAKOV

Šestnajstina finala	1. tekma	2. tekma	Kvalific.
Dinamo Bukareš. (Rom.) - Malines (Bel.)	0:1	0:2	Malines
Hamburger (ZRN) - Avenir Beggen (Luks.)	5:0	3:0	Hamburger
Marseille (Fr.) - Lokomotive (NDR)	0:0	1:0	Marseille
Hajduk Split (Jug.) - Aalborg (Dan.)	0:1	1:0	Hajduk Split
Dundalk (Irska) - Ajax Amsterdam (Niz.)	0:4	0:2	Ajax
Slask Wroclaw (Pol.) - Real Socied. (Šp.)	0:0	0:2	Real Socied.
Tirol (Av.) - Sporting Lizbona (Por.)	0:4	4:2	Sporting
Genclerbir (Tur.) - Dinamo Minsk (SZ)	0:2	1:2	Dinamo Minsk
Glentoran (Tur.) - Rovaniemi (Fin.)	0:0	1:1	Rovaniemi
Slima (Malta) - Villaznia Shkodra (Alb.)	0:2	0:4	Villaznia
Young Boys (Švi.) - Dun. Streda (ČSSR)	1:2	3:1	Young Boys
Kalmar (Šve.) - Akranes (Iž.)	0:0	1:0	Kalmar
OFI Crjte (Gr.) - Vitoša Sofija (Bol.)	0:1	3:1	OFI Crjte
Den Haag (Niz.) - Ujpest Dosza (Madž.)	0:1	3:1	Den Haag
Tromsoe (Nor.) - Saint Mirren (Škotska)	0:1	0:0	Saint Mirren
Atalanta (It.) - Merthyr (Wales)	1:2	2:0	Atalanta

POKAL UEFA

Dvaintridesetina finala	1. tekma	2. tekma	Kvalific.
Boheminas (Irska) - Aberdeen (Škotska)	0:0	0:1	Aberdeen
Belenenses (Port.) - Barcelona (Šp.)	0:2		
Valur Reykjavik (Iz.) - Wismut (NDR)	0:2	1:1	Wismut
Utrecht (Niz.) - Linz ASK (Av.)	0:0	2:0	Utrecht
Boheminas (ČSSR) - Beveren (Bel.)	0:2	danes	
Espanol (Šp.) - Borussia M. (ZRN)	1:0	4:1	Espanol
Spora (Luks.) - Feyenoord (Niz.)	0:5	danes	
Vitoria Guimar (Por.) - Tatabanya (Madž.)	1:1	3:0	Vitoria Gui.
Dinamo Moskva (SZ)- Grasshoppers (Švi.)	4:0	1:0	Dinamo
Borussia Dort. (ZRN) - Celtic (Škot.)	1:2	2:0	Borussia D.
Verona (It.) - Pogon (Pol.)	1:1	3:1	**Verona**
Lokeren (Bel.) - Honved (Madž.)	0:1	0:0	Honved
Dundee United (Škot.) - Coleraine (Ir.)	1:0	3:1	Dundee Unit.
Dinamo Dres. (NDR) - Spartak Moskva (SZ)	0:3	1:0	Spartak
AIK Stockholm (Šve.) - Vitkovice (ČSSR)	1:1	0:2	Vitkovice
Admira (Av.) - Turun Polloseura (Fin.)	1:0	0:2	Turun
IFK Göteborg (Šve.) - Bröndby (Dan.)	1:2	0:0	Bröndby
Bruges (Bel.) - Zenit Leningrad (SZ)	0:2	5:0	Bruges
Werder Bremen (ZRN) - Mjondalen (Nor.)	5:0	0:1	Werder Brem.
GKS Katowice (Pol.) - Sportul (Rom.)	0:1	danes	
Auxerre (Fr.) - Panathinaikos (Gr.)	0:2	3:2	Panathinai.
Victoria (Rom.) - Larnaca (Ciper)	0:0	3:0	Victoria
Partizan (Jug.) - Flamurtari (Alb.)	0:2	2:1	Flamurtari
Milan (It.) - Sporting Gijon (Šp.)	0:1	3:0	**Milan**
Juventus (Jug.) - La Valletta (Malta)	4:0	3:0	**Juventus**
Chaves (Por.) - Universitatea (Rom.)	2:3	2:1	Chaves
Trakija (Bol.) - **C. zvezda (Jug.)**	0:3	2:2	**C. zvezda**
Panionios (Atene (Gr.) - Toulouse (Fr.)	1:5	0:1	Toulouse
Inter (It.) - Besiktas istambul (Tur.)	0:0	3:1	**Inter**
Bayer Leverkusen (ZRN) - Austria (Av.)	0:0	5:1	Bayer Lever.
Dinamo Tbilisi (SZ) - Lokomotiv (Bol.)	1:3	3:0	Dinamo Tbil.
Sion (Švi.) - **Velež (Jug.)**	0:5	3:0	Velež

EP v odbojki: ob polomu moške italijanske vrste

Modri in azzurre za peto mesto

Jugoslavija - Italija 3:2 (7:15, 15:12, 17:15, 14:16, 15:13)

JUGOSLAVIJA: Čausević, Čulić, Djurić, Petrović, Glinac, Brdjović, Urnaut, Bašić, Ivanović, Arslanagić, Djordjević.

ITALIJA: Zorzi, Cantagalli, Gardini, Bertoli, Vullo, A. in P. Lucchetta, Anastasi, Galli, De Giorgi, De Luigi, Bernardi.

BRUSELJ — Z uvrstitvjo v finale od 5. do 8. mesta je jugoslovanska moška odbojkarska reprezentanca dosegla lep uspeh, saj se po dolgem obdobju suhih krav postopoma vrača v evropsko elito. Za azzurre predstavlja uvrstitev v skupino za končni vrstni red od 9. do 12. mesta polom, ki ga ni pričakoval niti največji pesimist, verjetno pa je tako skromna uvrstitev le prehuda kazen, če pomislimo, da so Italijani dan prej skoraj premagali SZ in da je bila skupina A mnogo težja od skupine B.

Srečanje med Italijo in Jugoslavijo je bilo zelo napeto in privlačno. Uvodni set so razmeroma gladko dobili azzurri, a v nadaljevanju so Jugoslovani z odličnim servisi iz skoka in strahovitim udarci povsem razbili italijansko obrambo ter v setih povedli 2:1. Zgledalo je, da bodo varovanci trenerja Grozdanovića osvojili tudi četrti niz, a Skibi je s posrečeno menjavo podajača Vulla s hitrejšim De Giorgijem in z v sprejemu boljšim Gallijem namesto Gardinija, uspelo pripraviti preokret. Toda slabosti azzurrov so spet prišle do izraza v zadnjem nizu, ki ga je Jugoslavija zasluženo, čeprav tesno, osvojila.

Precej bolje so se odrezale Italijanke, ki so nepričakovano suvereno v slabi uri s 3:0 odpravile ČSSR in si tako zagotovile uvrstitev v finale od 5. do 8. mesta. Azzurram se tako ponuja priložnost, da izenačijo končno uvrstitev s prejšnjega EP v Amsterdamu, ko so bile pete, kar bi bilo zanje vsekakor zelo dober dosežek. Po vrsti bledih predstav je šesterka Benelli, Conte, Boselli, Bernardi, Marabissi, Zambelli igrala res izvrstno, če vemo, da je ČSSR doslej zgubila le s Sovjetsko zvezo.

Moški - SKUPINA A: Jugoslavija - Italija 3:2 (7:15, 15:12, 17:15, 14:16, 15:13); Romunija - Nizozemska 3:2 (15:13, 0:15, 6:15, 15:9, 16:14); SZ - Francija 3:1 (15:9, 15:12, 12:15, 16:14). KONČNA LESTVICA: SZ 10, Francija 9, Nizozemska 7, Jugoslavija 7, Italija 6, Romunija 6. SKUPINA B: Švedska - Grčija 3:1 (15:8, 10:15, 15:10, 15:12); Bolgarija - Španija 3:1 (11:15, 15:6, 15:7, 15:7); ČSSR - Belgija 3:2 (15:12, 4:15, 7:15, 15:6, 15:12). KONČNA LESTVICA: Švedska 9, Grčija 9, ČSSR 8, Belgija 7, Bolgarija 7, Španija 5. POLFINALNI PARI: 1. - 4. mesto: SZ - Grčija; Francija - Švedska; 5. - 8. mesto: Nizozemska - Belgija; ČSSR - Jugoslavija; 9. - 12. mesto: Italija - Španija; Romunija - Bolgarija.

Ženske - SKUPINA A: Italija - ČSSR 3:0 (15:11, 15:8, 15:4); ZRN - Poljska 3:0 (15:13, 15:13, 15:9); SZ - Nizozemska 3:1 (15:10, 15:4, 13:15, 15:2). KONČNA LESTVICA: SZ 10, ČSSR 8, Nizozemska 8, Italija 7, ZRN 6, Poljska 6. SKUPINA B: Romunija - Madžarska 3:1 (15:10, 15:10, 8:15, 15:5); ZRN - Belgija 3:0 (15:4, 15:6, 15:6); Bolgarija - Francija 3:0 (15:9, 15:3, 15:10). KONČNA LESTVICA: NDR 10, Bolgarija 9, Francija 8, Romunija 7, Madžarska 6, Belgija 5. POLFINALNI PARI: 1. - 4. mesto: SZ - Bolgarija; ČSSR - NDR; 5. - 8. mesto: Nizozemska - Romunija; Italija - Francija; 9. - 12. mesto: Madžarska - Poljska; ZRN - Belgija.

Napoli - Pisa: še nič odločeno

MILAN — Športni sodnik se še ni izrekel v zvezi z nedeljsko sporno tekmo med Piso in Napolijem, na kateri je neznani »navijač« s kovancem zadel Napolijevega branilca Renico. V pričakovanju utemeljitve Napolijevega priziva tekme zaenkrat še niso registrirali, vsedržavni športni tisk pa zatrjuje, da Napolijev priziv krepi tudi pričevanje enega od stranskih sodnikov, tako da bi morali zmago z 2:0 le dosoditi prvakom. Za sedaj je športni sodnik za dve koli diskvalificiral branilca Pise Elliotta, ki je med omenjeno tekmo udaril Bagnija. Najstrožjo kazen je zaradi žalitve sodnika dobil branilec Verone Bonetti, ki bo moral odsedeti tri kola, s prepovedjo opravljanja funkcije za en mesec pa je bil kaznovan tehnični direktor Boškov. V B ligi so kazni takole porazdeljene: tri kola Baroni (Lecce) in Biondo (Taranto); dve koli Allievi (Arezzo); eno kolo Caricola (Genoa), Schillaci (Messina) in Corino (Catanzaro). Do 14. oktobra je bil diskvalificiran tudi trener Triestine Ferrari, igralec Strappa pa je dobil opomin.

Dossena tudi uradno pri Udineseju

VIDEM — Govorice o tem, da bo bivši režiser državne reprezentance Giuseppe Dossena prestopil k drugoligašu Udineseju, so bile včeraj uradno potrjene. Vodstvi Torina in Udineseja sta se sporazumeli za odškodnino, ki znaša manj kot dve milijardi lir, se pravi polovico zneska, ki ga predvideva Dossenov parameter glede na njegovo starost in na njegove dosedanje zaslužke. Kot znano, je Torino zavrnil zahtevo Dossene po triletni pogodbi za milijardo 800 milijonov lir. Kaže pa, da mu je Udinese ustregel...

Košarka: Tracer danes spet v pokalnem srečanju

MILAN — V Milanu bo drevi povratno srečanje v pokalu prvakov med Tracerjem in bolgarskim Balkanom. V prvi tekmi je Tracer zmagal s 14 točkami razlike, tako da tudi o drevišnjem zmagovalcu ne bi smelo biti dvomov.

Kolesarstvo: oktobra v Moskvi

Nov poskus Moserja

MILAN — Francesco Moser bo 10. oktobra v Moskvi poskusil potolči svetovni rekord na pokritem dirkališču, ki sedaj pripada Sovjetu Vičeslavu Ekimovu (49,672 km).

Turnir Stella Azzurra

Bor Radenska le za 5. mesto

BOR RADENSKA - SCOGLIETTO 69:66 (26:33)

BOR: Korošec 13 (3:4), Kojanec 4 (2:4), Klobas 14, Peretti 4, Pregarc 17 (1:2), Pieri 6, Kneipp 7 (1:2), Terčon 4, Semen.

PM: 7:12; PON: Korošec in Kojanec v 35. min.; TRI TOČKE: Korošec 2, Pregarc 4.

Borovci so z odlično igro v obrambi in izredno požrtvovalnostjo v drugem polčasu premagali solidno ekipo Scoglietta, ki je lansko sezono izpadla iz D lige. Potem ko so v prvem polčasu zaostajali za 10 točk, so v drugem delu tekme s consko obrambo 1-3-1 prestregli veliko število žog in v napeti končnici zmagali. Škoda le, da jim zmaga za tri točke ne zadošča za uvrstitev med najboljše štiri ekipe turnirje. Zaradi slabše razlike v koših v primerjavi z mladinsko ekipo Don Bosco in Scogliettom bodo danes naši igrali le za 5. mesto s Ferroviariom. Tekma bo ob 20.30 v šoli Morpurgo.

(L. Furlan)

Kolesarska sezona se bliža koncu

Zadovoljive uvrstitve zastopnikov Adrie Resim

Sezona kolesarjev lonjerskega kluba Adria Resim se bliža koncu, saj bo v nedeljo v kraju Pavia di Udine na sporedu ena zadnjih dirk letošnje sezone, ko se bodo tekmovalci iz Furlanije-Julijske krajine ter Veneta pomerili na meddeželnem prvenstvu v vožnji posameznikov na kronometer.

Lonjerski predstavniki imajo dobre možnosti za osvojitev boljših mest v raznih kategorijah, posebno pa Cerasari in Hafner, trenutno verjetno najboljša vozača v vožnji proti času. To sta dokazala tudi v nekaterih dirkah na kronometer za dvojice, saj sta vedno premočno zmagala, zadnjič pa prav v nedeljo na Opčinah, kjer sta brez problemov osvojila prvo mesto, poleg tega pa izboljšala rekord proge z Opčin do Šempolaja in nazaj.

Dobro sta se tu odrezala tudi Schneider in Lenaršič, ki sta osvojila 3. mesto. Nasploh pa so predstavniki Adrie Resim imeli vidnejše vloge na tekmovanjih, ki so se odvijala v mesecu septembru, ko so nastopili na vrsti dirk v Furlaniji in v Venetu in želi lepe uspehe, tako z že omenjenimi kolesarji starejše kategorije, kot tudi v mlajši kategoriji z Dariom Zerialom in pa mladim Milkovičem. Le-temu pa se pozna, da mu manjkajo izkušnje in predvsem samozavest, saj bi v nasprotnem primeru bil lahko vedno med protagonisti še tako kvalitetnih in težkih manifestacij. Res škoda, saj ima ta mladi trebenski vozač vse možnosti, da se uveljavi in to ne le na cikloamaterskih dirkah.

R. PEČAR

V nedeljo v organizaciji ŠZ Sloga

Mednarodna mladinska odbojkarska turnirja

V nedeljo bosta v organizaciji ŠZ Sloga na sporedu dva mladinska mednarodna odbojkarska turnirja, namenjena igralcem letnika 1969 in mlajšim ter igralkam, ki bodo letos nastopale v prvenstvu under 18.

Prvi mladinski turnir je ŠZ Sloga priredilo že lani, ob svoji 15-letnici, pri društvu pa so sklenili, da ga bodo odslej vključevali v svoje redno delovanje in bo tako postal tradicionalen. Obenem pa je ta turnir tudi edini mednarodni mladinski turnir v naši pokrajini. V moški konkurenci bodo nastopili poleg Sloge tudi goriški Val, Fužinar z Raven na Koroškem in odbojkarski klub Bovec. Goriška ekipa je na Sloginem turnirju sodelovala že lani in zasedla tretje mesto. Fužinar je že stalni gost vseh Sloginih turnirjev, saj sta društvi med seboj pobrateni in skozi vse leto uspešno sodelujeta. Moška mladinska ekipa pa je tudi lanskoletni zmagovalec na Sloginem turnirju. Bovec pa bo letos prvič s svojo mladinsko ekipo gostoval pri nas.

V ženski konkurenci bosta poleg Sloge Koimpex in seveda ravenskega Fužinarja nastopili še ekipi Oma Telesorveglianza in tržiški Villacher beer. Tekme bodo na sporedu istočasno, in sicer na Opčinah za ženske in v Repnu za moške. V izločilnih srečanjih, ki se bodo začela ob 9.30 se bosta v moški konkurenci najprej srečala Sloga in Bovec, nato pa Fužinar in Val. V ženski pa Sloga Koimpex in Oma Telesorveglianza ter Fužinar in Villacher beer. Finale za 3. mesto bo ob 15.30, tej tekmi pa bosta sledila finalna za 1. mesto in nagrajevanje, ki bo za vse ekipe v repenski telovadnici. (Inka)

Rokomet: za D ligo

Priprave krasovcev

Člani rokometne ekipe Kras Trimac se že mesec dni pripravljajo na bližnje prvenstvo D lige. Naši rokometaši nameravajo zmagati v tem prvenstvu. To pa ne bo lahko, saj v isti ligi nastopa tudi mladinska ekipa Cividina. Zato pa naši fantje, ki jih vodi trener Vojko Lazar, požrtvovalno trenirajo in igrajo prijateljske tekme z ekipami iz Slovenije, da bi izboljšali osebno tehniko ter utrdili obrambo in napad.

PARTIZAN SEŽANA - KRAS TRIMAC 28:25

KRAS TRIMAC: Klinc, Predonzani 4, Milič 2, Sosič 1, Gruden 1, Lazar 8, Riolino 1, Raseni 3, Sardoč 2.

JADRAN HRPELJE - KRAS TRIMAC 33:30

KRAS TRIMAC: Klinc, Raseni 10, Milič 4, Sardoč 5, Predonzani 6, Gruden 4, Pegan 1. (Piotr)

KOŠARKA - NARAŠČAJNIKI

BOR - DON BOSCO 94:85 (52:45)

BOR: Barini 4 (2:4), Debeljuh 34 (6:7), Korošic, Martini 2, Pavlica 24 (4:4), Rudež 7 (1:7), Schiulaz 5 (1:2), Starec 4, Simonič 6 (0:2), Uršič 4, Špacal 4.

Proti mladi ekipi Don Bosca (vsi letnik 1974) so naši ponovno razočarali. Od posameznikov bi omenili le Debeljuha in perspektivnega Špacala, ki je lani igral za Dom. (A. Pavlica)

ob robu naših nogometnih igrišč

Zarja: optimizem ob številnem igralskem kadru

Drugo kolo v amaterskih nogometnih prvenstvih, v katerih so trenutno zaposleni le v 1. in 2. ligi, medtem ko bo začetek v tretji ligi v nedeljo, je glede naših ekip v glavnem potrdilo (vsaj kar se tiče rezultatov) to, kar je izšlo že iz prvih srečanj: za Primorje (1. AL) bo letos izredno težko in cilj ostaja obstanek, za katerega pa se bo treba trdo boriti.

V 2. amaterski ligi je najboljši vtis zapustil Kras, ki se je po uspešnem nastopu v Križu proti Vesni (1:1) v nedeljo gladko s 3:0 otresel Muggesane. Tudi Zarja nadaljuje po poti iz prvega kola in je znova prišla do točke, ki pa je tokrat še toliko bolj dragocena, saj jo je osvojila proti enemu izmed favoritov za končni uspeh, Zaulam. V težavah je še vedno Vesna, ki je sicer igrala solidno, kar pa ji ni pomagalo. Vsekakor se pozna odsotnost trenerja Petagne, ki je še vedno v bolnici.

»Čeprav smo prišli do točke, je še precej škripalo,« je odkrito menil trener Zarje Vojko Križmančič. »Prvih 20 minut je še nekako šlo, bili smo enakovredni, a zatem smo zašli v precejšnje težave, igrali smo nepovezano, čeprav moram poudariti, da nam srčnosti ni manjkalo.«

Vojko Križmančič

Od kod izvirajo vaše težave?

»V ekipi je precej novih igralcev (Auber, Samese, Samez, Russignan, Antonič, Abrami) in seveda uigranost še peša, poleg tega so nekateri precej mladi, kot na primer Auber (letnik '67), Antonič (letnik '68). Neuigranost je opazna zlasti na sredini, kjer je prav Auber prevzel Sulčičevo mesto (vendar Auber skoraj leto in pol ni nastopal, ker je bil medtem tudi pri vojakih), Antonič in Russignan pa sta krili za zvezo. V obrambi pa nam manjka Franco, ki iz osebnih razlogov, a tudi poškodb, ne bo igral (stoper je Borelli).«

Glede na igralski kader bi zgledalo, da ne bo treba, da se boste bali do zadnjega kola...

»Sem optimist, imamo več igralcev kot v pretekli sezoni, ki se ne sme ponoviti. Poleg tega se bodo med prvenstvom vrnili še nekateri, ki služijo vojaški rok (Andrej Ražem že novembra, Mitja Žagar in Robert Kalc maja, Štefan Zeugna marca).«

Kaj menite o Vesni in Krasu?

»Zdi se mi, da je igralski kader Vesne slabši kot lani, Kras pa je ohranil isto strukturo, poleg tega se je še okrepil z dvema novima igralcema, tako da bo gotovo meril visoko, rezultati ne bi smeli izostati.«

In ostali?

»Zaule so solidna ekipa, ostalih nisem še videl igrati. Po mnenju nekaterih naj bi med favorite sodila Edile Adriatica, pa San Sergio, ki ima precejšnjo izbiro. Vendar treba za kakšno natančnejšo oceno še počakati, saj sta mimo le prvi dve koli, poleg tega ne gre pozabiti, da nekaterim v začetku gre od rok, potem pa doživljajo padce in krize.« (db)

OKTOBER 87

BTP

Buoni del Tesoro Poliennali

● BTP se lahko podpišejo pri okencih zavoda Banca d'Italia ali pri drugih bankah po emisijski ceni, ne da bi plačali kakršnekoli provizije.

● **Nudijo letne bruto obresti v višini 11,50%,** ki se izplačujejo v dveh šestmesečnih obrokih.

● Nove **triletne** zadolžnice se nudijo občinstvu v podpis proti gotovini in v obnovitev BTP, ki zapadejo 1. oktobra 1987.

● Ob obnovitvi zapadlih efektov bo izplačano prinesitelju 0,5 lire za vsakih 100 lir nominalne vrednosti obnovljenega kapitala.

● Imajo široko tržišče in se po potrebi z lahkoto unovčijo.

V podpis in v obnovitev od 1. do 7. oktobra

Emisijska cena	Rok	Efektivni letni donos bruto	Efektivni letni donos neto
99,50%	3 leta	12,04%	10,50%

BTP

obvestila

GIMNASTIČNI ODSEK ŠZ BOR

sporoča, da je vpisovanje za letošnjo sezono v uradnih urah na društvenem sedežu, tel. 51377.

ŠPORTNA ŠOLA TRST

sporoča, da bo seja glavnega odbora danes, 1. oktobra, ob 20.30 v Borovem športnem centru, Vrdelska 7.

ZSŠDI

obvešča, da se bo v torek, 6. oktobra, pričel plavalni tečaj v Lipici. Sodelujejo lahko otroci zadnjega letnika otroškega vrtca ter osnovne in nižje srednje šole. Informacije in vpisovanje vsak dan od 9. do 13. ure na sedežu ZSŠDI v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 767304.

ODSEK ZA REKREACIJO ŠK KRAS

priredi v sezoni 1987/88 naslednje rekreacijske dejavnosti:

ženska telovadba — sreda in petek od 21. do 22.30 (začetek 2. 10.); moška telovadba — četrtek od 21. do 22.30 (začetek 8. 10.); namizni tenis — torek od 21. do 23. ure (začetek 7. 10.).

Vpisovanje in podrobnejše informacije v tajništvu centra — tel. 229477 do 2. 10. od 18. do 19. ure ali na prvem treningu.

SPDT

vabi vse planince, prijatelje in simpatizerje na tradicionalni 33. DAN PLANINCEV SPDT, ki bo v nedeljo, 4. oktobra, na Slavniku. Slavje bo povezano s spominskim pohodom na Slavnik. Zbirališče bo ob 8. uri v Bazovici pred cerkvijo ali ob 9. uri v Skadanščini. Izlet bo z osebnimi avtomobili. Vse informacije in vpisovanje pri vodji izleta Ervinu Gombaču (tel. 754742). Vabljeni!

ALPINISTIČNI ODSEK SPDT

vabi vse svoje člane in simpatizerje na redni tedenski sestanek, ki bo danes ob 20.30 na sedežu AO (Ul. Carducci 8, 2. nad.). Govor bo o bližnjem sezonskem programu.

ALPINISTIČNI ODSEK SPDT

vabi vse tiste, ki bi se radi udeležili bližnjega ALPINISTIČNEGA TEČAJA, na sestanek, ki bo v četrtek, 15. oktobra, na sedežu odseka (Ul. Carducci 8, 2. nad.) ob 20.30. Tečaj bo trajal mesec dni. Na sporedu bodo štiri nedeljske vaje (dve v Glinščici, dve v hribih) ter vrsta predavanj ob četrtkih. Prvič bo tudi tečaj za hojo po zavarovanih poteh in po snegu. Vse informacije pri alpinistu Davorju Zupančiču (tel. trgovina Papi Sport 227277).

SPDT

vabi vse svoje člane in simpatizerje na tradicionalni avtobusni IZLET V NEZNANO, ki bo v nedeljo, 11. oktobra, skupno s pobratenim društvom PD Integral iz Ljubljane. Odhod bo ob 7. uri izpred sodne palače v Trstu. Hoje bo skupno od 3 do 4 ure. Cena izleta je 12 tisoč lir. Vpisovanje na sedežu ZSŠDI (Ul. sv. Frančiška 20/2. nad., tel. 767304). Vabljeni!

SPDT

obvešča svoje člane, da bodo odslej odborove seje ob torkih ob 20. uri na društvenem sedežu (Ul. sv. Frančiška 20/3. nad), in ne več ob ponedeljkih ob 20.30.

KK BOR MINIBASKET

sporoča, da treningi potekajo po naslednjem urniku: letnika 78/79 in mlajši: ponedeljek 14.30 - 15.30; sreda 15.30 - 16.30; letnika 77/76: torek 14.30 - 15.30; sreda 14.30 - 15.30; petek 16.00 - 17.00. Vpisovanje med treningi. Informacije tel. 51377.

SK DEVIN

priredi v devinski osnovni šoli tečaj telovadbe za odrasle s pričetkom jutri, 2. oktobra, ob 20. uri. Telovadba bo ob ponedeljkih in petkih od 20. do 21. ure. Informacije po tel. 200236 od 13. do 14. ure.

GIMNASTIČNI ODSEK ŠZ BOR

sporoča, da bo danes, 1. oktobra, ob 16. uri v Borovem športnem centru zbor vseh skupin ritmike, akrobatike in plesne gimnastike za dogovor o urniku in letošnjem delovanju. Ob tej priložnosti se lahko prijavijo tudi novi telovadci in telovadke.

ŠD KONTOVEL

obvešča, da so treningi minibasketa vsak torek in četrtek ob 16.30 na Kontovelu. Treninge vodi prof. Igor Meden.

ŠD KONTOVEL

odsek ritmične telovadbe obvešča, da se treningi pričnejo v petek, 2. oktobra, v telovadnici na Kontovelu: 1. skup. 15.00-16.30, vrtec 16.30-17.30 in 3. skup. 17.30-19.30.

SK DEVIN

priredi 8-urne začetniške tečaje na plastični stezi v Nabrežini z začetkom 20. t. m. vsak torek od 16. do 20. ure. Informacije in vpisovanje do 15. t. m. na tel. št. 200236 in 910327 ter pri odbornikih društva.

Naročnina: mesečna 13.000 lir - celoletna 156.000 lir; v SFRJ številka 250.- din, naročnina za zasebnike mesečno 2.000.- din, trimesečno 5.000.- din, letno 20.000.- din, upokojenci mesečno 1.500.- din, trimesečno 3.750.- din, letno 15.000.- din. Za organizacije in podjetja mesečno 3.000.- din, letno 30.000.- din, nedeljski letno 4.000.- din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnikih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 50.000 lir. Finančni in legalni oglasi 3.350 lir za mm višine v širini enega stolpca. Mali oglasi 650 lir beseda. Ob praznikih povišek 20%. IVA 18%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 775275, tlx 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije) - Tlx 460270
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
ČEDAD - Stretta De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik **Bogumil Samsa**

Izdaja in tiska ZTT Trst

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

1. oktobra 1987

Uporni polkovnik je nekoliko omilil svoja stališča

Na Fidžiju ne bodo za sedaj proglasili samostojne republike

Bivši prvi minister Timoci Bavadra (AP)

SUVA — Polkovnik Sitiveni Rabuka ne bo na Fidžiju še odpravil sedanje ustave in zaenkrat ne bo proglasil otočja za samostojno republiko. To je uporni polkovnik sklenil včeraj po štiriurnem sestanku z bivšim prvim ministrom Timocijem Bavadro in generalnim guvernerjem otočja Penaio Ganilauom. Na Fidžiju je generalni guverner zastopnik angleške kraljice, otočje je namreč včlanjeno v Commonwealth, da je guverner najvišja politična osebnost arhipelaga.

Proglasitev republike bi nedvomno še bolj zaostrila položaj na tem južnopacifiškem otočju, ki je bilo v zadnjih šestih mesecih deležno precejšnje pozornosti v mednarodni javnosti. Na otočju so namreč izvedli dva vojaška udara, ki imata skupne značilnosti: oba sta dobila vzroke v konfliktu med manjšinskimi domorodci in priseljenci indijskega porekla. Nezadovoljstvo domorodcev se je na Fidžiju izostrilo po zadnji volilni zmagi laburistično-nacionalno-federalistične koalicije Timotija Bavadre, v kateri prevladujejo Fidžijci indijskega porekla.

Fidži je državica, ki jo sestavlja okrog 300 otokov in ima 715 tisoč prebivalcev, 48 odstotkov so indijskega porekla, 46 odstotkov je domorodcev, 6 odstotkov pa pripada drugim rasam in novejšim priseljencem. Med prebivalci obstajajo velike socialne razlike. Čeprav so domorodci v manjšini, posedujejo 86 odstotkov obdelovalne zemlje, do nedavnega so imeli v svojih rokah tudi vso politično oblast. Britanski kolonizatorji pa so že v sredini prejšnjega stoletja pričeli naseljevati Indijce, ki so delali na plantažah sladkornega trsa. Ti stari priseljenci so še vedno le »Indijci«, »pravi« Fidžijcipa so le potomci avtohtonega prebivalstva.Nič čudnega torej, če vojsko sestavljajo izključno domorodci, prav vojska je zato v prvem državnem udaru odpravila demokratično izvoljeno vlado, v kateri so imeli glavno besedo »Indijci«. Na Fidžiju ima svet plemenskih poglavarjev izreden vpliv, le-ta pa je bil vselej na strani upornega polkovnika, ki se strastno bori zoper povečanje politične moči Fidžijcev indijskega porekla.

Valtellina na monitorju

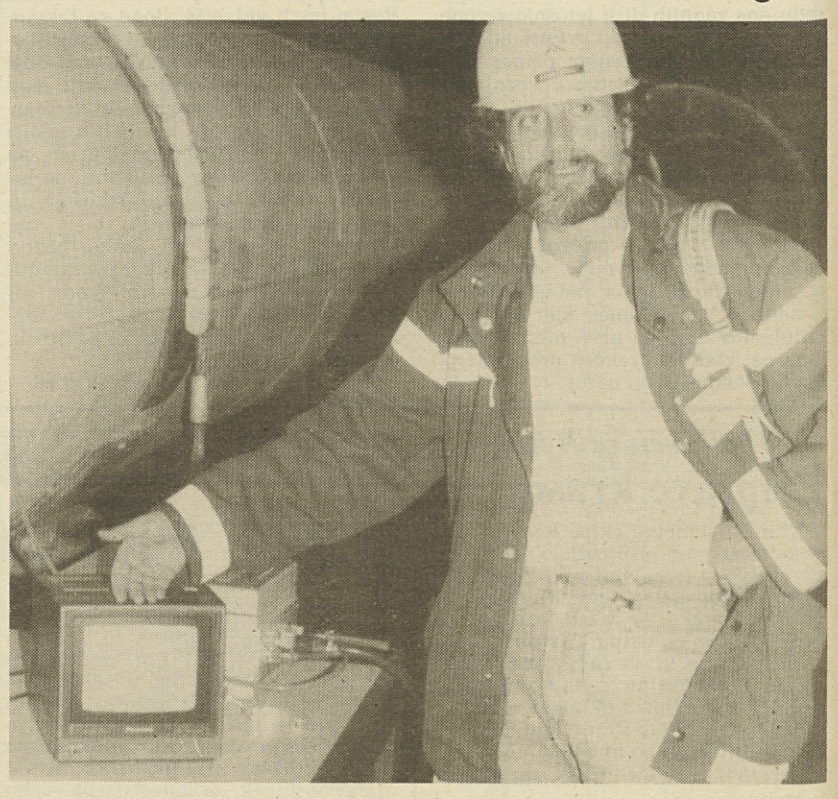

SONDRIO — Valtellina se že pripravlja na skorajšnjo zimo in zato preizkuša in izpopolnjuje vse naprave, ki bodo zagotovile varnost v dolini.

Tudi Polskemu jezeru so posvetili posebno pozoronst, saj so prav te dni dokončali dela za namestitev tretje odvodne cevi, ki služi za sprotno praznjenje jezera. Tehnik na sliki (telefoto AP) razlaga delovanje monitorja, na katerem bo mogoče slediti, kako bo potekalo praznjenje vodnega bazena. Polskega jezera ne bi smeli popolnoma sprazniti, Valtellina je namreč bistveno spremenila svojo geomorfologijo, ki je najbrž ne bodo zlepa spreminjali dalje, tehniki civilne zaščite pa skrbijo sedaj predvsem na višino vode, ki se zbira za plazom.

V pretres so sicer vzeli tudi možnost, da bi jezero popolnoma izpraznili, saj je velika količina vode kljub vsemu zaskrbljujoča. Dokončno rešitev pa bodo sprejeli spomladi, ko bo jezero prestalo težko preizkušnjo spomladanskih ploh in odjuge.

Vprašanje Polskega jezera je seveda le eno izmed tolikih, ki še vedno pestijo dolino. Plazovi in usadi so namreč še vedno na dnevnem redu.

FBI nadzorovala več kot sto uglednih domačih pisateljev

NEW YORK — V obdobju 1930-1970 je ameriška zvezna policija FBI nadzorovala več kot 100 domačih pisateljev, ki jih je imel njen vodja J. Edgar Hoover za »subverzivne elemente«. Kot piše tednik New Yorker, so bili med njimi Ernest Hemingway (»alkoholik in komunist«), John Steinbeck (»pačil je podobo ameriškega naroda«), Truman Capote (»zagovornik kubanske revolucije«), Sinclair Lewis in Pearl Buck (»kritika rasne diskriminacije na škodo Črncev«) pa še naslednji »nasprotniki ameriške demokratične ureditve«: William Faulkner, Thornton Wilder, Tennessee Williams, Thomas Wolfe, Nelson Algren, Theodore Dreiser, Norman Mailer, Archibald MacLeish, E. L. Doctorow, Elisabeth Hardwick, Howard Fast, Kay Boyle in William F. Buckley jr. Ni rečeno, da je te prakse FBI konec.

Fašistični atentat v Madridu

MADRID — Blizu madridske sodne palače sta počili včeraj ob enih popoldne grobo izdelani bombi, ki nista povzročili žrtev pa tudi ne večje gmotne škode. Atentat je sovpadal z začetkom sodne obravnave proti osmim članom »komandosa Madrid« iz vrst baskovske separatistične organizacije ETA. Peklenska stroja sta bila v torbah, ki so ju pustili neznanci med parkiranimi avtomobili v dveh ulicah; sestavljena sta bila iz smodnika za lovske naboje, počila pa sta v presledku nekaj minut. Preiskovalci so mnenja, da gre za demonstrativno dejanje skrajne desnice, tudi zato, ker je uprizorila skupina zakrinkanih moških kakšnih dvajset minut prej pouličen protest proti baskovski organizaciji, a številni demonstrantje so imeli pri sebi torbe.

Ribogojništvo lahko postane donosna kmetijska dejavnost

RIM — Italijanski kmetovalci naj se posvetijo vodnim kulturam! Ta nasvet so dali kmetom izvedenci, ki so po naročilu Zveze kmetovalcev (Confagricoltura), izpeljali študijo na temo "Vodne kulture in kmetijstvo". Namen študije je, da osvetli razvoj vodnih kultur v Italiji, ki jih avtorji prikazujejo kot možnost za premagovanje težav, ki jih za kmete predstavlja velika konkurenca.

Mnogi italijanski kmetje so namreč v velikih težavah zaradi znižanja prodajnih cen kmetijskih pridelkov, ki jih povzroča presežna ponudba. Avtorji študije sedaj nudijo možen izhod iz tega položaja: kmetovalci naj bi se posvetili vodnim kulturam, ki so v zadnjih časih doživele v Italiji velik razvoj, katerega je pospešilo vse večje povpraševanje po kakovostnejših ribah in drugih pridelkih vodnih kultur.

Študija je ta razvoj prikazala tudi v številkah: prireja postrvi se je zvišala od 120.000 kvintalov leta 1970 do 250.000 kvintalov leta 1986, pridelek jegulj pa od 1.000 kvintalov leta 1980 do 20.000 kvintalov leta 1986. Najbolj so se do sedaj razvile morske kulture, saj so prav njihovi »pridelki« najbolj iskani. Poleg tega se pa razvija tudi kombiniranje kmetijskih panog z vodnimi kulturami. Kot primer lahko navedemo gojenje rib v riževih poljih, kar nudi kmetu več ugodnosti. Ribe, ki jih gojijo ob rižu, iztrebljajo škodljive rastline, školjke in žuželke. Izkazalo se je, da je na ta način pridelek riža večji, poleg tega pa ima kmet dobiček tudi od prodaje rib, nenazadnje pa s tako kombinacijo prihrani denar, ki bi ga drugače potrošil za nakup kemičnih sredstev za iztrebljanje plevela. Vrh vsega bi si pa kmet, ki bi se na svoji kmetiji posluževal podobnih prijemov, pridobil hvaležnost raznih ekologov in ljubiteljev narave, in ne samo njih, saj bi manjša uporaba kemičnih snovi v kmetijstvu koristila zdravju slehernega človeka.

Albanija se počasi, a vztrajno odpira sodelovanju z državami zahodnega bloka

Številni bunkerji so še vedno značilni za albansko pokrajino (Telefoto AP)

TIRANA — Tudi Albanija, ki velja za najbolj zaprto državo v Evropi, kaže v zadnjem času prve sramežljive znake prilagajanja sodobnemu svetu. Na ulicah glavnega mesta, kjer sicer avtomobilskega prometa pravzaprav ni, je iz dneva v dan več mladincev v kavbojkah, navdušenih za rock glasbo in meščani se z zanimanjem pogovarjajo s sicer zelo redkimi tujci, ki se sprehajajo po Tirani.

Oblasti seveda tega ne tolmačijo kot odpiranje. »Nikoli nismo bili zaprti do zunanjega sveta, kar pomeni, da ni mogoče govoriti o nikakršnem odpiranju,« je poudaril podpredsednik albanskega komiteja za odnose s tujino Ymer Minxhozi. Po njegovem mnenju z naraščanjem samozavesti Albancev upada nezaupanje v tujino. Tako tudi v uradnih krogih priznavajo, da se nekaj spreminja, čeprav ni mogoče trditi, da bi se sedanji predsednik Ramiz Alia uradno oddaljeval od svojega predhodnika Enverja Hodže.

Albanija šteje tri milijone prebivalcev, ki se večinoma ukvarjajo s kmetijstvom. V povojnih letih je vodila samostojno politiko, odrezana od vseh sosedov. Takoj po vojni je prekinila vse odnose z Jugoslavijo, v šestdesetih letih se je v vsem odcepila od Sovjetske zveze, deset let kasneje pa tudi od Kitajske, ki je bila dotlej njen vzornik. Danes pa vzdržuje Albanija diplomatske odnose s približno 100 državami, med katerimi je na primer tudi Zahodna Nemčija, pobudnik te »normalizacije« pa naj bi bil prav najvidnejši predstavnik zahodnonemškega konservativizma Franz Joseph Strauss.

V zadnjem času je prišlo tudi do izmenjave not med Albanijo in ZDA, preko jugoslovanskega veleposlaništva v Tirani. Uradno je sicer do tega prišlo zgolj iz človečanskih razlogov, vendar predstavlja diplomatski stik z ZDA vsekakor pomembno politično novost v razvoju odnosov Albanije z Zahodom.

Lame hočejo neodvisnost

PEKING — Kitajske oblasti zaskrbljeno poročajo o »resnem političnem incidentu«, ki se je pripetil prejšnjo nedeljo v glavnem mestu Tibeta Lhasi.

Gre za demonstracijo večje skupine budističnih duhovnikov, ki so protestirali proti sedanji družbenopolitični ureditvi in zahtevali z odcepitvijo od LR Kitajske, da bi Tibet ponovno postal samostojna teokratska država. Duhovnike je pred sedežem deželne vlade zaustavila policija in jim preprečila dostop v poslopje. Prišlo je do pretepa, ki naj bi se izrodil v prave poulične spopade. Najbolj goreče budistične duhovnike so baje tudi pozaprli, ker so se oblasti bale, da bi izbruhnili še hujši incidenti.
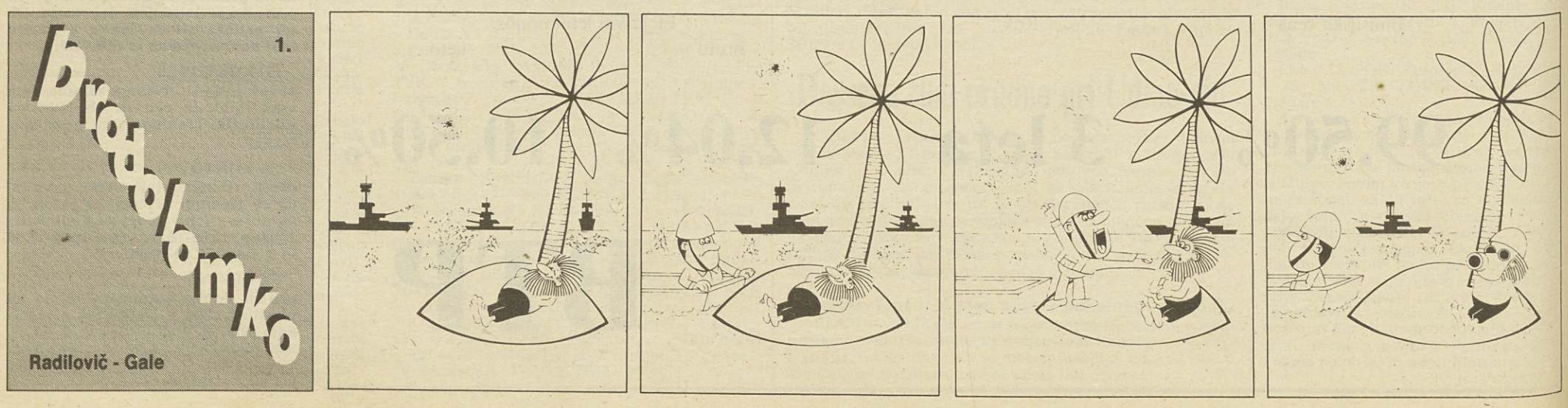
Sedanji protest tibetanske budistične duhovščine je za kitajsko politično vodstvo pravi plat zvona. Na dan prihajajo nikoli zaceljene rane, ki imajo svoje korenine v poostrenih odnosih med pekinškimi oblastmi in verskim voditeljem Delaj Lamo, ki se je leta 1959 zatekel v Indijo po spodletelem protikitajskem uporu, devet let po kitajski okupaciji Tibeta. Glasnik pekinške vlade je ostro kritiziral tudi nastop Delaj Lame v ZDA. Tibetanski verski voditelj se je namreč srečal z nekaterimi člani podkomiteja za človekove pravice ameriškegaKongresa in jim predočil pet točk načrta za revizijo političnega statusa kitajske pokrajine Tibet. Pekinška vlada sumi, da je načrt revizije le španska stena, za katero se skriva zahteva po neodvisnem Tibetu.